



REPUBLIKA SLOVENIJA
SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ

Resolucija

o nacionalnih razvojnih projektih

za obdobje 2007–2023

(dopolnjena, januar 2008)

Sprejela Vlada RS na seji dne 12. oktobra 2006

Vsebina

PREDGOVOR.....	4
UVOD.....	5
VSEBINA IN NAMEN RESOLUCIJE	9
1.1 IZHODIŠČA ZA PRIPRAVO RESOLUCIJE IN NJENA VPETOST V OBSTOJEČE RAZVOJNE DOKUMENTE.....	9
1.2 VKLJUČITEV NABORA PROJEKTOV RESOLUCIJE V STRATEGIJO RAZVOJA SLOVENIJE	10
1.3 VKLJUČITEV NABORA PROJEKTOV RESOLUCIJE V OKVIR GOSPODARSKIH IN SOCIALNIH REFORM	12
2 ANALIZA RAZVOJNEGA STANJA V SLOVENIJI	15
2.1 KONKURENČNO GOSPODARSTVO IN HITREJŠA GOSPODARSKA RAST	15
2.2 UČINKOVITA UPORABA ZNANJA ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN KAKOVOSTNA DELOVNA MESTA	17
2.3 UČINKOVITA IN CENEJŠA DRŽAVA	18
2.4 MODERNA SOCIALNA DRŽAVA IN VEČJA ZAPOSLENOST	20
2.5 POVEZOVANJE UKREPOV ZA DOSEGANJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA	22
3 PREDSTAVITEV PROJEKTOV RESOLUCIJE.....	26
3.1 PREDSTAVITEV PROJEKTOV ZA DOSEGANJE CILJEV PRVE RAZVOJNE PRIORITETE STRATEGIJE RAZVOJA SLOVENIJE: KONKURENČNO GOSPODARSTVO IN HITREJŠA RAST.....	26
3.1.1 Izgradnja gospodarskega središča Jugovzhodne Slovenije.....	27
3.1.2 Izgradnja gospodarskega središča PHOENIX v Posavju	27
3.1.3 Izgradnja gospodarskega središča Gorenjske z mrežnimi podpornimi institucijami	28
3.1.4 Izgradnja gospodarskega središča PERSPEKTIVA na Notranjskem.....	29
3.1.5 Izgradnja gospodarskega središča OKO v Pomurju.....	30
3.1.6 Razvoj gospodarskega razvojnega projekta IN PRIME na Goriškem.....	31
3.1.7 Izgradnja gospodarskega središča OREH v Podravju.....	33
3.1.8 Izgradnja gospodarskega središča NOORDUNG na Koroškem.....	34
3.1.9 Izgradnja gospodarskega središča TEHNOPOLIS+ v Savinjski regiji.....	35
3.1.10 Nacionalna širokopasovna mreža	36
3.1.11 Slovenski jadranski otok.....	37
3.1.12 Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov krasa	37
3.1.13 Zabaviščni park MEGALAXIA	38
3.1.14 Športno poslovni park Leona Štuklja.....	39
3.1.15 Nordijski center Planica.....	40
3.1.16 Goriški turistični center.....	41
3.2 VPLIV PROJEKTOV NA KAZALNIKE RAZVOJA.....	42
3.3 PREDSTAVITEV PROJEKTOV, KI PODPIRAJO DOSEGANJE CILJEV DRUGE RAZVOJNE PRIORITETE STRATEGIJE RAZVOJA SLOVENIJE: UČINKOVITO USTVARJANJE, DVOSMERNI PRETOK IN UPORABA ZNANJA ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN KAKOVOSTNA DELOVNA MESTA	43
3.3.1 Narodna in univerzitetna knjižnica Jožeta Plečnika	43
3.3.2 Politehnika Ljubljana.....	45
3.3.3 Univerzitetni klinični center Maribor.....	46
3.4 VPLIV PROJEKTOV NA KAZALNIKE RAZVOJA.....	47
3.5 PREDSTAVITEV PROJEKTOV, KI PODPIRAJO DOSEGANJE CILJEV TRETJE PRIORITETE STRATEGIJE RAZVOJA SLOVENIJE: UČINKOVITA IN CENEJŠA DRŽAVA.	48
ZAGOTOVITEV BOLJŠEGA DELOVANJA PRAVOSODNEGA SISTEMA	48
3.5.1 Modernizacija sistema zdravstva e-Zdravje	48
3.5.2 Modernizacija pravosodnega sistema e-Pravosodje.....	49
3.6 VPLIV PROJEKTOV NA KAZALNIKE RAZVOJA.....	51
3.7 PREDSTAVITEV PROJEKTOV, KI PODPIRAJO DOSEGANJE CILJEV ČETRTE PRIORITETE STRATEGIJE RAZVOJA SLOVENIJE: MODERNA SOCIALNA DRŽAVA IN VEČJA ZAPOSLENOST.....	52
3.7.1 Sklad za razvoj kadrov in štipendijska shema	53
3.7.2 Nov klinični center v Ljubljani	54
3.7.3 Mreža centrov za urgentno medicino	55
3.8 VPLIV PROJEKTOV NA KAZALNIKE RAZVOJA.....	55
3.9 PREDSTAVITEV PROJEKTOV, KI PODPIRAJO DOSEGANJE CILJEV PETE PRIORITETE STRATEGIJE RAZVOJA SLOVENIJE: POVEZOVANJE UKREPOV ZA DOSEGANJE TRAJNOSTNEGA RAZVOJA.	56

3.9.1	<i>Trajnostna mobilnost: integracija prometnih sistemov in razvoj javnega potniškega prometa....</i>	57
3.9.2	<i>Modernizacija železniškega omrežja.....</i>	58
3.9.3	<i>Modernizacija državnega cestnega omrežja na prioritetnih razvojnih oseh.....</i>	60
3.9.4	<i>Dodatni avtocestni program.....</i>	62
3.9.5	<i>Trajnostna energija in ekonomija vodika*.....</i>	63
3.9.6	<i>Modernizacija električnega omrežja.....</i>	65
3.9.7	<i>Izgradnja novih proizvodnih objektov HE na Savi.....</i>	66
3.9.8	<i>Izgradnja bloka 6 Termoelektrarne Šoštanj.....</i>	68
3.9.9	<i>Izgradnja bloka 2 Nuklearne elektrarne Krško*.....</i>	69
3.9.10	<i>Izgradnja skladišča plina</i>	69
3.10	<i>VPLIV PROJEKTOV NA KAZALNIKE RAZVOJA.....</i>	70
4	POTREBNI KORAKI ZA REALIZACIJO RESOLUCIJE	71
5	OCENJENA FINANČNA PREGLEDNICA NACIONALNIH RAZVOJNIH PROJEKTOV	72
	ZAKLJUČEK.....	75

PREDGOVOR

Vlada RS je na 146. seji 15. 11. 2007 sprejela letno poročilo o uresničevanju resolucije. V tem poročilu so podrobneje predstavljeni napredek projektov in predlogi sprememb resolucije. Obdobje prvega leta po sprejemu resolucije lahko označimo kot obdobje priprav in usklajevanj vsebin ter iskanja virov za posamezne projekte, pridobivanja dovoljenj, umeščanja v prostor, izdelave študij in uvrščanje v Načrt razvojnih programov, nekateri projekti pa so se tudi že začeli graditi. Prav tako smo v procesu priprave strateškega referenčnega okvirja in operativnih programov kohezijske politike posamezne projekte oziroma vsebine projektov, ki ustrezajo ciljem kohezijske politike, ustrezno umestili. Tako je projektom omogočeno črpanje EU sredstev v obdobju 2007 – 2013. V okviru priprav Proračuna RS za obdobje 2008 in 2009 je Služba Vlade RS preverila realnost proračunske zastopanosti projektov in opravila napor, da so projekti zdaj primerno zastopani. V tem poročilu podrobneje predstavljamo napredek projektov.

Na osnovi predlogov sprememb je Služba Vlade RS za razvoj pripravila čistopis Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007 – 2023 (dopolnjeno gradivo, december 2007). Resolucija je dopolnjena in spremenjena pri naslednjih projektih in finančni preglednici:

1. Naslov projekta Trajnostna mobilnost se je za boljše razumevanje vsebine projekta spremenil v Trajnostna mobilnost: integracija prometnih sistemov in razvoj javnega potniškega prometa.
2. Projekt Modernizacija državnega cestnega omrežja na prioritetnih razvojnih oseh se je dopolnil s slikovnim in tabelaričnim prikazom projekta.
3. Projekt Izgradnja novega proizvodnega objekta Hidroelektrarna Spodnja Sava se je razširil na področje srednje Save, zato se je vsebinsko dopolnil in preimenoval Projekt Izgradnja novih proizvodnih objektov HE na Savi.
4. Finančna preglednica:
 - Sprememba imena preglednice v Ocenjena vrednost nacionalnih razvojnih projektov v milijonih EUR.
 - V preglednico je vključen nov zadnji stolpec, ki opredeljuje druga sredstva.
 - Projekt Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov krasa: sprememba začetka izvajanja projekta iz leta 2011 v leto 2008.
 - Projektu Slovenski jadranski otok je dodana opomba, da se omogoči projektu morebitno črpanje sredstev EU.
 - Projekt Modernizacija pravosodnega sistema e – pravosodje: datum zaključka projekta se spremeni iz leta 2010 na 2013 zaradi usklajenosti s črpanjem sredstev iz finančne perspektive 2007-2013.
 - Po predlogu Ministrstva za promet se projektu Modernizacija državnega cestnega omrežja na prioritetnih razvojnih oseh dodaja 70 mio EUR.
 - Po predlogu Ministrstva za promet se vsa sredstva državnega proračuna za projekt Dodatni avtocestni program prerazporedijo v stolpec druga sredstva.
 - Projektu Izgradnja novih proizvodnih objektov HE na Savi se zaradi vsebinske širitve projekta spremeni in poveča finančna ocena projekta.

UVOD

Od osamosvojitve do danes je Slovenija dosegla pomemben napredek v gospodarskem razvoju in dvigu življenjskega standarda. Gospodarska rast je od leta 1993 znašala v povprečju okoli 4 % na leto, raven bruto domačega proizvoda pa je bila leta 2005 realno že za 56 % višja kakor leta 1991. Dosežena je bila v stabilnem makroekonomskem okolju, glavna dejavnika rasti pa sta bila visoka izvozna in investicijska dejavnost, slednja zlasti v devetdesetih letih. Sloveniji je tako uspelo zmanjšati zaostanek za povprečjem EU, saj je bruto domači proizvod na prebivalca po kupni moči, ki je leta 1995 znašal 68 % povprečja EU, v letu 2005 po prvih ocenah dosegel že 80 %, Slovenija pa se je med vsemi državami članicami EU po tem kazalcu uvrstila na 16. mesto.

Preglednica 1: Primerjava makroekonomskih kazalnikov v letih 1991 in 2005

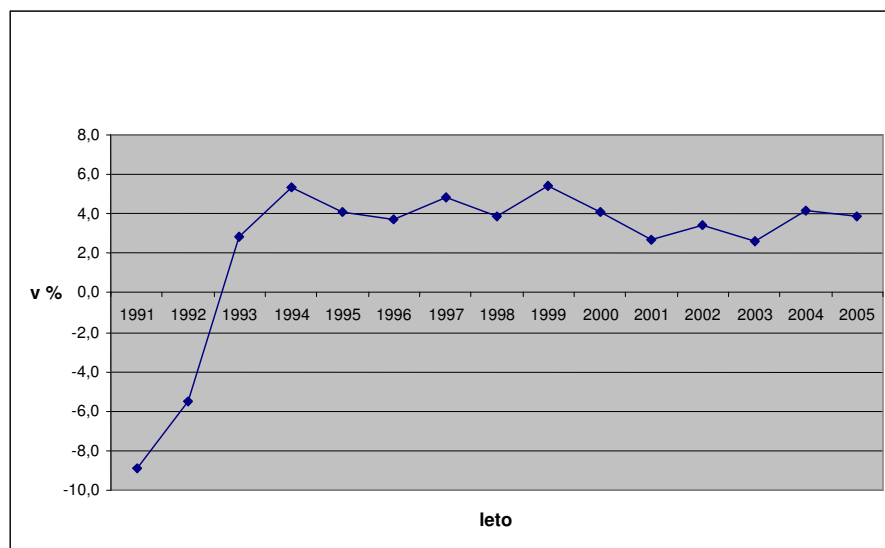
realne stopnje rasti v %		
	1991	2005
Bruto domači proizvod	-8,9	3,9
Izvoz proizvodov in storitev	-20,1	9,2
Uvoz proizvodov in storitev	-22,4	5,3
Zasebna potrošnja	-10,9	3,3
Državna potrošnja	-0,3	3
Investicije v osnovna sredstva	-11,5	3,7
Zaposlenost, rast v %	-4,5*	0,7
Stopnja brezposelnosti po ILO, v %	9,1**	6,5
Produktivnost, rast v %	-0,7*	3,1
Inflacija, v %	117,7	2,5

Vir: SURS, Eurostat, Pomladansko poročilo 2006, UMAR

Opomba: *podatek za leto 1992 (prvi razpoložljivi podatek), **podatek za leto 1993 (prvi razpoložljivi podatek)

Gospodarska rast je bila med najbolj stabilnimi v skupini držav na prehodu, saj je bila dosežena brez večjih neravnovesij in ob ohranjanju socialne stabilnosti, kar se kaže v doseženi podpovprečni stopnji brezposelnosti in revščine v primerjavi z drugimi državami EU.

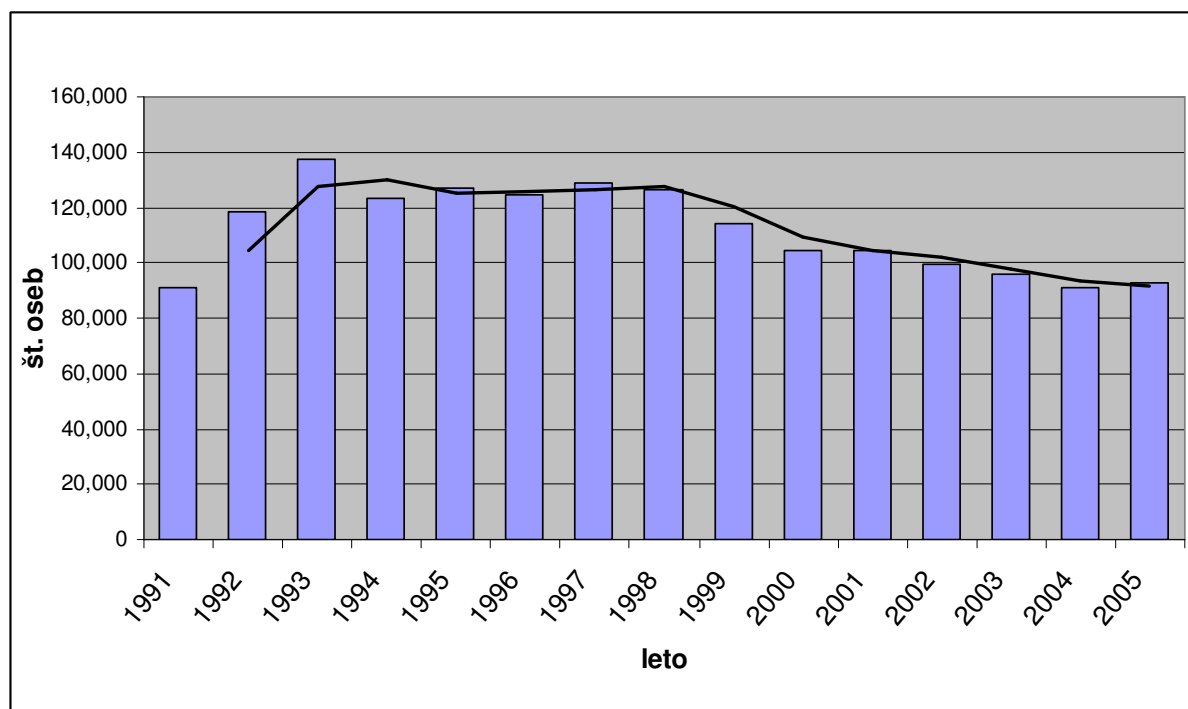
Graf 1: Gibanje realne stopnje rasti BDP v Sloveniji v obdobju 1991–2005



Vir: SURS

Število brezposelnih oseb, ki se je v prvih 90. letih močno povečalo (več kakor 137 tisoč leta 1993), se je po letu 1997 začelo zmanjševati, tako da jih je bilo v letu 2005 v povprečju blizu 92 tisoč.

Graf 2: Število registrirano brezposelnih oseb v obdobju 1991–2005 (na dan 31. 12.)



Vir: Zavod RS za zaposlovanje

Povprečne mesečne neto plače so se od leta 1991 do 2005 realno zvišale za 57,2 %, višji življenjski standard pa se kaže tudi v tem, da se je v zadnjih desetih do petnajstih let pri večini potrošnih dobrin zelo skrajšal delovni čas, v katerem delavec s povprečno neto plačo zasluži toliko, da jih lahko kupi. Tudi izobrazbena sestava prebivalstva se je izboljšala in se počasi približuje povprečju EU po deležu zaposlenih s terciarno izobrazbo, ki v Sloveniji dosegajo celo višjo stopnjo zaposlenosti kakor v povprečju EU.

Preglednica 2: Primerjava potrošnih dobrin v Sloveniji ter EU-15 in EU-25

	Slovenija	EU-15	EU-25
Gospodinjstva, ki imajo televizor % (l. 2005)	96	-	-
število naročnikov mobilnih telefonov na 100 prebivalcev (l. 2003)	87	85	81
Število avtomobilov na 1000 prebivalcev (l. 2003)	446	495	465
Število avtomobilov na 1000 prebivalcev (l. 2005)	471	-	-
Uporabniki interneta (16-74 let) (l. 2005) ¹⁾	625.004	-	-
Uporabniki interneta (16-74 let) - % (l. 2005) ¹⁾	40	46	43
Podjetja z dostopom do interneta (l. 2005) ²⁾	5.511
Podjetja z dostopom do interneta - % (l. 2005) ²⁾	96	92	91
Gospodinjstva z dostopom do interneta (l. 2005)	309.238	-	-
Gospodinjstva z dostopom do interneta - % (l. 2005)	48	53	48

Vir: SURS

Opombe: 1) Redni uporabniki interneta (vsaj enkrat na teden),

2) Podjetja z deset ali več zaposlenimi osebami

- ni podatka

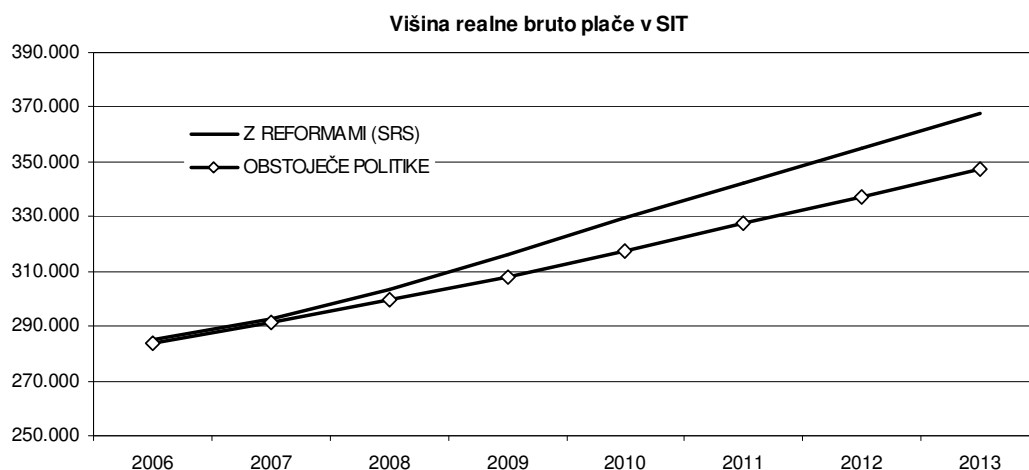
Regionalne razlike v Sloveniji so v primerjavi z državami Evropske unije sicer relativno majhne, a so kljub temu ovira razvoju Slovenije. Razlike, merjene z bruto domačim proizvodom na prebivalca, počasi naraščajo, pri čemer moramo poudariti, da predvsem zaradi hitrejše krepitve osrednjeslovenske regije. Pri brezposelnosti se zmanjševanje medregionalnih razlik, začeto leta 2002, nadaljuje, medtem ko so glede dohodka (merjenega z osnovo za dohodnino na prebivalca) te razlike majhne in nespremenjene že od leta 1995.

Dosežena makroekonomska in socialna stabilnost v zadnjih petnajstih letih je bila rezultat ukrepov ekonomskih politik, za katere sta bili značilni postopnost in previdnost, nujni zaradi tranzicije in vključevanja v EU. Vendar pa je bila cena za ohranjanje te stabilnosti tudi žrtvovanje razvojne in družbene dinamike, kar se kaže v nezadovoljivi ravni dosedanjega razvoja Slovenije na področju konkurenčnosti in spodbujanja podjetniškega razvoja. V primerjavi z evropskim povprečjem Slovenija zaostaja na številnih področjih, ki so ključna za nadaljnji gospodarski razvoj – pri inovativnosti gospodarstva, podjetništvu, davčni in administrativnimi obremenitvami, odprtosti za tokove kapitala je celo med zadnjimi v EU. Glavni vzrok temu zaostajanju je počasnost dosedanjega prestrukturiranja, ki se kaže v ohranjanju razmeroma visokega deleža delovno intenzivne industrije, prenizki tehnološki zahtevnosti izvoza, počasni rasti obsega tržnih storitev in finančnega posredništva. Na trgu dela je zaskrbljujoča predvsem nizka stopnja zaposlenosti starejših in visoka stopnja brezposelnosti mladih, tudi razmere z vidika zaposlovanja še niso zadovoljive, čeprav je bil dosežen napredek. Pomemben razlog za zaostajanje Slovenije na teh področjih je tudi, da se je v letih razmeroma stabilnega razvoja nakopičila vrsta predpisov, ki izjemno zapletajo poslovno in siceršnje življenje. Tudi za to je podjetništvo, ki bi z dinamičnim nastajanjem novih podjetij in njihovo rastjo postopno lahko nadomeščalo staro in predvsem nizko tehnološko intenzivno industrijo ter pospešilo razvoj najbolj dinamičnih, na znanju temelječih storitev, še vedno slabo razvito. Tudi ocene mednarodnih institucij (WEF, IMD, EBRD, Svetovna banka) kažejo, da ima Slovenija težave s konkurenčnostjo in podjetništvom predvsem na področjih učinkovitosti podjetij, infrastrukture, kakovosti nacionalnega poslovnega okolja, lastniške vloge države v gospodarstvu, pravne varnosti in davčnih obremenitev, zlasti stroškov dela.

Rezultati dosedanjega razvoja tako opozarjajo, da na dosednji način ni mogoče zagotavljati hitrega razvoja države v prihodnosti in da gospodarski razvojni cilj – do leta 2013 preseči povprečno raven gospodarske razvitosti Evropske unije – z nadaljevanjem sedanjih trendov razvoja ne bo uresničen. Če bo Slovenija nadaljevala razvoj z enakim tempom, bo leta 2013 dosegla 94 % povprečja, cilj Strategije razvoja Slovenije pa je do takrat preseči povprečno raven razvitosti Evropske unije. Povprečna gospodarska rast Slovenije je povprečno rast EU-15 v obdobju 2000–2005 letno presegala za 1,6 odstotne točke, izračuni pa kažejo, da bi jo morala presegati za skoraj dvakrat toliko, če želi doseči zastavljeni strateški cilj.

Da bo Slovenija lahko dosegla velikopotezne cilje iz SRS in preboj na višjo razvojno raven, mora izvesti posodobitev oz. temeljite strukturne reforme in nadgraditi svoj dosednji razvojni vzorec. Korak naprej v to smer, kot odziv na spremembe, v Sloveniji, v EU in drugje po svetu je tudi definiranje ključnih nacionalnih projektov, ki lahko pospešijo rast konkurenčnosti in produktivnosti ter omogočijo želeni preboj.

Graf 3: Primerjava višine realne bruto plače z izvedbo reform in brez njih



Vir: UMAR

Z vedno bolj pospešenim povezovanjem trgov v Evropski uniji se povečujejo potrebe po kakovostni in učinkoviti infrastrukturi, ki znižuje stroške proizvodnje, tako pa izboljšuje produktivnost in konkurenčni položaj tržnih dejavnosti. Krepitev investicij v tradicionalno in tehnološko infrastrukturo spada zato med ključne dejavnike povečevanja konkurenčnosti, pri čemer tehnološka in ekonomska infrastruktura poleg klasičnih infrastrukturnih storitev vključuje raziskave in razvoj, izobraževanje in usposabljanje. Ker tržni sistem ne more v celoti zagotoviti potrebnega obsega podpornih infrastrukturnih storitev, ki jih podjetja potrebujejo za uspešno poslovanje na vse bolj globaliziranem trgu, je za njihov razvoj ob pomembni udeležbi zasebnega varčevanja potrebno sodelovanje države.

Odgovor na te izzive je Resolucija nacionalnih razvojnih projektov za obdobje 2007-2023, ki predstavlja operacionalizacijo Okvira ekonomskih in socialnih in reform in sicer predloga ukrepov za učinkovitejšo porabo sredstev EU za hitrejši razvoj (Ukrep 16: Priprava in potrditve jasnih meril za pripravo izbora velikih projektov in Ukrep 18: Okvirni izbor projektne ideje za nadaljnjo razdelavo v osrednje projekte). Ker podaja ambiciozno in koncentrirano načrtovanje investicij z več sektorskimi učinki ter daje posebno težo t.i. velikim osrednjim projektom, je ključnega pomena za hitrejši gospodarski zagon in uresničenje gospodarskih razvojnih ciljev. Slovenija mora namreč osredotočiti sredstva v tiste razvojne projekte, ki bodo na dolgi rok prinesli hitrejšo gospodarsko rast, zagotovili konkurenčnost gospodarstva in družbenega okolja, z razvojem pa prinesli nova in kakovostna delovna mesta ter blaginjo. Prednostni projekti imajo vizijo, multiplikativno prinašajo boljše poslovno okolje ter ustvarjajo možnosti za rast in razvoj. Z osredotočenim upravljanjem in izvajanjem prednostnih projektov bodo učinki bolje spremljani, bistveno manjša pa bo tudi verjetnost zapletov ali nepravočasnega izvajanja. Seznam projektov omogoča hitrejšo zaznavanje sposobnosti črpanja na ravni posameznih programov po ministrstvih, hkrati pa se bodo sredstva regij, občin in zasebnega sektorja hitreje prenašala v projekte, pri katerih je črpanje učinkovitejše in pospešeno. Vlada Republike Slovenije se pri tem v celoti zaveda pomena pravočasne priprave na novo finančno perspektivo, priprave Državnega razvojnega programa ter predloga sprememb proračuna za leto 2007 in predloga proračuna za leto 2008. Resolucija predstavlja zaokroženo celoto, v kateri prvič na zelo konkretni operativni ravni povezujemo razvojne dokumente države.

Vsebina in namen resolucije

1.1 Izhodišča za pripravo resolucije in njena vpetost v obstoječe razvojne dokumente

Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih 2007-2023 temelji na *Strategiji razvoja Slovenije* (v nadaljnjem besedilu: SRS), ki jo je 23. junija 2005 sprejela Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada). SRS opredeljuje vizijo in cilje razvoja države ter predstavlja pot, po kateri bomo svoje nacionalne cilje dosegali trajnostno ter v okviru skupnih evropskih pravil, politik in strategij, zlasti prenovljene Lizbonske strategije. Odgovarja na vprašanje, kako si znotraj Evropske unije zagotoviti hitrejši gospodarski razvoj, večjo zaposlenost in potrebno socialno varnost, izboljšanje okolja, varovanje narave in trajnostno rabo naravnih virov. Vse to omogoča večjo materialno in duhovno blaginjo državljanov ter višjo kakovost življenja sedanjih in prihodnjih rodov. V Sloveniji smo se zavezali izpolnjevati *Program reform za izvajanje Lizbonske strategije*, ki odgovarja na izzive lizbonske strategije z ukrepi za spodbujanje prestrukturiranja in nadaljevanje liberalizacije gospodarstva, konkurenčnosti gospodarstva, izboljšanja učinkovitosti države ter z ukrepi za spodbujanje gospodarske rasti in zaposlenosti (vlada sprejela oktobra 2005).

Konkretni kratkoročni ukrepi za doseganje ciljev SRS in Lizbonske strategije so opredeljeni v *Okviru gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje Slovenije* (vlada sprejela 3. novembra 2005). Za naslednjo programsko perspektivo Evropske unije je posebej pomemben *Ukrep 18*: »Indikativni nabor projektnih idej za nadaljnjo razdelavo v osrednje projekte«, ki je dal poseben pomen t. i. velikim osrednjim projektom. Slovenija mora osredotočiti sredstva v tiste razvojne projekte, ki bodo na dolgi rok prinesli hitrejšo gospodarsko rast, zagotovili konkurenčnost gospodarstva in družbenega okolja, z razvojem pa prinesli nova in kakovostna delovna mesta ter blaginjo. Nabor teh projektov bo omogočil bolj velikopotezno in koncentrirano načrtovanje investicij z več-sektorskimi učinki. Resolucija, ki vključuje storitve in infrastrukturne investicije, predstavlja natančnejšo razdelanost te odločitve.

Razvojne prioritete SRS so podlaga za programe in ukrepe *Državnega razvojnega programa* (v nadaljnjem besedilu: DRP) oz. *Nacionalnega strateškega referenčnega okvira* (v nadaljnjem besedilu: NSRO) ter pripadajočih *Operativnih programov* (v nadaljnjem besedilu: OP). DRP, ki bo sprejet do konca 2006, predstavlja orodje za uresničevanje SRS v zvezi z razvojno-investicijskimi programi in projekti, NSRO in OP pa njegovo podmnožico, pri čemer je ključnega pomena, da je zagotovljen strateški pristop z jasno in konsistentno pripravljenimi programi in instrumenti. V DRP so vključeni vsi tisti razvojno-investicijski programi in projekti v Sloveniji v obdobju 2007–2013, ki bodo financirani ali sofinancirani iz državnega in občinskih proračunov, NSRO in OP pa vključujejo tiste programe in projekte, ki bodo sofinancirani iz evropskega proračuna in ki bodo izpolnjevali merila novih uredb EU s področja kohezijske politike za obdobje 2007–2013. Razvojno-investicijske razvojne prioritete DRP so zato enake predstavljenim petim razvojnim prioritetam SRS, medtem ko struktura operativnih programov in njihovih razvojnih prioritetah upošteva tudi logiko in razvojne prioritete kohezijske politike in EU nasploh.

Poleg teh osrednjih strateških dokumentov je bila v Sloveniji pripravljena vrsta državnih programov. Vključujejo raznolične dolgoročne naloge države, in sicer na področjih prometa, visokega šolstva, raziskav in razvoja, varstva okolja, kulture, izobraževanja odraslih, varnosti cestnega prometa, razvoja trga dela in zaposlovanja ipd. Državni programi so podlaga razvojne politike Slovenije v neki gospodarski ali družbeni dejavnosti ali na določenem horizontalnem področju in predstavljajo razvojne okvire države kot celote.

Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih 2007-2023 zajema ključne (velike) razvojno-investicijske projekte, pri uresnitvi katerih bo sodelovala država. Gre za tiste projekte, katerih

izvedba bo na državni, pa tudi regionalni ravni osredotočila razvojne pobude in sredstva ter z njimi dosegla razvojni preboj države kot celote. Namen resolucije je z jasno postavitvijo prednostnih državnih razvojnih projektov od leta 2007 do leta 2023 zagotoviti hitrejšo doseganje ciljev SRS in DRP.

Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih je *usmeritev in orodje za načrtovanje javnih financ* na eni strani ter resornih programov in strategij na drugi. Tako je osnova za izvajanje dolgoročne razvojne politike in dolgoročnega proračunskega načrtovanja (v smeri razvojnega prestrukturiranja proračuna). Daje tudi jasno znamenje regijam, lokalnim skupnostim in razvojnim partnerstvom, v katere vsebine na projektni ravni namerava država prednostno vlagati v naslednjem srednjeročnem obdobju. Gre za *partnerski razvojni načrt*, pripravljen po eni strani na podlagi razvojnih pobud posameznih ministrstev (od zgoraj navzdol), po drugi strani pa na podlagi pobud regionalnih in lokalnih razvojnih partnerstev in drugih deležnikov (od spodaj navzgor).

Resolucija predvideva sredstva za izvedbo posameznih projektov in jim daje jasen časovni okvir, kar postavlja tudi doseganje kakovostnih rezultatov v realni časovni in finančni okvir. Hkrati daje podlago za programsko financiranje izvedbenih projektov, katerih priprava zahteva več časa in sredstev ter ki jih zaradi državnega pomena ne moremo izpostavljati tveganju. Resolucija z *umestitvijo programov v pravni red Slovenije presega deljenje projektov na letne načrte in posamezne postopke resorjev ter tako predstavlja večletni program dela ministrstev*.

Ta razvojni signal bo spodbudil pripravo projektov na izvedbeni ravni, pa tudi koncentracijo razpršenih sredstev na tiste vsebine, ki bodo prinesle večji učinek in razvojni preboj. V skladu z ukrepi Okvira gospodarskih in socialnih reform bo resolucija spodbudila *hitrejšo pripravo projektov in njihovo izvedbo, kar bo povečalo tudi učinkovitost črpanja strukturnih skladov Evropske unije*.

Znotraj tega okvira pa velja, da bodo imeli prednost pri izvajanju projekti s pripravljeno ustrežno dokumentacijo ter analizo stroškov in koristi. Vlada bo glede na dejansko dinamiko priprave projektov v naslednjih letih po potrebi predlagala ustrezne dopolnitve resolucije, če se v podlagah, na katerih temelji, ugotovijo tolikšne razlike, da posamezen projekt ni več izvedljiv, ali če narekujejo dopolnitve drugi utemeljeni razlogi. Nekateri projekti si bodo po temeljiti presoji učinkov lahko deloma ali v celoti alternativni (substituti) in so zato posebej označeni s pripisom »*možno substituiranje«. Dolgoročno bo tako Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih 2007-2023 *ustvarila vrsto razvojnih povezav na državni ter regionalni in lokalni ravni, povezala bo javno z zasebnim, tako pa ustvarila možnosti za dolgoročno izvajanje razvojnih strategij*.

1.2 Vključitev nabora projektov resolucije v Strategijo razvoja Slovenije

SRS je ključni razvojni dokument države. Predstavlja konceptualni okvir za njen razvoj v obdobju naslednje finančne perspektive EU 2007 – 2013. V ospredju SRS je celovita blaginja državljanov. Zato se ne osredotoča samo na gospodarska vprašanja, temveč vključuje tudi socialna, okoljska, politična, pravna in kulturna razmerja. Zaradi takšne postavitve ciljev je po svoji vsebini tudi strategija trajnostnega razvoja Slovenije. Štirje temeljni cilji SRS, ki naj bi jih Slovenija dosegla v naslednjem programskem obdobju, so:

- *Gospodarski razvojni cilj* je v desetih letih preseči povprečno raven gospodarske razvitosti EU (merjeno z BDP na prebivalca v pariteti kupne moči) in povečati zaposlenost v skladu s cilji Lizbonske strategije.
- *Družbeni razvojni cilj* je izboljšanje kakovosti življenja in blaginje vseh posameznikov in posameznikov, merjene s kazalniki človekovega razvoja, socialnega tveganja in družbene povezanosti.
- *Medgeneracijski in sonaravni razvojni cilj* je uveljavljanje načela trajnosti kot temeljnega kakovostnega merila na vseh področjih razvoja, vključno s ciljem trajnostnega obnavljanja prebivalstva. Načelo trajnosti zahteva, da se potrebe današnjih generacij zadovoljujejo tako,

da se ne omejujejo možnosti prihodnjih rodov za vsaj enako uspešno zadovoljevanje njihovih potreb.

- *Razvojni cilj* Slovenije v mednarodnem okolju je, da bo s svojim razvojnimi vzorcem, kulturno identiteto in zavzetim delovanjem v mednarodni skupnosti postala v svetu prepoznavna in ugledna država.

Da bi Slovenija dosegla te velikopotezne cilje, mora pripraviti in izvesti korenite strukturne reforme, temelječe na novem razvojnem vzorcu. SRS opredeljuje pet razvojnih prioritet Slovenije. Sestavljene so tako, da v koherentne celote povezujejo ukrepe iz pristojnosti več resorjev, in sicer tiste, ki jih je mogoče izvesti kar najhitreje in ki lahko kratkoročno največ prispevajo k doseganju ciljev strategije kot celote. Z osredotočenjem na skupne razvojne prioritete bo dosežena tudi večja stopnja koordinacije vlade, kar je pogoj za uresničenje potrebnega strukturnega premika v razvojni politiki.

V skladu s tem resolucija navaja izbrane razvojno-investicijske projekte, ki:

- so skladni s petimi razvojnimi prioritetami SRS,
- vključujejo predloge osrednjih nacionalnih projektov Slovenije iz Okvira gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje v Sloveniji,
- so koherentno vključeni v DRP in pripadajoči NSRO ter OP za izvajanje strukturnih skladov,
- kažejo predvidena razmerja financiranja v naslednji finančni perspektivi (2007-2013) in v desetletju po njej (2014-2023) iz razvojnega dela slovenskega proračuna, virov EU in predvidenih zasebnih sredstev pri projektih, ki se bodo izvajali z javno-zasebnim partnerstvom.

Preglednica 3: Vključenost razvojnih projektov v ključne razvojne prioritete SRS

Ključne razvojne prioritete SRS, ki jo projekt podpira	Nacionalni razvojni projekti
1. Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast	Gospodarska središča Nacionalna širokopasovna mreža Večji turistično-infrastrukturni projekti (Slovenski jadranski otok, Zabaviščni park Megalaxia, Goriški turistični center) Večji projekti športne infrastrukture (Nordijski center Planica, Športno poslovni park Leona Štuklja, Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov krasa)
2. Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta	NUK Jožeta Plečnika Višje in visokošolski središči (Politehnika Ljubljana in Univerzitetni klinični center Maribor)
3. Učinkovita in cenejša država	E-zdravje E-pravosodje
4. Moderna socialna država in večja zaposlenost	Sklad za razvoj kadrov in štipendijska shema Novi Klinični center v Ljubljani Mreža centrov za urgentno medicino
5. Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja	Trajnostna mobilnost Modernizacija železniškega omrežja Modernizacija državnega cestnega omrežja na prioritetnih razvojnih oseh Dodatni avtocestni program Trajnostna energija in ekonomija vodika Modernizacija električnega omrežja Gradnja novih energetskega zmogljivosti (HE Spodnja Sava, TEŠ 6, NEK II. Agregat, ČHE Kozjak) Skladišče plina

Med razvojno-investicijske projekte resolucije so bili uvrščeni projekti:

- katerih finančna vrednost presega 50 milijonov evrov,
- katerih učinki segajo čez meje ene regije,
- ki dosegajo čez-sektorske učinke in
- ki so sposobni koncentrirati vsebine in usmeritve več sektorjev.

1.3 Vključitev nabora projektov resolucije v Okvir gospodarskih in socialnih reform

Ključna področja, na katera se nanašajo osrednji razvojno-investicijski projekti resolucije, so:

- a/ razvojna mreža Slovenije,
- b/ povezovanje naravnih in kulturnih potencialov,
- c/ učinkovito upravljanje okolja in trajnostna energetika,
- č/ mobilnost za podporo gospodarskemu razvoju,
- d/ institucionalna in administrativna usposobljenost.

a/ Razvojna mreža Slovenije. To je prvo področje osrednjih projektov. Gre predvsem za mrežo inkubatorjev, mrežo tehnoloških parkov in mrežo poslovnih con, ki bodo skupaj ter v povezavi z znanjem in razvojem lahko ponudili gospodarstvu tiste storitve, ki jih najbolj potrebuje na različnih razvojnih stopnjah – od ideje podjetja do razvoja visokih tehnologij, novih materialov in podobno. Razvojno infrastrukturo bomo razpršili in jo usmerjali tja, kjer bo osredotočenost poslovnih dogodkov omogočala hiter začetek delovanja mreže in tako hitre učinke. Predlaga se tudi razpršenost visokošolskega prostora oziroma ustanavljanje visokošolskih središč, in sicer takšnih, ki bodo sledila razvojnim priložnostim Slovenije in gospodarstva v regionalnih razvojnih središčih. Poleg razpršenosti terciarnega izobraževanja bomo namenili veliko pozornosti tudi razvoju tistih storitev v zvezi z vseživljenjskim učenjem in trgom dela, s katerimi lahko ljudje ustvarijo višjo dodano vrednost in se prilagajajo temu. Ravno zato je med projekte vključen tudi digitalizacijski sklop s povečanjem razpoložljivosti ter učinkovite ponudbe elektronskih vsebin in storitev na spletu in vseživljenjskega učenja, kar je osnova na znanju temelječe družbe in konkurenčnosti gospodarsko uspešnih držav.

b/ Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov. Na tem področju želi Slovenija izkoristiti izredno pestrost in gostoto svojih naravnih in kulturnih danosti. To bogastvo je še premalo izkoriščena gospodarska in socialna razvojna možnost. Vzpostavitev mreže naravnih in kulturnih potencialov za gospodarsko rabo ter za trajnostno varstvo naravne in kulturne dediščine je pomembna iz vsaj dveh vidikov:

- kakovostno življenjsko okolje je pogoj za kakovost življenja ljudi v državi in tako za konkurenčnost njenega gospodarstva,
- potrebna je skrb za doseganje sinergijskih učinkov znotraj področij kulture in varstva okolja, med njima in v povezavi z drugimi razvojnimi področji, kar pomeni, da bomo vključevali tudi civilno družbo in zasebni kapital ter prek tega razvijali javno-zasebno partnerstvo. Če razumemo kulturo in okolje kot dejavnika razvoja, ki horizontalno in trajnostno stopata v dejavnost drugih sektorjev, bomo z njunim razvojnim povezovanjem omogočili razvoj kulture in izboljšanje okolja ter spodbudili razvoj v drugih sektorjih, zlasti v gospodarstvu (s storitvenimi dejavnostmi v turizmu in informacijski tehnologiji) in socialnem sektorju (s povečanjem zaposlitvenih možnosti in investicijami v znanje).

Področje zajema dve osrednji vsebini, od katerih ena povezuje naravno in kulturno dediščino ter sodobno kulturno ustvarjanje s podjetniškimi vsebinami (umetniški rezidenčni centri - turizem-kulturni dogodki - šport in rekreacija), druga pa poskuša tem vsebinam približati trge z razvojem turistične infrastrukture in upravljanjem turističnih ciljev. V tem smislu bomo med drugim oblikovali

tržno zanimive programe, ki bodo omogočali večjo potrošnjo obiskovalcev in podaljševanje bivanja na turističnem območju, večjo prepoznavnost Slovenije ter privlačnost za tuje in domače vlagatelje.

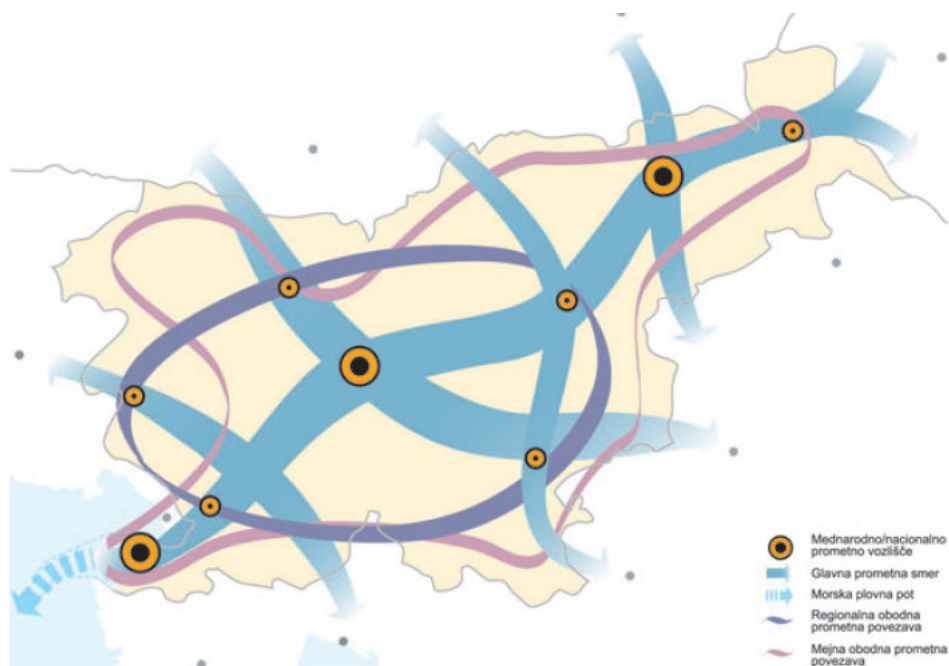
c/ Učinkovito upravljanje okolja in trajnostna energetika. Izvedli bomo vrsto strateških potez na področjih energetike in javnega potniškega prometa, ki upoštevajo gibanja tehnološkega razvoja ter odgovarjajo na zahteve in usmeritve predpisov EU in Kjotskega sporazuma. Uveljavljanje učinkovite in raznovrstne uporabe vseh razpoložljivih virov primarne energije ob pravočasnem privzemu in uvajanju novih tehnologij lahko bistveno zmanjša dolgoročno odvisnost Slovenije od uvoza primarne energije ter zagotovi kakovostne in učinkovite storitve oskrbe z energijo za gospodarstvo, gospodinjstva in promet. Sočasno in usklajeno izvajanje teh dolgoročnih strateških projektov lahko zlasti v prometu zagotovi bistvene prihranke za državni proračun, pa tudi za gospodinjstva.

č/ Mobilnost za podporo gospodarskemu razvoju. Področje obsega vrsto investicijskih dejavnosti različnih resorjev, katerih namen je zagotoviti Sloveniji učinkovito prometno infrastrukturo. Večina aktivnosti je usmerjena v javno potniško infrastrukturo. Velik del investicij je tako na vseh prometnih podpodročjih povezan z javno potniško infrastrukturo in storitvami. Ta dejavnost je namenjena izgraditvi infrastrukture in izboljšanju kakovosti javnega potniškega prometa. Pomemben del investicij na tem področju je usmerjen tudi v cestno infrastrukturo predvsem v ključne razvojne osi, ki predstavlja prečno povezavo Slovenije v avtocestnem križu.

Javni potniški promet je stvar nujne razvojne dejavnosti države v naslednjih letih. Na cestah se namreč izpodriva iz dneva v dan, čeprav je edina možna rešitev za izboljšanje kakovosti življenja v mestih in zagotovitev večje mobilnosti ljudi v skladu z usmeritvami strategije razvoja in povečanjem konkurenčne sposobnosti. Poleg tega povečani osebni promet povzroča izredno velike stroške, ki so vezani na zdravje prebivalstva v mestih, propad stavb in kulturne dediščine zaradi čezmernih izpustov v zrak. Zaradi zamud se dela gospodarska škoda ter nižja kakovost življenja delavcev in delavk, ki se vozijo na delo, to pa vodi k njihovi manjši mobilnosti in nižji konkurenčni sposobnosti.

Kar zadeva financiranje prometne infrastrukture so finančne potrebe veliko večje od tistih, ki jih Slovenija zagotavlja iz javnih finančnih virov. Zato bo financiranje celotnega projekta mobilnost v podporo gospodarskemu razvoju zagotovljeno tudi z javno-zasebnim partnerstvom.

Slika 1: Zasnova prometnih povezav



Vir: Ministrstvo za okolje in prostor

d/ *Institucionalna in administrativna usposobljenost*. Na tem področju bodo ukrepi usmerjeni v učinkovito delovanje javne uprave in sodnega sistema Slovenije. Gre predvsem za nujno potrebne investicije v temeljito prenovu in posodobitev procesov (presoja učinkov predpisov, odprava administrativnih ovir, optimizacija procesov, poenostavitev zakonodaje, standardizacija upravnih in sodnih postopkov) ter dograditev IKT infrastrukture, potrebne za učinkovito delovanje javne uprave. Izboljšanje in posodobitev postopkov zahteva ustrezno izobraževanje in usposabljanje. Program torej obsega ukrepe za zagotavljanje učinkovite infrastrukture v javni upravi (uprava, sodstvo, zdravstvo), podporo projektom posodobitve sodstva, e-uprave, e-zdravstva, e-socialnih transferjev, e-zaposlovanja ter vzpostavljanja in razvoja enotnih vstopnih točk. K temu smo dodali ukrepe, ki bodo usmerjeni k izobraževanju in tako vzpostavljanju sodelovanja med socialnimi partnerji in nevladnimi institucijami.

Preglednica 4: Vrednost nacionalnih razvojnih projektov v milijonih evrih

Osrednji projekti (resolucija)	Skupaj do leta 2023
1. Razvojna mreža Slovenije (gospodarska središča, znanje, nacionalna širokopasovna mreža)	2.492
2. Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov (športna in turistična infrastruktura)	1.534
3. Učinkovito upravljanje okolja (trajnostna mobilnost, trajnostna energija)	4.434
3.1. Energetski objekti (NEK II, TEŠ, ČHE Kozjak, omrežje, skladišče plina)	3.290
4. Mobilnost za podporo gospodarskemu razvoju (cestna in železniška prometna infrastruktura)	11.692
5. Institucionalna in administrativna usposobljenost (posodobitev zdravstva in pravosodja)	478
SKUPAJ (milijonov evrov)	23.920

2 Analiza razvojnega stanja v Sloveniji¹

Analizo razvojnega stanja v Sloveniji v skladu s SRS navajamo v naslednjih problemskih sklopih (v skladu s ključnimi razvojnimi prioritetami): (a) konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast, (b) učinkovita uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta, (c) učinkovita in cenejša država, (č) moderna socialna država in večja zaposlenost, (d) povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja. Navajamo le ključno problematiko, ki je povod za izbiro posameznih projektov znotraj razvojne prioritete.

2.1 Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast

Po treh letih razmeroma skromne gospodarske rasti se je ta v letu 2004 znova povečala na 4,2 odstotka, v letu 2005 pa je znašala 3,9 odstotka. S takimi stopnjami rasti Slovenija bistveno presega povprečje EU-25 (1,6% v letu 2005), vendar zaostaja za baltskimi državami, Češko, Slovaško in Luksemburgom. Danes dosega 80 odstotkov bruto domačega proizvoda na prebivalca po kupni moči glede na povprečje EU, kar je največ med novimi državami članicami EU razen Cipra. Po napovedih Eurostata bo Slovenija v letu 2007 dosegla 84 odstotka povprečja EU-25 in bo skupaj s Ciprom delila 15. mesto. S 1. januarjem 2007 stopila v ekonomsko in monetarno unijo (EMU). V primerjavi z obstoječimi državami članicami EMU je v letu 2005 glede na višino realne stopnje rasti BDP zasedala 3. mesto, glede na višino BDP na prebivalca v standardih kupne moči pa 12. mesto.

Preglednica 5: Primerjava makroekonomskih kazalnikov v državah članicah EMU in v Sloveniji

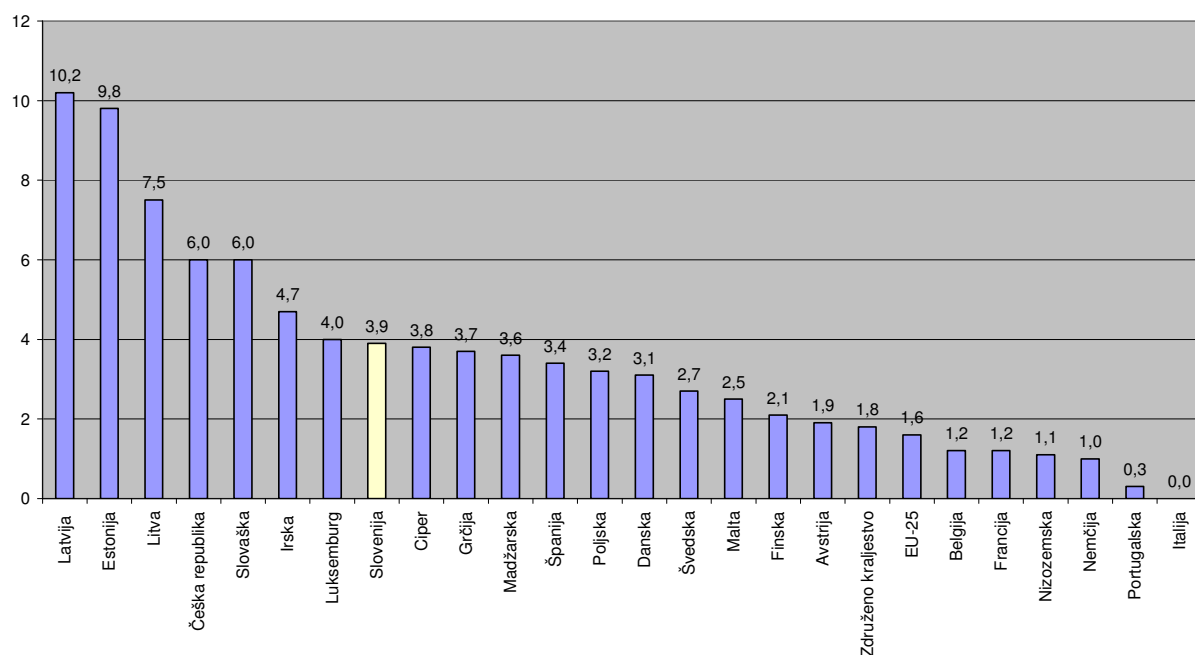
	Avstrija	Belgija	Finska	Francija	Grčija	Irski	Italija	Luksemburg	Nemčija	Nizozemska	Portugalska	Španija	Slovenija
realna stopnja rasti BDP (%, l. 2005)	2,0 7.mesto	1,2 8.mesto	2,9 6.mesto	1,2 8.mesto	3,7 4.mesto	4,7 1.mesto	0,0 13.mesto	4,0 2.mesto	1,0 11.mesto	1,1 10.mesto	0,4 12.mesto	3,4 5.mesto	3,9 3.mesto
BDP na prebivalca v PPS (l. 2005)	28.700 4.mesto	27.600 5.mesto	26.600 6.mesto	25.500 8.mesto	19.200 11.mesto	32.100 2.mesto	24.100 9.mesto	58.000 1.mesto	25.700 7.mesto	28.900 3.mesto	16.700 13.mesto	23.100 10.mesto	18.700 12.mesto
BDP na prebivalca v PPS (EU-25=100)	122,5 4.mesto	117,6 5.mesto	113,4 6.mesto	108,8 8.mesto	82,0 11.mesto	136,9 ¹⁾ 2.mesto	102,7 9.mesto	247,4 ¹⁾ 1.mesto	109,7 7.mesto	123,3 3.mesto	71,3 ¹⁾ 13.mesto	98,5 10.mesto	79,8 12.mesto
izvoz blaga in storitev v BDP (v %, 2005)	54,3 6.mesto	87,1 2.mesto	41,8 7.mesto	26,1 11.mesto	20,8 13.mesto	79,4 3.mesto	26,3 10.mesto	158,1 1.mesto	40,1 8.mesto	71,2 4.mesto	28,5 9.mesto	25,4 12.mesto	64,8 5.mesto
inflacija (povprečje leta, l. 2005)	2,1 5.mesto	2,5 9.mesto	0,8 1.mesto	1,9 3.mesto	3,5 12.mesto	2,2 7.mesto	2,2 7.mesto	3,8 13.mesto	1,9 3.mesto	1,5 2.mesto	2,1 5.mesto	3,4 11.mesto	2,5 9.mesto
primanjkljaj ali presežek sektorja država (v % BDP, 2005)	-1,5 6.mesto	0,1 4.mesto	2,6 1.mesto	-2,9 9.mesto	-4,5 12.mesto	1,0 3.mesto	-4,1 11.mesto	-1,9 8.mesto	-3,3 10.mesto	-0,3 5.mesto	-6,0 13.mesto	1,1 2.mesto	-1,8 7.mesto
stopnja brezposelnosti po ILO (v %, l. 2005), 4. četrtletje	5,1 4.mesto	8,4 9.mesto	7,6 6.mesto	9,6 11.mesto	9,7 12.mesto	4,4 1.mesto	8,0 7.mesto	4,5 3.mesto	10,8 13.mesto	4,4 1.mesto	8,0 7.mesto	8,7 10.mesto	7,2 5.mesto
dolg sektorja država (v % BDP, l. 2005)	62,9 7.mesto	93,3 11.mesto	41,1 4.mesto	66,8 9.mesto	107,5 13.mesto	27,6 2.mesto	106,4 12.mesto	6,2 1.mesto	67,7 10.mesto	52,9 6.mesto	63,9 8.mesto	43,2 5.mesto	29,1 3.mesto
realna stopnja rasti produktivnosti dela (v %) (l. 2005)	1,4 7.mesto	0,7 10.mesto	2,6 4.mesto	0,6 11.mesto	3,5 1.mesto	2,5 5.mesto	-0,6 13.mesto	3,4 2.mesto	1,0 8.mesto	0,9 9.mesto	-0,2 12.mesto	1,7 6.mesto	3,1 3.mesto
investicije v osnovna sredstva kot	20,5 7.mesto	19,9 9.mesto	18,8 12.mesto	19,7 10.mesto	23,7 4.mesto	27,0 2.mesto	20,6 6.mesto	20,3 8.mesto	17,1 13.mesto	19,5 11.mesto	21,6 5.mesto	29,4 1.mesto	24,8 3.mesto

Vir: SURS

Konkurenčnost slovenskega gospodarstva se povečuje, vendar pa hitrejša konvergenca z EU brez strukturnih reform ni mogoča. Še naprej se osredotočamo na tiste vidike konkurenčnosti, ki se bodo izboljšali z izvedbo projektov resolucije. Gre za stanje in probleme na področjih podjetništva, internacionalizacije, razvoja storitev, turizma in infrastrukture.

¹ Povzeto po Pomladanskem poročilu 2006 in Poročilu o razvoju 2006, UMAR; Analize iz Nacionalnega strateškega okvirja 2007 – 2013 in prispevkov posameznih ministrstev.

Graf 4: Realna rast bruto domačega proizvoda, 2005



Vir: SURS

Za povečanje konkurenčnosti je izjemno pomembno prodorno *podjetništvo*. Slovenija se v mednarodnih primerjavah slabo uvršča po stopnji podjetniškega delovanja, pa tudi po dostopnosti do virov financiranja. V obdobju 1999–2004 se je število podjetij v poslovnem sektorju povečalo le za 2,6 %, stopnja zgodnje podjetniške dejavnosti pa je s 4,6 % (2002) upadla na 2,6 % (2004), vendar se je v letu 2005 dvignila na 4,4 %, kar pa je še vedno četrta najnižja stopnja med članicami EU. Obenem je za Slovenijo značilen razmeroma visok propad nastajajočih podjetij.

Internacionalizacija slovenskega gospodarstva poteka predvsem po zunanjetrgovinskih tokovih, precej manj pa z neposrednimi tujimi investicijami (NTI). Zlasti skromne vhodne NTI kažejo na nizko konkurenčnost Slovenije kot investicijske lokacije in na neizkoriščenost razvojnih možnosti, ki jih ponujajo vhodne NTI. V obdobju 2000–2004 je delež stanja NTI v BDP stalno zaostajal za povprečjem EU-25 za več kakor deset odstotnih točk pri vhodnih in za več kakor 30 odstotnih točk pri izhodnih NTI.

Bolj pospešen *razvoj storitev* je bilo mogoče zagotoviti šele v zadnjem obdobju. V letu 2004 so tako storitvene dejavnosti ustvarile 62,3 % dodane vrednosti slovenskega gospodarstva in dajale delo 53,8 % vseh zaposlenih, kar je precej manj od povprečje EU-25. V razdobju 1995–2004 se je njihov delež v dodani vrednosti povečal le za 1,8, v zaposlenosti pa za 7,9 strukturne točke. Najbolj problematična ostaja šibka konkurenčnost slovenskih storitev na zunanjih trgih in nezadostna inovativnost storitvenih podjetij. Slovenija kljub stalnemu napredku še vedno močno zaostaja tudi po razvitosti finančnih storitev.

Turizem je za Slovenijo izhodišče za njeno boljšo prepoznavnost po svetu. Prispeva 5,5% celotne dodane vrednosti slovenskega gospodarstva. Kljub ugodnemu razvoju te dejavnosti v zadnjih letih je v slovenskem turizmu vrsta pomanjkljivosti, na primer slaba prepoznavnost Slovenije in slovenske turistične ponudbe v tujini, razpršenost in nepovezanost te ponudbe, pomanjkanje jasnih razvojnih strategij posameznih turističnih območij, neustrezna sestava in premajhen obseg nastanitvenih zmogljivosti itd.

Razvoj prometne infrastrukture je gospodarskemu razvoju sledil različno, s prednostnim vlaganjem v avtocestni križ ter zaostanki pri financiranju obnove in gradnje regionalnih in lokalnih prometnih povezav ter železniške infrastrukture. Nastajajo zaostanki pri zagotavljanju mobilnosti in tako se

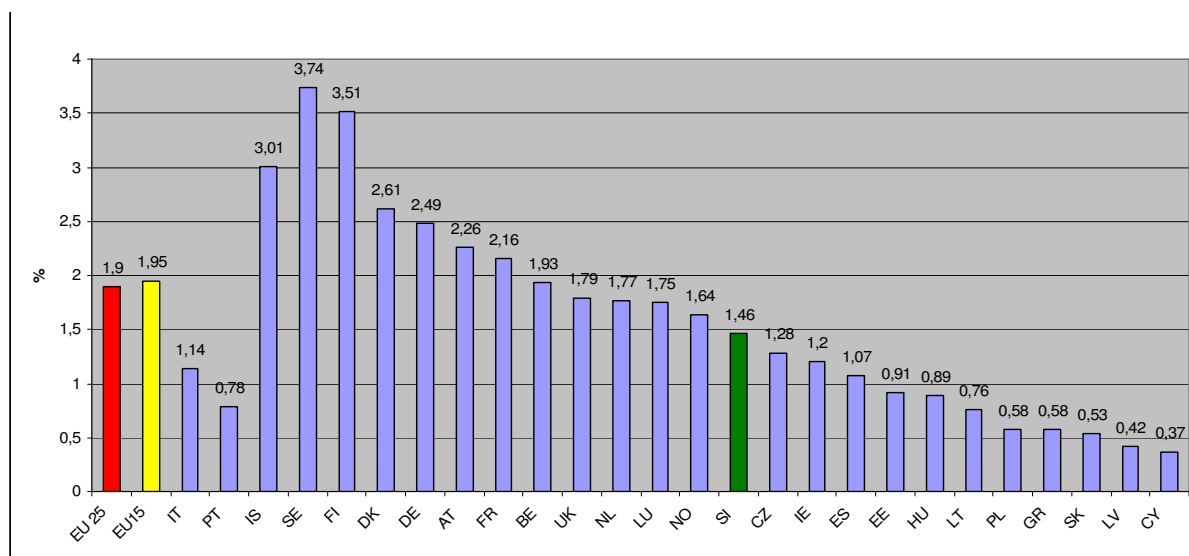
posredno zmanjšujeta gospodarska konkurenčnost in konkurenčnost storitev. Slovenski cestni blagovni prevoz raste in ima visok delež v celotnem kopenskem prevozu - 72,2 odstotka, vendar je pod povprečjem EU, ki znaša 78,6 odstotka. Zastarelo železniško omrežje ne omogoča ustreznih prevoznih storitev in zagotovitev zadostnih zmogljivosti omrežja za prihodnje prometne potrebe (povezljivost ...) Slovenije. Splošno stanje obstoječega omrežja državnih cest je prav tako izredno slabo; 43 odstotkov jih je v slabem ali zelo slabem stanju, kar je omejitveni dejavnik skladnega regionalnega razvoja. Pristanišče Koper vsako leto ugotavlja povečan tovorni pretovor, kar ima poseben razvojni pomen, saj gre za pomembno vstopno-izstopno točko za države osrednjega dela EU. V Sloveniji se srečujemo tudi s povečevanjem zračnega prometa, problem je predvsem nesodobna obstoječa letališka infrastruktura.

2.2 Učinkovita uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta

Znanje bo najbolj opredeljevalo prihodnji razvoj Slovenije. Še naprej se krepijo dejavniki na znanju temelječe družbe, čeprav je napredek v njih različen. Skupni kazalnik investicij v znanje (investicije v terciarno izobraževanje, razvojno-raziskovalno dejavnost in programsko opremo) izraža zaostajanje Slovenije za povprečjem EU-15 v letu 2002 (delež slovenskih investicij v znanje je 3,0 %, v EU-15 pa 3,8 %). Zaostajanje je izrazito zlasti za skandinavskimi državami, položaj Slovenije pa je boljši v primerjavi s sredozemskimi državami članicami EU in večino držav novih članic.

Izobrazbena sestava prebivalstva Slovenije se izboljšuje in počasi približuje povprečju EU (leta 2005 je bil delež zaposlenih s terciarno izobrazbo v Sloveniji 20,0 odstotkov, v povprečju EU-25 pa 22,8 odstotka). Celotni izdatki za *izobraževanje* v Sloveniji so sicer visoki (6% BDP), vendar se znotraj tega spopadamo z vrsto težavami, predvsem v okviru terciarnem izobraževanju: (a) zaostajamo po izdatkih na udeleženca v tem izobraževanju ter po razmerju med številom študentov in pedagoškim osebjem; (b) imamo neustrezno sestavo diplomantov: z 8,2 diplomanta matematike, naravoslovja in tehnologije na 1000 prebivalcev v starosti 20-29 let močno zaostajamo za povprečjem EU-15 z 11,9, pa tudi za EU-25 z 10,9 (Eurostat, podatki za leto 2001). Trg delovne sile že ugotavlja pomanjkanje strokovnjakov s teh področij; (c) srečujemo se z velikim potencialnim (tudi trajnim) odlivom v tujino med študenti višjih letnikov, zlasti tehničnih in naravoslovno-matematičnih ved. To so za Slovenijo kritični profili glede na potrebe na trgu dela in primerjalno z drugimi državami po relativni razpoložljivosti teh strokovnjakov.

Graf 5: Bruto domači izdatki za raziskovalno_razvojno dejavnost – BIRR (GERD) v BDP, 2004

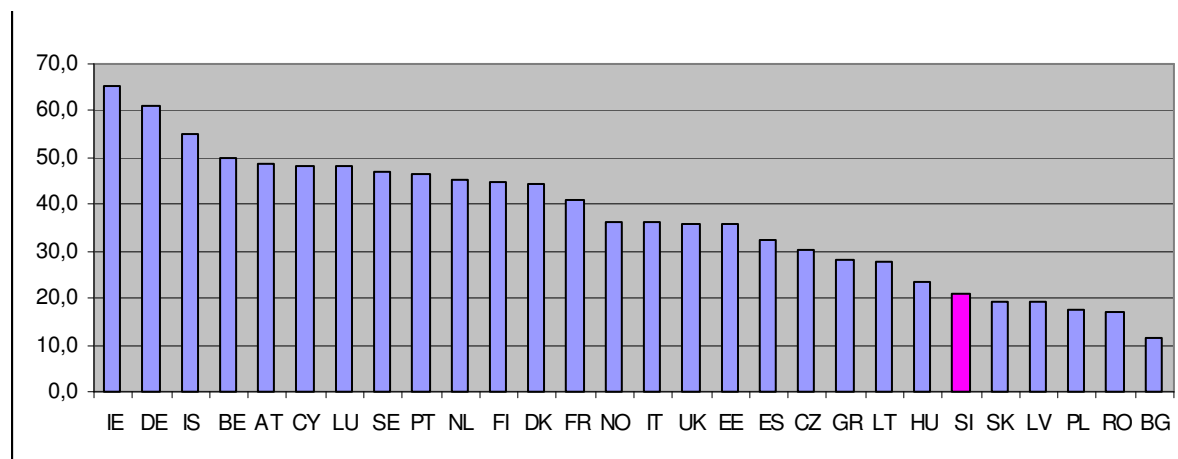


Vir: SURS

Leta 2004 se je delež investicij v *raziskovalno-razvojno dejavnost* v Sloveniji povečal na 1,61 odstotka, kar je pomenilo zaostanek za povprečjem EU-25 za 0,29 odstotne točke. Po vrednosti kazalnika se Slovenija še vedno uvršča pred vse nove države članice EU-25, pa tudi pred sredozemske države (Grčija, Italija, Portugalska, Španija) in Irsko. Delež vladnega sektorja v sestavi virov financiranja znaša 35,3%, pri tem pa je razveseljivo, da poslovni sektor povečuje izdatke za investicije v RRD. Manj razveseljivo pa je, da upada dinamika rasti RR izdatkov poslovnega sektorja (iz 11,6 % v obdobju 1998-2002 na 6,9 % v obdobju 2002-2004). Rast tako še ne zadošča, da bi Slovenija kot članica EU-25 do leta 2010 dosegla barcelonski cilj.

Slovenija se z 21-odstotnim deležem *inovacijsko aktivnih podjetij* v primerjavi z drugimi evropskimi državami uvršča v spodnjo četrtino. Razmere glede inovativnosti niso nič bolj vzpodbudne niti, če jih merimo s *številom patentnih prijav* na Evropskem patentnem uradu (EPU) na milijon prebivalcev: v letu 2003 je imela Slovenija 21,9 patentne prijave, EU-25 pa v povprečju 133,6 (2002). Za hitrejše zmanjševanje te razlike so potrebne spremembe v institucionalni ureditvi RRD. Še naprej je problematično zlasti šibko sodelovanje med poslovnim sektorjem in javnimi raziskovalnimi institucijami, finančna podpora malim in srednjim podjetjem za večjo inovativnost ter da ni sistematičnega vrednotenja učinkov sprejetih instrumentov.

Graf 6: Delež inovacijsko dejavnih podjetij, Slovenija in evropske države



Vir: SURS

Pri *vlaganjih v IKT* Slovenija v zadnjih letih nazaduje, saj so v letu 2004 znašala samo 5,2 odstotka BDP, v EU-25 pa v povprečju 6,4 odstotka. Pozitivna gibanja ima Slovenija v *rabi interneta*, pri čemer se je delež njegovih uporabnikov v letu 2005 glede na prejšnje leto povečal s 37 % na 47 %. Tako se je zmanjšal njen zaostanek za EU-25, kjer je ta delež 51 %.

2.3 Učinkovita in cenejša država

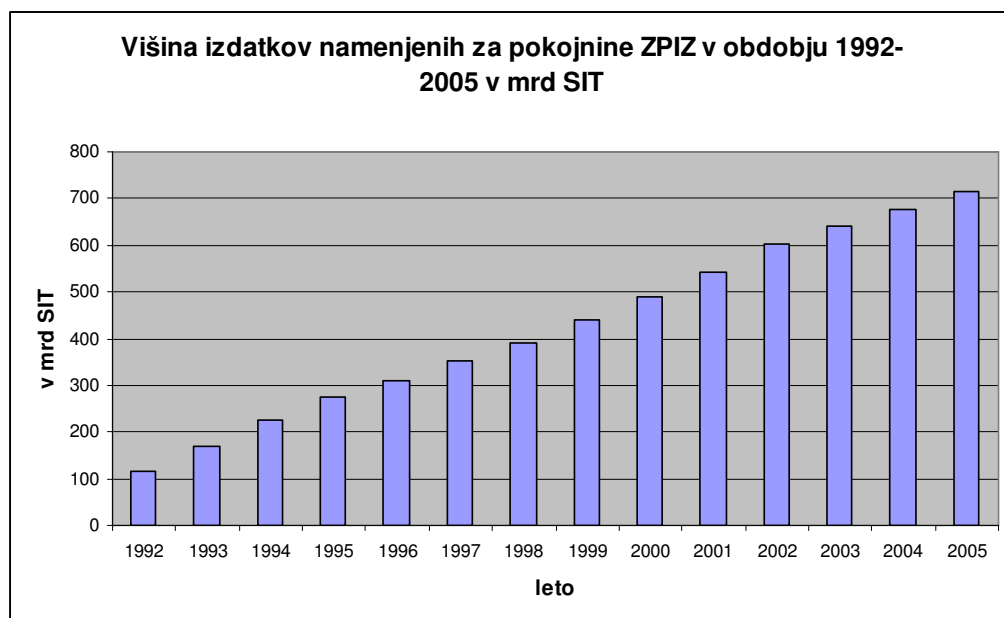
Neučinkovitost države je eden najmočnejših razlogov za slabše uvrščanje Slovenije na različnih svetovnih lestvicah konkurenčnosti, zato so ukrepi na tem področju nujni. Gre predvsem za raven in sestavo javnih izdatkov, za poslovno okolje, v katerem delujejo podjetja in za neučinkovitost sodnega sistema. V zadnjem času se kot problem vse pogostejše pojavlja neučinkovito delovanje zdravstva. Preboji na tem področju so nujni, če naj Slovenija postane zanesljivejša, prijaznejša, učinkovitejša in razvojno spodbudnejše okolje.

Izdatki sektorja države kot delež v BDP so se v zadnjih dveh letih znižali: leta 2005 so znašali 47,3 odstotka BDP, kar je le nekoliko nad povprečjem EU-25 – 47,1 % (2004). Zmanjšanje njihovega deleža je bilo delno doseženo z večjo gospodarnostjo države in pokojninsko reformo, delno pa s

krčenjem izdatkov za investicije. Kljub nominalnemu povečevanju izdatkov za pokojnine, je pokojninska reforma v zadnjih letih pripomogla, da se obseg izdatkov za te namene povečuje po nižjih stopnjah. Delež t.i. »produktivnih izdatkov« države² v BDP, ki najbolj prispevajo h gospodarski rasti, je bil v Sloveniji leta 2004 16,1 %, kar je manj kakor v EU-15 leta 2003, ki je bil 16,8 %. Ob visokih izdatkih za izobraževanje in zdravje (za izobraževanje 5,8 % v Sloveniji in 5,4 % v EU-25, za zdravstvo 6,6 % v Sloveniji in 6,4 % v EU-25) je razlog za zaostajanje naše države predvsem nizka raven izdatkov za stanovanjske in komunalne dejavnosti ter znižanje izdatkov za gospodarske dejavnosti. Večino državne pomoči, namenjene gospodarstvu, Slovenija namreč še vedno usmerja v sektorske namesto horizontalne cilje ter v reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah. Tudi primerjava sestave slovenskih javnih izdatkov s tisto, ki naj bi najbolj prispevala k doseganju ciljev Lizbonske strategije, kaže, da so v tej sestavi potrebne nekatere prilagoditve.

Navzgor se razlikuje zlasti delež izdatkov za t.i. »državotvorne naloge« in socialno zaščito, zaostanke pa imamo pri deležu izdatkov za ekonomske zadeve ter za stanovanjske in komunalne dejavnosti.

Graf 7: Višina izdatkov namenjenih za pokojnine (ZPIZ) v obdobju 1992-2005 v milijardah tolarjev



Vir: Bilten javnih financ, MF, junij 2006

Opomba: Transferi posameznikom in gospodinjstvom pokojninskega in invalidskega zavarovanja (pokojnine)

Institucionalno okolje v Sloveniji je med najmanj spodbudnimi za gospodarski razvoj in konkurenčnost. Največje slabosti so pri davkih, poslovnem okolju in obremenjenosti s predpisi, liberalizaciji in regulaciji mrežnih dejavnosti, privatizaciji, trgu dela in pravni državi. Po oceni EBRD in Svetovne banke se je institucionalna konkurenčnost Slovenije v obdobju 2002-2005 celo malenkost poslabšala (ocena temelji na mnenjih slovenskih podjetij). Slovenija je bila leta 2005 po indeksu enostavnosti poslovanja na 20. mestu med 22 državami članicami EU (brez Luksemburga, Cipra in Malte) in na 63. mestu med vsemi državami, uvrščenimi v analizo (Svetovna banka).

Učinkovitost sodstva je ključnega pomena za ustvarjanje razvojno spodbudnega okolja. Zmanjševanje *sodnih zaostankov* se nadaljuje, kritično pa je še vedno področje *izvršbe*. Pomembna ovira za večjo učinkovitost sodišč so predpisi, ki podaljšujejo trajanje postopkov. Dva najpogostejša vzroka za dolgotrajnost postopkov, razen pri kazenskih in stečajnih zadevah, sta prekinitev oziroma mirovanje postopka in pasivnost strank oziroma čakanje na mnenje izvedenca.

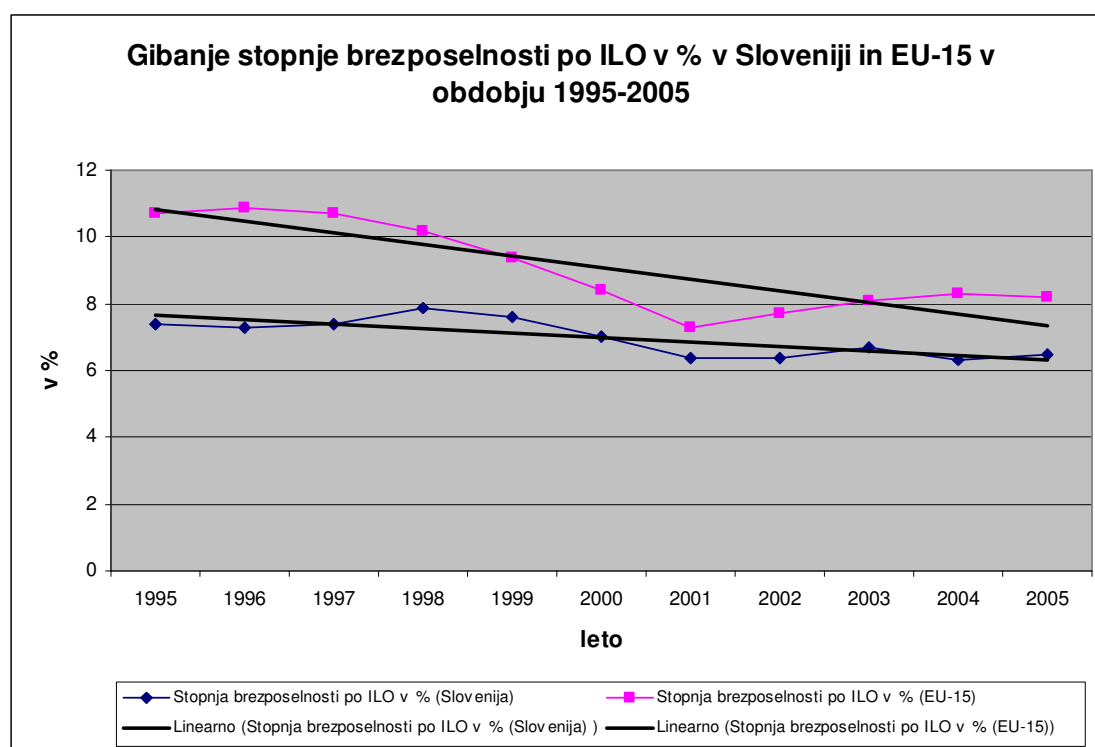
² Na podlagi rezultatov več mednarodnih analiz štejemo mednje izdatke za izobraževanje, gospodarske dejavnosti, raziskave in razvoj, investicije, stanovanjski in prostorski razvoj ter zdravstvo.

V *zdravstvenih sistemih* predstavlja informacijsko-komunikacijska tehnologija eno temeljnih orodij, ki skupaj z organizacijskimi spremembami in razvojem novih veščin pripomorejo k učinkovitejšemu razvoju, večji učinkovitosti in produktivnosti, boljši dostopnosti in uveljavljanju izboljševanja kakovosti. Informacijsko-komunikacijska tehnologija mora državljanom zagotoviti boljše in lažje dostopne zdravstvene storitve, zdravstvenim strokovnjakom pa lažje delo in hitrejši dostop do potrebnih informacij. Postati mora povezovalac kliničnega procesa in vseh subjektov zdravstvenega sistema (uporabnikov, ponudnikov in upravljalcev); tako se zagotovi lažje upravljanje celotnega zdravstvenega sistema.

2.4 Moderna socialna država in večja zaposlenost

Ob povečanju gospodarske razvitosti je povečanje zaposlenosti in ustvarjanje kakovostnih delovnih mest osnovni gospodarski razvojni cilj SRS, pa tudi Lizbonske strategije. V Sloveniji se je stopnja zaposlenosti oziroma delovne aktivnosti prebivalstva od 15 do 64 let v obdobju 1996–2005 povečala za 4,3 odstotne točke. Gledano po starostnih skupinah smo bili v tem obdobju priča zmanjšanju stopnje zaposlenosti mladih (15–24 let), ki je povezano s povečanjem njihove vključenosti v izobraževanje, medtem ko smo pri drugih starostnih skupinah zaznali povečanje te stopnje. Izrazito pa je povečanje izredno nizke stopnje zaposlenosti starejših (55–64 let) zaradi opustitve množične uporabe zgodnjega upokojevanja iz začetka devetdesetih let in uveljavitve pokojninske reforme. V primerjavi z drugimi državami sta v Sloveniji nizki predvsem stopnja zaposlenosti mladih (15–24 let) in starejših (55–64 let).

Graf 8: Gibanje stopnje brezposelnosti po ILO v Sloveniji in EU-15 v obdobju 1995-2005



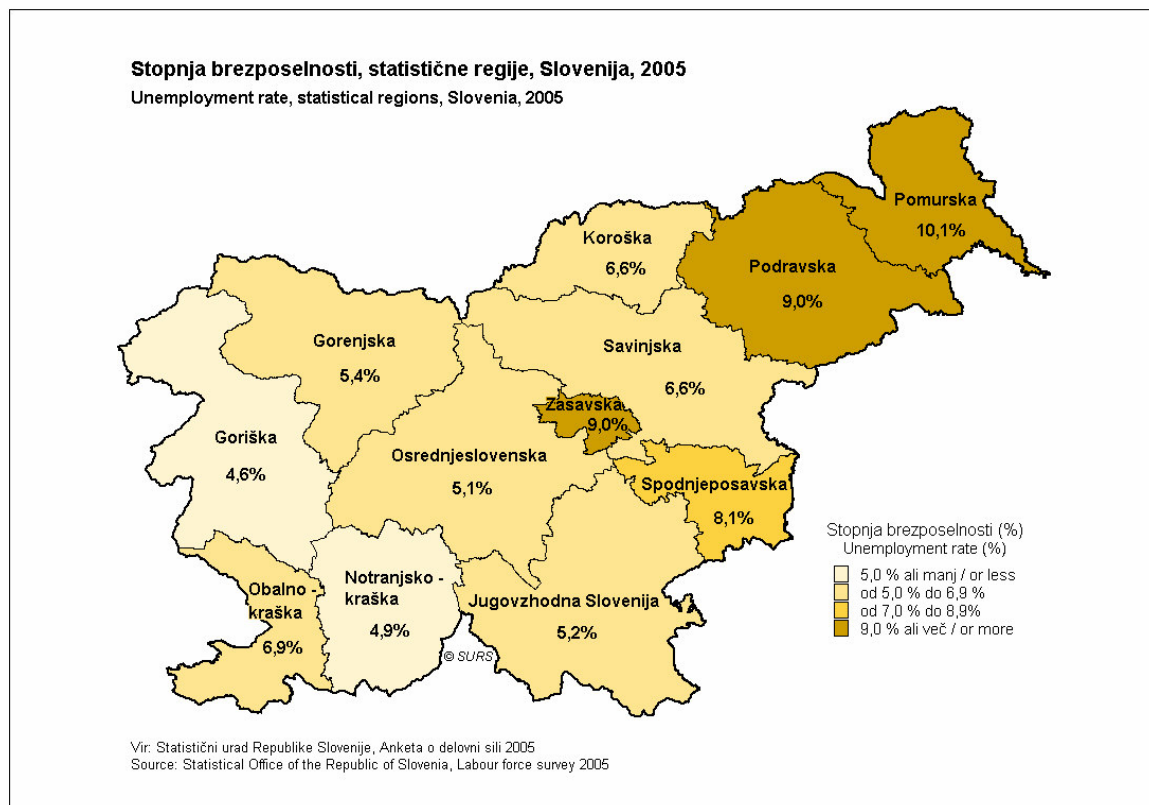
Vir: SURS

Opomba: podatki o stopnji brezposelnosti po ILO so za Slovenijo dani od leta 1993, za EU-15 pa od leta 1995

Analiza stanja in gibanj v *zaposlenosti* v Sloveniji kaže predvsem naslednje ključne strukturne značilnosti, ki so pomembne za usmeritev gospodarske politike v naslednjih letih:

- Izobrazba je pomemben dejavnik zaposlitvenih možnosti. V obdobju 1996-2005 se je najbolj povečala zaposlenost pri visoko izobraženih, manjše povečanje mogoče ugotoviti tudi pri stopnji nizko izobraženih, stopnja srednje izobraženih pa se je rahlo zmanjšala. Stopnja zaposlenosti nizko izobraženih v Sloveniji je precej pod povprečjem EU, kar je povezano predvsem z nizko stopnjo zaposlenosti starejših in nezadostno razvitostjo storitvenega sektorja. Stopnja zaposlenosti visoko izobraženih je v Sloveniji višja od povprečja EU.
- Po podatkih Eurostata o vključenosti odraslih v izobraževanje in usposabljanje naj bi se Slovenija v letu 2004 s 17 odstotki vključenih odraslih prebivalcev uvrščala visoko nad povprečje EU (9 %). Rezultati raziskave Andragoškega centra Slovenije kažejo na bistveno manjši napredek pri izobraževanju odraslih.
- Povprečno število let šolanja delovno aktivnega prebivalstva se je v Sloveniji v obdobju 1995–2005 povečalo z 11,0 na 11,8 leta. Povečanje je posledica večje vključenosti mladine in odraslega prebivalstva v formalno izobraževanje (srednje, višje in visoko).
- Delež prebivalstva v starosti 15–24 let, vključenega v vse ravni formalnega izobraževanja, se je v Sloveniji v obdobju 1998–2003 povečal z 52,6 % na 66,9 % in naš položaj v primerjavi z drugimi evropskimi državami se je močno izboljšal. Zelo se je spremenila tudi sestava mladine po vrstah srednjih šol; upadla sta deleža nižjih poklicnih programov in poklicnih šol, povečala pa sta se deleža tehniških in splošnih srednjih šol ter poklicnih tehničnih programov.
- V obdobju 1995–2005 se je sektorska sestava zaposlenosti v Sloveniji spreminjala v korist storitvene ekonomije, vendar razmeroma počasi. V primerjavi z EU ima Slovenija še vedno zelo visoka deleža delovno aktivnih v kmetijstvu in v predelovalnih dejavnostih ter nizek delež v storitvah. Med storitvenimi dejavnostmi se je najbolj povečal delež delovno aktivnih v poslovnih storitvah (s 3,7 % na 6,4 % v razdobju 1995-2005), javni upravi in izobraževanju.

Slika 2: Stopnja brezposelnosti, statistične regije Slovenije, 2005



Vir: SURS

Stopnja anketne brezposelnosti je v drugem četrtletju leta 1995 znašala 7,4 odstotka in se je do leta 2005 znižala na 6,5 odstotka. Najbolj je upadla brezposelnost mladih (15–24 let), a je še vedno razmeroma visoka (16,0 % v letu 2005). Stopnja dolgotrajne brezposelnosti, ki je kazalnik problemov

trga dela in socialne povezanosti, se je v obdobju 1996–2000 najprej povečevala in leta 2000 dosegla najvišjo raven (4,1 %), potem pa se je zniževala in je v letu 2004 znašala 3,2 %, kar je le nekoliko manj od leta 1996. Delež dolgotrajno brezposelnih v skupni brezposelnosti (populacija v starosti 15–64 let) je v drugem četrtletju 2005 znašal 51,0 %, kar je celo nekoliko več kakor v letu 1996. Problem dolgotrajne brezposelnosti se je v zadnjih desetih letih nekoliko zmanjšal med mladimi (15–24 let) in srednjo generacijo (25–49 let), povečal pa za starejše. Podatki iz registra brezposelnih kažejo, da se dolgotrajna brezposelnost najpogosteje pojavlja v kombinaciji starost in slaba izobrazba ter pri večjih zaposlitvenih ovirah (npr. invalidnost). V zadnjih letih se je okrepil tudi delež dolgotrajno brezposelnih iskalcev prve zaposlitve. Problem dolgotrajne brezposelnosti se v Sloveniji torej ni zares zmanjšal, zato bo treba ukrepe aktivne politike zaposlovanja bolj usmeriti v zmanjševanje in preprečevanje dolgotrajne brezposelnosti.

Slovenija za *aktivno politiko zaposlovanja* namenja okoli 0,4 % BDP (v letu 2004 in 2005 0,34 % BDP), kar je bistveno manj od držav, kakršne so Danska (1,79 % BDP), Finska (1,72 %), Švedska (1,63 %), Nemčija (1,62 %) in Nizozemska (1,4 %). Pomembna je tudi razlika v sestavi izdatkov za aktivno politiko zaposlovanja; za programe usposabljanja Švedska namenja okoli 46 %, Danska 30 % sredstev, Slovenija pa le 10–15 % vseh sredstev.

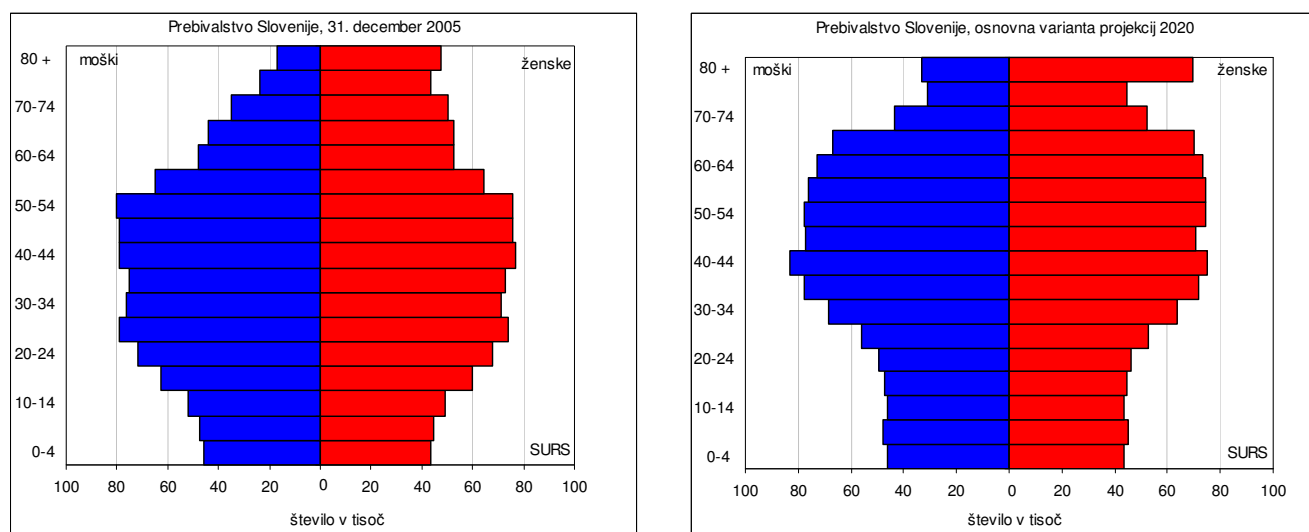
Življenjski standard se dviga: po indeksu človekovega razvoja (HDI) Slovenija stalno izboljšuje svojo uvrstitev v primerjavi z drugimi državami – tako je vrednost HDI v letu 2003 v Sloveniji prvič presegla mejo 0,90 (0,904), ki označuje zelo visoko stopnjo razvoja (povprečna vrednost HDI za EU 25 v letu 2003 je 0,907, v EU 10 pa 0,865). Stopnja tveganja revščine in dohodkovna neenakost se zmanjšujeta in sta med najnižjimi v EU-25. Pod pragom tveganja revščine je v Sloveniji v letu 2003 živelo 10 % slovenskega prebivalstva, če upoštevamo denarni in nedenarni dohodek. Vse od leta 1997 se stopnja tveganja revščine znižuje (v obdobju 1997 – 2003 se je znižala za 1,7 odstotne točke).

2.5 Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja

Področje doseganja trajnostnega razvoja obsega problematiko trajnega obnavljanja prebivalstva, gospodarjenja s prostorom, niz vprašanj, ki so v ožjem in širšem smislu povezana z onesnaževanjem okolja ter kulturno infrastrukturo in storitvami.

Pri *trajnem obnavljanju prebivalstva* demografska gibanja v Sloveniji kažejo na upadanje rodnosti in upočasnjevanje umrljivosti, kar je splošna značilnost tudi drugih držav EU. Število prebivalcev Slovenije bo po osnovni različici napovedi, ki jih je za države članice izdelal Evropski statistični urad, do leta 2015 raslo, nato počasi upadalo. Intenzivnejši upad prebivalstva je pričakovati po letu 2025. Slovenija se bo še intenzivneje kakor danes soočala s staranjem prebivalstva. Delež prebivalstva, starega 65 let ali več, naj bi se s 15,6 % (leta 2005) povečal na 20,4 % v letu 2020.

Graf 9: Starostna piramida prebivalstva Slovenije konec 2005 in po projekciji prebivalstva za leto 2020

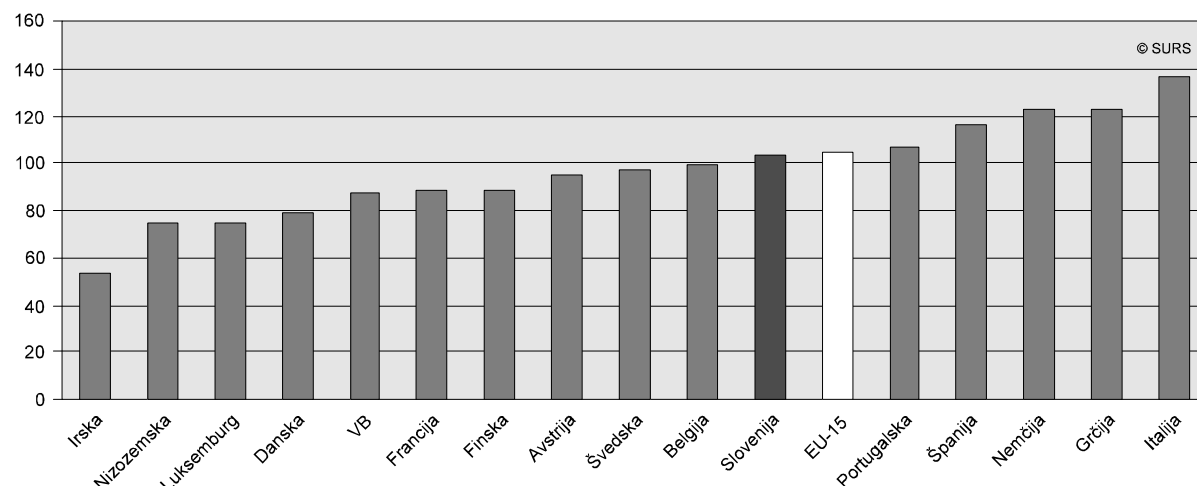


Vir: SURS

Slovenija se z indeksom staranja 103 v začetku leta 2004 (op. indeks staranja je razmerje med starim prebivalstvom - starost 65 let ali več - in mladim prebivalstvom - starost od 0 do 14 let, pomnoženo s 100) uvršča med evropske države z neugodno starostno strukturo. Razmerje med delovno sposobnim (od 15-64 let) in starim prebivalstvom (65 let in več) se bo od sedanjega 5 : 1 po napovedih (Kraigher, 2005; Eurostat, 2005 v Poročilu o razvoju 2006) do leta 2013 poslabšalo na 4 : 1. Po letu 2020 bo padlo na manj kakor 3 : 1 in po letu 2040 na manj kakor 2 : 1.

Graf 10: Indeks staranja, Slovenija in EU-15, 1. januar 2004

Indeks staranja skupaj



Vir: SURS

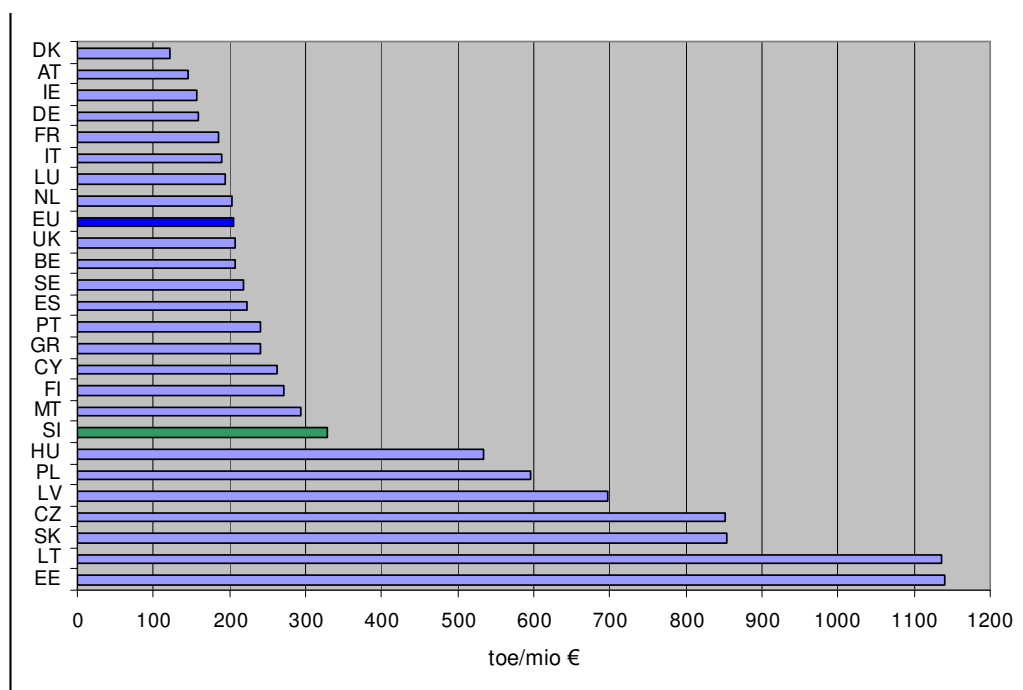
Na področju *gospodarjenja s prostorom* je več pokazateljev pozitivnih sprememb. Vendar je dejstvo, da je v Sloveniji več velikih ovir v ponudbi komunalno opremljenih zemljišč za gradnjo, pa tudi v delovanju nepremičninskega trga, ki jih v razvitejših evropskih državah ne poznajo. Poleg izboljšanja ponudbe stavbnih zemljišč je nujen razvoj trga zemljišč, saj ovire na tem trgu vplivajo na ponudbo in cene zemljišč. To pa zahteva izboljšanje nepremičninskih evidenc in boljše usmerjanje razvoja s

prostorski akti. Razvojna vloga prostora se je okrepila, saj se povečuje površina stavb, za katere je zaproseno gradbeno dovoljenje.

Področja v zvezi z *onesnaževanjem okolj*, so predvsem naslednja:

- *Emisije toplogrednih plinov* so se po letu 1986 začele zniževati in so dosegle minimum v letih 1991–1992, nato so ponovno začele naraščati in so se v obdobju od 1998–2000 ustalile. Po letu 2000 emisije ponovno naraščajo, predvsem v energetskega sektorju, ki prispeva okoli tretjino vseh nastalih emisij toplogrednih plinov in tretjino emisij, ki onesnažujejo zrak. Drugo problematično področje je hitro naraščanje deleža cestnega tovornega prometa. V Sloveniji je njegov delež v skupnem blagovnem prometu sicer nekoliko pod povprečjem Evropske unije: v zadnjih treh letih se je ohranjal na enaki ravni (65,8 %).
- Slovenija sodi med države, ki so *energetsko relativno neučinkovite*. Leta 2004 je bila poraba primarne energije na enoto BDP v Sloveniji 60 % višja od povprečja EU-25. Več energije na enoto BDP porabi le sedem novih vzhodnoevropskih članic EU. Slovenska energetska intenzivnost se je v obdobju od 1995–2004 sicer znižala za 17 %, vendar se je v zadnjih letih tega obdobja zniževanje ustavilo. Relativno visoko energetska intenzivnost v Sloveniji lahko delno pojasnimo s precej nižjim BDP na prebivalca od povprečja EU, delno pa z visokim deležem industrije v gospodarstvu. Glede pritiskov na okolje je poleg energetske intenzivnosti pomembna *struktura virov primarne energije*.

Graf 11: Energetska intenzivnost gospodarstva



Vir: SURS

- Prevladujoči delež fosilnih goriv je ostal nespremenjen, medtem ko se je delež tekočih goriv povečal, delež trdnih goriv pa zmanjšal. Pri tem je pozitivno, da je delež obnovljivih virov energije (OVE) v Sloveniji skoraj dvakrat višji od povprečja EU (2004: 11,7 %), kar je v največji meri posledica visokega deleža hidroenergije.
- *Delež »umazanih« industrij*, tj. industrij, ki imajo najvišje deleže okolju škodljivih emisij na proizvod, se v dodani vrednosti predelovalnih dejavnosti povečuje že od leta 1999, še posebej pa se je okrepil v letu 2003.
- Slovenija je po *biotski raznovrstnosti* ena izmed izstopajočih držav v Evropi. Vlada RS je 29. aprila 2004 določila zavarovana območja Natura 2000 v Sloveniji z Uredbo o posebnih

varstvenih območjih. Določenih je 286 območij, ki zajemajo 35,5 % površine Slovenije. V zavarovanih območjih je 25 % skupne površine Natura 2000 območij.

- Slovenija je ena najbolj gozdnatih držav EU, *delež gozdov* pa se še povečuje zaradi zaraščanja kmetijskih zemljišč. Gospodarjenje z gozdovi, ki predstavlja enega izmed redkih naravnih virov, v Sloveniji dosega slabe rezultate zaradi prenizke intenzivnosti poseka lesa, še posebej negovalnega, ki je najpomembnejši za razvoj gozdov. V primerjavi z EU Slovenija zaostaja v proizvodnji gozdnih sortimentov.
- *Onesnaženost tal*. Dovoljene vsebnosti težkih kovin so presežene na lokacijah v okolici industrijskih središč. Kmetijstvo z uporabo gnojil (živalskih in rudninskih) po doslej znanih ugotovitvah nikjer prekomerno ne povečuje vsebnosti težkih kovin v tleh.
- Na področju *voda* je za obdobje od 1992–2000 opazno izboljšanje kakovosti vodotokov. Izgradnja čistilnih naprav in kanalizacijskih sistemov poteka skladno s programom na tem področju. Intenzivnost slovenskega kmetijstva se v zadnjih letih zmanjšuje, kar je ugodno za varovanje okolja in varnost hrane.
- Iz sistemov za *oskrbo s pitno vodo* se je v letu 2004 oskrbovalo 92 % prebivalcev Slovenije. V Sloveniji večino sveže vode načrpamo iz podzemne vode, zato je skrb za ohranjanje zadostnih količin podzemne vode in ohranjanje njene kakovosti v Sloveniji še toliko pomembnejša. Izguba vode zaradi dotrajanih vodovodnih omrežij se postopno zmanjšuje.
- Na področju *zraka* je najbolj opazno zmanjšanje emisij SO₂; od leta 1990 so se zmanjšale za 47 %, največ v energetske sektorju, ki ima pri nastajanju emisij največji delež. Zaradi tanjšanja ozonske plasti v stratosferi se je leta 1995 začelo občutnejše opuščanje klorofluorogljikovodikov. Slovenija ozonu škodljivih snovi ne proizvaja, za približno 90 % pa se je zmanjšala poraba snovi, ki povzročajo tanjšanje ozonskega plašča (od 1989–2000).
- *Hrup* v naravnem in življenjskem okolju narašča. Najpomembnejši dejavnik okoljskega hrupa je cestni promet.

Pri izvajanju *dejavnosti odpadkov* letno nastane 1,7 milijonov ton odpadkov oziroma 873 kg na prebivalca letno. V Sloveniji proizvedemo letno približno 450 kg komunalnih odpadkov na prebivalca (v EU-15 500 kg/prebivalca/leto), vendar količine ves čas naraščajo. Delež prebivalstva, vključenega v sistem rednega zbiranja in odvoza komunalnih odpadkov, se je s 76 % leta 1995 povečal na 94 % leta 2001. Ločeno zbiranje odpadkov je doslej začelo izvajati 70 % izvajalcev javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki.

Kulturna infrastruktura in storitve so v Sloveniji med prebivalstvom razširjene podobno kakor v drugih državah EU, tako javnofinančna kakor zasebna sredstva zanjo pa rastejo in so po oceni nekoliko višja od povprečja EU-25. Razmeroma visoki so tudi zasebni izdatki gospodinjstev za kulturo (delež porabljenih sredstev gospodinjstev za kulturo je leta 2003 znašal 3,65 %), kar 60 % vseh sredstev, ki jih slovenska gospodinjstva namenjajo za nakup kulturnih dobrin in storitev gre za sredstva javnega obveščanja, zlasti tiskane ter radio in televizijo. Leta 2003 je bil v Sloveniji delež porabe v gospodinjstvih za rekreacijo in kulturo (9,5 %) blizu povprečja EU-25 (9,6 %), leto pozneje pa je povprečje EU-25 presegla za 0,4 odstotne točke.

3 Predstavitev projektov resolucije

3.1 Predstavitev projektov za doseganje ciljev prve razvojne prioritete Strategije razvoja Slovenije: Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša rast.

S predlaganimi projekti želimo spodbuditi konkurenčnost gospodarstva in doseganje višjih stopenj rasti. Namen je tudi spodbuditi hitrejši razvoj podjetništva ter malih in srednjih podjetij, oblikovati prijaznejše poslovno okolje ter okrepiti prilive razvojno spodbudnih domačih in tujih investicij. Glavne vsebine projektov so zato usmerjene v razvoj podjetništva (poslovne, industrijske in obrtne cone, podjetniški inkubatorji), tehnološki razvoj gospodarstva (tehnološki parki, z gospodarstvom povezana izobraževalna središča), razvoj informacijske tehnologije in njene dostopnosti ljudem, logistična središča, turistična infrastruktura. Projekti so decentralizirani in horizontalni. To pomeni, da so prostorsko razporejeni v regionalna središča ali večje kraje v vseh slovenskih regijah in da vsak projekt povezuje več naštetih vsebin s ciljem izkoriščanja možnosti za usklajeno sodelovanje. Mreža razvojnih središč omogoča visoko usposobljeno delovno silo, intenzivnejša vlaganja v raziskave in razvoj, tesnejšo povezavo z javnim raziskovalnim in izobraževalnim sektorjem, učinkovito delovanje podpornih institucij in posrednikov, ustrezno infrastrukturo IKT in povečanje inovativnosti. Le z vzpostavitvijo vseh naštetih delov bo Slovenija lahko postala država, ki bo temeljila na znanju in inovativnosti.

Preglednica 6: Aktivnosti SRS in Resolucije o nacionalnih projektih 2007-2013 v okviru prve razvojne prioritete: Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast

Spodbujanje podjetniškega razvoja in povečanje konkurenčnosti

- z ukrepi spodbujanja tehnološkega razvoja, izobraževanja in usposabljanja zaznavati in podpreti področja, kjer imamo konkurenčne prednosti ter dopustiti razvoj novih potencialno uspešnih področij;
- spodbujati investicije in strateške projekte, ki so razvojno naravnani in s povezovalnimi mrežami pozitivno učinkujejo na regionalni ali mednarodni ravni;
- spodbujati podjetniško povezovanje na nosilnih gospodarskih področjih (elektronske komunikacije in informacijska tehnologija, farmacija, kemična industrija, električna in optična oprema, logistika);
- pospeševati razvoj nosilnih storitvenih dejavnosti (turizem, poslovne, finančne in informacijske storitve, storitve na visokotehnoloških področjih);
- razviti instrumente za skupna vlaganja države in zasebnega sektorja v obliki koncesijske izgradnje infrastrukture;
- razviti podjetništvu prijazno podporno okolje in podjetniško kulturo;
- spodbujati in razvijati inovativno okolje in inovativnost.

Povečanje prilivov razvojno spodbudnih domačih in tujih investicij

- vzpostaviti industrijske/tehnološke cone na atraktivnih lokacijah, ki eliminirajo problem zemljišč (razpoložljivosti in cene) in administrativnih omejitev za tuje in domače investitorje ter spodbujajo razvoj v konkretnih regijah;
- spodbujati širitev že obstoječih tujih podjetij v Sloveniji in spodbujati integracijo podjetij s tujim kapitalom v slovensko gospodarstvo;
- spodbujati neposredne tuje investicije (NTI) v visoko/srednje visoko tehnologijo in v kakovostna delovna mesta;
- zagotavljanje ustreznih pogojev za spodbujanje "greenfield" NTI;

3.1.1 Izgradnja gospodarskega središča Jugovzhodne Slovenije

3.1.1.1 Predmet projekta

- Razvoj visokega šolstva na področju naravoslovja in tehniških ved in izgradnja univerzitetnega središča s spremljajočimi objekti
- Izgradnja znanstveno-tehnološkega parka
- Regijski mrežni podjetniški inkubator
- Poslovno-industrijska cona v Novem mestu

3.1.1.2 Cilj projekta

S koncentriranjem institucij znanja in podpornega okolja za podjetništvo doseči gospodarski preboj regije.

3.1.1.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Za gospodarstvo JV Slovenije je značilna zgoščenost industrije v okolici Novega mesta. Vsi ekonomski kazalci regije kažejo na ekonomsko učinkovito regijo z zdravim industrijskim jedrom, ki predstavlja gonilno silo gospodarstva. Čeprav je močna industrija prednost regije, zanjo to pomeni tudi določeno pomanjkljivost. V regiji je majhnih podjetij v povprečju manj kakor v drugih regijah, zaradi česar je treba v prihodnje spodbuditi prav to področje, da bi preprečili gospodarska tveganja regije. Visoko šolstvo v regiji je na začetku razvojne poti, medtem ko delujočih tehnoloških parkov in podjetniških inkubatorjev ni. Večina raziskovalnega dela se odvija v izvozno usmerjenih podjetjih. Dodatno težavo regije predstavljajo velika podjetja, ki lahko ob odhodu povzročijo ne le regionalne, ampak tudi nacionalne gospodarske probleme, saj bi s tem lahko povzročili veliko brezposelnost.

3.1.1.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

V regiji močno primanjkuje znanja na področju naravoslovno-tehniških ved, prav tako v regiji ni ustrezne infrastrukture, ki bi omogočala razvoj visokošolskih zavodov in visokotehnoloških podjetij v okviru tehnološkega parka. Zato je treba pospešeno spodbuditi razvoj podjetništva, predvsem z razvojem regionalnega mrežnega inkubatorja. Regija potrebuje tudi ustrezno veliko poslovno-industrijsko cono, ki bo omogočala prihod domačih in tujih podjetij.

3.1.1.5 Učinki projekta

Razvoj znanstveno-tehnološkega parka in mrežnega podjetniškega inkubatorja bo ob postopnem razvoju visokotehnoloških podjetij in ob izgradnji ustreznih poslovnih con prispeval k večji dodani vrednosti in tehnološkemu preboju ter globalni konkurenčnosti regije. Posledično to pomeni približno 1.300 novih delovnih mest. Razvoj koncentriranega poslovnega okolja bo imel pozitivne posledice tudi za regionalni razvoj v Sloveniji, na primer na obstanek ljudi na podeželju in hitrejši razvoj gospodarstva v Beli krajini in kočevsko-ribniški podregiji (podizvajalci v dobaviteljski verigi).

3.1.2 Izgradnja gospodarskega središča PHOENIX v Posavju

3.1.2.1 Predmet projekta

- Razvoj letališča Cerklje ob Krki z izgradnjo civilnega letališča
- Razvoj poslovno-industrijsko-logističnih območij v neposredni bližini letališča Cerklje

3.1.2.2 Cilj projekta

Z razvojem poslovnih con z izrabo transportnih poti skozi regijo postaviti eno glavnih razvojnih središč tega dela Evrope.

3.1.2.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Regija je za prednostna področja razvoja določila logistiko, energetiko in turizem. Za razvoj teh dejavnosti je treba v regiji dvigniti raven izobrazbe. V Krškem že deluje fakulteta za logistiko, v postopku ustanavljanja pa sta še fakulteta za energetiko in fakulteta za turizem v Brežicah. Ustanovljenih in delujočih je vrsta tehnično in tehnološko visoko razvitih podjetij, ki so izrazito izvozno usmerjena. V regiji je predvidena izgradnja centralnega logističnega središča Slovenskih železnic, poleg tega pa je načrtovan razvoj predelovalne in dodelavne industrije v sodelovanju s tujimi partnerji, SŽ ter železnicami Italije in Francije. Na ta način je Posavje kot regija že prepoznalo in utemeljilo celotno tehnološko infrastrukturo platformo, v katero se poleg fakultet umeščajo tudi tehnološki park, regionalni mrežni podjetniški inkubatorji, mreže visoko tehnoloških proizvodnih in storitvenih podjetij ter velika poslovno-industrijsko-logistična cona, ki bo privlačjala investicije.

3.1.2.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Center gospodarsko-razvojno-logističnega središča v Posavju bo zgrajen na območju letališča Cerklje ob Krki. Zanj je predvidenih več kakor 400 ha opremljenih površin. Na tem območju so avtocesta (10. koridor), železnica in letališče, kar omogoča optimalno izvajanje logističnih dejavnosti. Neposredna bližina meje s sosednjo Hrvaško, ki je hkrati tudi Schengenska meja, predstavlja še dodatno priložnost.

3.1.2.5 Učinki projekta

Ustvarjenih bo 2.000 novih, kakovostnih delovnih mest v regiji. Gospodarsko razvojno logistično središče posavske regije bo zaradi svoje lege most med Evropsko unijo in jugovzhodno Evropo in preko nje do Azije. Kot tako bo središče najpomembnejši pokazatelj razvoja celotnega območja jugovzhodnega dela Slovenije in bo izkoristilo vse danosti regije ter omogočilo njen dejanski razvoj. Posavsko razvojno središče bi na ta način lahko bistveno prispevalo k prepoznavnosti naše države kot prodorne, bogate z znanjem, visoko tehnično in tehnološko usmerjene in hkrati prijazne in gostoljubne skupnosti.

3.1.3 Izgradnja gospodarskega središča Gorenjske z mrežnimi podpornimi institucijami

3.1.3.1 Predmet projekta

- Tehnološki park IKT Kranj
- Medicinski tehnološki park Golnik
- Regionalni, mrežni podjetniški inkubator v Kranju, Jesenicah, Trzinu in v Škofji Loki
- Poslovno-logistična cona Brnik
- Mreža poslovno-industrijskih con
- Gorenjska univerza oziroma naravoslovno-tehniško VIS
- Gospodarsko središče Škofja Loka

3.1.3.2 Cilji projekta

Zgoščenost institucij znanja bi povzročilo razvojni preboj gorenjske regije. V gorenjski regiji živi skoraj 200.000 prebivalcev oziroma 9,9 % slovenskega prebivalstva. Delovna aktivnost prebivalstva je podpovprečna, delovno aktivnih je okrog 70.000 ljudi. Gorenjska regija je v letu 2003 dosegla 86,9 % povprečnega slovenskega BDP na prebivalca (v letu 2000 je ta delež znašal 87,4 %). Regija ima nekaj globalnih podjetij in dovolj tehničnega znanja, vendar tudi precejšnjo brezposelnost in šibko podjetniško kulturo. Regija močno izstopa na področju turizma, saj beležijo petino vseh nočitev v Sloveniji. Kranj je največje mesto v regiji in industrijsko ter visokošolsko središče. Osrednji, nižinski del regije ima dobro prometno infrastrukturo. Prav tako predstavlja Kranj z okolico zelo pomembno prometno središče. S prestrukturiranjem industrije na območju nekdanjega Tekstilindusa, Savske loke, Inteksa, Planike se praznijo industrijski objekti in površine. Na območje prihajajo nove dejavnosti (trgovina, šport – skakalnica, park dobrega počutja, mladinski kulturni objekt Izbruhov muzej itd.),

medtem ko za industrijo zmanjkuje prostora. Gospodarsko središče Škofja Loka dopolnjuje gospodarsko središče s koncentriranjem institucij znanja in podpornega okolja za podjetništvo za gospodarski preboj škofjeloškega območja. Uporaba IKT infrastrukture ima velike učinke na vseh ravneh gospodarskih aktivnosti, zaposlovanja in splošne organiziranosti regije, zato bo gorenjska postala pilotna e-regija glede na to, da v regiji deluje eno večjih in bolj uspešnih svetovnih podjetij s področja telekomunikacij, ki skupaj z drugimi podjetji in fakultetnimi znanji za uvajanje in razvoj informacijske družbe omogočajo razvoj e-regije.

3.1.3.3 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Gorenjska ima precej razkropljene razvojne možnosti, ki temeljijo na štirih mestih: Kranj, Jesenice, Škofja Loka in Tržič. Območje Kranja z okolico lahko zagotavlja ustrezno kritično maso znanja, prebivalstva, gospodarskih družb in površin. Za razvoj splošnega tehnološkega parka v Kranju je treba vzpostaviti institucije znanja na področju naravoslovja in tehniških ved. Danes je namreč zagotovljena le kritična masa gospodarstva za področje tehnologij IKT in v zvezi s tem za tematski tehnološki park IKT. V regiji je smotno izkoristiti možnosti za gospodarsko rast, to je vzpostavitev ustreznih industrijskih con, ki se bodo mrežno povezovale v celoto, kot na primer gospodarsko središče Škofja Loka, ki bi usposabljanje in razvoj kadrov izvajalo preko univerze v Kranju – Gorenjske univerze.

3.1.3.4 Učinki projekta

S projektom bo na Gorenjskem pridobljenih okrog 2.200 novih delovnih mest na območju projekta, kar je izjemnega pomena za ohranitev splošne blaginje v regiji. Za Gorenjsko je zelo pomemben dvig gospodarske rasti celotne regije in vzpostavitev novih industrijskih zmogljivosti, temelječih na znanju in vrhunskih tehnologijah, kar bo območju omogočilo trajnostno gospodarsko rast. Možnosti regije bodo vzbudile dodaten prihod tujih investorjev na območje, še posebej zaradi strateške lege in povezav.

3.1.4 Izgradnja gospodarskega središča PERSPEKTIVA na Notranjskem

3.1.4.1 Predmet projekta

- Poslovno-gospodarsko središče Postojna
- Turistični kraški park Postojna (območje mesta Postojna s porečjem Pivke in Nanošćice ter Postojnsko Jamo)
- Gospodarska javna infrastruktura (vzpostavitev učinkovite notranje mreže gospodarske javne infrastrukture in zagotovitev ustrezne dostopnosti gospodarskega središča Perspektiva iz drugih regionalnih gospodarskih središč)
- Poslovna cona Veliki otok
- Poslovna cona s komunalno infrastrukturo Studenec in vzpostavitev tehnološkega parka
- Industrijsko-obrtna cona Prestranek
- Logistični center pri Pivki

3.1.4.2 Cilj projekta

Zgraditi centralno gospodarsko središče in prometno vozlišče regije in razviti ostale oskrbne, storitvene, upravne, družbene, izobraževalne in druge dejavnosti, potrebne za razvoj regionalnega središča nacionalnega pomena in tam koncentrirati gospodarski razvoj.

3.1.4.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

V Notranjsko-kraški regiji, v primerjavi s celotno Slovenijo, poslujeta dva odstotka podjetij (2113 v letu 2003). 60 odstotkov podjetij se ukvarja s storitvami, v industriji jih deluje nekaj manj kakor 30 odstotkov. Gospodarske družbe so v letu 2003 zaposlovale 2268 ljudi. Prispevek Notranjsko-kraške regije k celotnemu bruto domačemu proizvodu Slovenije v letu 2003 je bil z manj kakor dvema odstotkoma najmanjši. Notranjsko-kraška regija je v letu 2003 po kazalcu bruto domačega proizvoda

na prebivalca dosegla 76,4 odstotka slovenskega povprečja (9.523 evrov). Za večino panog je značilna nizka dodana vrednost proizvodov, kar onemogoča razvojni preboj regijskega gospodarstva. Vzpodbudno pa je dejstvo, da so se tradicionalnim panogam (lesna in pohištvena industrija, kovinska in orodjarska industrija) pridružile tudi perspektivne dejavnosti, kakor sta elektro in elektronska industrija. Druga relativno neizkoriščena gospodarska panoga je razvoj turistične panoge v svetovno prepoznavnem kraškem svetu z edinstveno Postojnsko jamo in ostalo bogato ohranjeno naravno in kulturno dediščino. Kazalniki turistične uspešnosti regije kažejo, da je ena izmed glavnih pomanjkljivosti nezmožnost zadržati obiskovalca Postojnske Jame (približno 500.000 obiskovalcev na leto) v območju dlje kot 3-6 ur, saj je očitna odsotnost (pomanjkanje) celovitega projekta, ki bi znal izrabiti svetovno prepoznavno dediščino in njeno izredno koncentracijo na relativno majhnem območju kot primerjalno prednost regije v Republiki Sloveniji in svetu za njen trajnostni gospodarski, socialni in okoljski razvoj.

3.1.4.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Regija bo privabljala kakovosten kader, ki bo omogočil razvoj regijskega gospodarstva. Zagotovljena bo večja povezanost gospodarstva z raziskovalnimi institucijami in ustvarili ustrezno podporno okolje (poslovno industrijske cone, podjetniški inkubator, razvoj drugih podpornih storitev, tehnološki park ...), v katerem se bodo podjetja lahko razvijala. Večina podjetij, ki delujejo v Notranjsko–kraški regiji, zaostaja v prehodu v tehnološko in informacijsko zahtevnejše programe. V regiji sicer obstaja lesarski grozd, podjetja so vpeta tudi v avtomobilski in orodjarski grozd, vendar bo tovrstno sodelovanje še okrepljeno in tako dosežen razvojni preboj regije. Za nadaljnji razvoj občine Postojna in s tem tudi notranjsko-kraške regije na področju gospodarske infrastrukture je ključnega pomena:

- nadaljnji razvoj ustreznega podpornega okolja z dajanjem vzpodbud za nastanek in razvoj novih podjetij ter tehnološki preboj obstoječih podjetij,
- bodoči razvoj turistične panoge s poudarkom na enakovrednem vključevanju naravnih vrednot, kulturne dediščine in dopolnilne turistične ponudbe,
- učinkovita prometna mreža in ostala gospodarska javna infrastruktura.

3.1.4.5 Učinki projekta

Zaradi naravnih danosti regije bo spodbujan razvoj tehnologij obnovljivih virov energije, kar bo ustvarilo nova delovna mesta z visoko dodano vrednostjo in turističnih dejavnosti.

Tako je do leta 2023 predviden:

- bistven porast novih podjetij in okrog 1.300 novih zaposlitev,
- vzpostavitev policentrične turistične mreže z ureditvijo nastanitvene infrastrukture za različne ciljne skupine,
- ureditev prometne in gospodarske javne infrastrukture ter druge za gospodarstvo in turizem pomembne javne infrastrukture (oskrbne, storitvene, informacijske, športno-rekreacijske, gostinske ...).

Vzpostavitev ustrezne podjetniške, turistične in gospodarske javne infrastrukture na območju regije bo omogočila razvojni preboj podjetij s preusmeritvijo v dejavnosti, ki omogočajo višjo dodano vrednost. Povečalo se bo število razpoložljivih delovnih mest ter se tako v regiji zadržala kakovostna delovna sila, ki se sedaj seli izven regije. Regija je redko poseljena in ima veliko neuporabljenih površin in objektov ter izjemno pestrost ohranjene naravne in kulturne dediščine, kar ji omogoča velike možnosti gospodarskega in turističnega razvoja.

3.1.5 Izgradnja gospodarskega središča OKO v Pomurju

3.1.5.1 Predmet projekta

- Izgradnja Tehnološkega centra
- Transportno-logistični center
- Projekt višješolskega izobraževalnega centra

3.1.5.2 Cilj projekta

Razvoj inovativnega okolja, ki bo zagotovil konkurenčne lokacije, ki bodo omogočale pospeševanje in povečanje učinkovitosti prenosa znanja iz domačega in tujega okolja v tržne produkte. Zagotovljeno bo sodelovanje med raziskovalnim in gospodarskim področjem, pospešeno bo nastajanje podjetij z velikimi zmožnostmi in več bo kreativnosti, inovativnosti, konkurenčnosti in novih zaposlitev

3.1.5.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Regija Pomurje je po oceni FDI Magazin najbolj obetavna regija za nove investicije za 2006-2007, zato je nadgradnja regijskega gospodarsko razvojnega središča toliko bolj upravičena. Pomemben projekt, ki ga bodo izvajali tudi v regiji Pomurje, je slovenska tehnološka os. Za potrebe ustvarjanja inovativnih in tehnološko usmerjenih podjetij je treba vzpostaviti podporno okolje, ki je smiselno razdeljeno na dva dela: vzpostavitev fizične infrastrukture in vzpostavitev podpornih storitev na regionalni ravni.

3.1.5.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Regionalni partnerji bodo razširili prostorske zmogljivosti, kupili informacijsko komunikacijsko in laboratorijsko opremo za potrebe raziskovalno razvojnih dejavnosti. Vse podporne storitve bodo služile kot podpora za ustvarjanje novih proizvodov, storitev in podjetij. V regiji deluje mrežni inkubator (Murska Sobota, Ljutomer, Odranci), ki ima popolnoma zapolnjene zmogljivosti, zato v regiji načrtujejo nadgradnjo inkubatorja v tehnološki park. Severna obrtna industrijska cona (SOIC) se že gradi in je sofinancirana iz sredstev ESRR. Njena velikost bo 52,5 hektara z možnostjo razširitve še za nadaljnjih 20 hektarov. SOIC je nadaljevanje sedanje cone. Industrijska cona, opremljena z vso potrebno infrastrukturo, bo domačim in tujim investitorjem omogočala nemoteno delo. Na ta način lahko predvidevamo večje število novih zaposlitev. Dodatno je predvidena mrežna širitev projekta gospodarskega središča na druga gospodarska središča v Pomurju, kakor so na primer Ljutomer, Lendava in Gornja Radgona. Pri tem se bodo upoštevale izkušnje mrežnega podjetniškega inkubatorja v Murski Soboti.

3.1.5.5 Učinki projekta

Ustrezna infrastruktura bo zagotavljala potrebne razmere za razvoj novega podjetništva z visokimi tržnimi zmogljivostmi in možnosti za privabljanje tujih investicij. Do leta 2023 je mogoče zagotoviti vsaj 1.500 novih delovnih mest. Učinki projekta bodo vidni v višji konkurenčnosti gospodarstva, preobrazbi podjetniških zmožnosti, trajnostnem povečanju blaginje prebivalcev in prehodu v na znanju temelječo družbo. Projekt bo pomembno vplival na ustvarjanje novih delovnih mest, na dvig konkurenčnosti in razvoj podjetništva z boljšimi pogoji za zagon novih podjetij. Poleg geografske zgoščenosti regionalnih možnosti bo prišlo do izenačitve pogojev dela s sosednjimi regijami v EU, kar bo prispevalo k bolj uravnoteženemu razvoju Pomurja znotraj Slovenije, zaustavilo se bo izseljevanje podjetnikov in beg možganov, spodbujen bo razvoj človeških virov in vzpostavljena bodo razvojna in storitvena žarišča s centri odličnosti, zmanjšali pa se bodo tudi stroški zaradi združevanja

3.1.6 **Razvoj gospodarskega razvojnega projekta IN PRIME na Goriškem**

3.1.6.1 Predmet projekta

- Primorski tehnološki park (Vrtojba, Ajdovščina)
- Univerzitetni inkubator
- Mrežni podjetniški inkubator
- Tehnološki centri in inštituti, tehnološka jedra (Hidria, Iskra Avtoelektrika, Kolektor, ICIT, Gostol, Gopan, MIP, Design center ...)
- Obrtno-poslovne cone
- Visokošolska izobraževalna središča s spremljajočimi objekti
- Kadrovski inkubator
- Razvojni programi podjetij

- Regijski razvojni sklad

3.1.6.2 Cilj projekta

Strateški cilj je spodbuditi inovativnost in hitrejši tehnološki razvoj v gospodarstvu, povečati globalno konkurenčnost Regije s povezavo in nadgradnjo vseh ključnih elementov za kreiranje znanja, nadgradnjo z raziskavami in predvsem prenosom na trg.

3.1.6.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Severna Primorska – goriška statistična regija je četrta najbolj razvita statistična regija v Sloveniji. Regija si prizadeva uveljaviti model trajnostnega razvoja, ki vključuje prostorsko in regionalno skladen razvoj, kar pomeni spodbujanje ekonomskega razvoja, ustvarjanje novih delovnih mest, zmanjševanje razvojnih razlik znotraj regije ter povečanje in ohranjanje regionalnega kapitala. Regija želi postati privlačnejša za gospodarska vlaganja in inovativne kadre. Zdaj delujejo v regiji gospodarske družbe, ki so vodilne v svetu na svojih področjih in lahko bistveno prispevajo k gospodarskemu razvoju regije. Vzpostavlja se razvojna infrastruktura, podporno okolje in programi izobraževanja in usposabljanja za krepitev znanj v podporo inovativnosti in tehnološkemu preboju območja. Regija ima izjemno ugoden strateški položaj in bo z dograditvijo avtocestnega križa in četrte infrastrukturne osi povezana s celotno Evropo. Alternativa delovno intenzivnim panogam (tekstilni, obutveni, deloma pohištveni), ki so v regiji večinoma propadle, je predvsem v razvoju visokih tehnologij na področju strojne in elektro tehnologije, ki ima že bogato tradicijo, ter na razvoju mehatronike, energetike ter manjših inovativnih podjetij, ki so se že uveljavila v svetovnem gospodarstvu. Nujni pogoj za preboj je povezovanje gospodarstva in raziskovalno znanstvenih institucij ter razvoj osebja s strokovnimi in vodstvenimi znanji.

3.1.6.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Projekt IN PRIME je program dolgoročnega inovacijskega preboja Severne Primorske - Goriške statistične regije, ki predvideva vlaganja v razvojno infrastrukturo, v znanje in pridobivanje novih kakovostnih delovnih mest. To bo doseženo z izgradnjo potrebne razvojne infrastrukture (visokošolska izobraževalna središča spremljajočimi objekti, tehnološki park, univerzitetni inkubator, mrežni podjetniški inkubator, tehnološki centri, inštituti in tehnološka jedra ...). Poleg tega bo v regiji v obdobju od 2007 do 2023 potekala dograditev poslovno gospodarskih con s skupno površino približno 650 hektarov. Program IN PRIME bo podpiral razvojne programe podjetij, prednostno usmerjene v razvoj novih izdelkov z visoko dodano vrednostjo in v usposabljanje strokovnih kadrov (kadrovski inkubator).

Projekt IN PRIME predvideva poleg infrastrukturnega dela in razvojnih programov podjetij tudi uvajanje novih oblik visokošolskega izobraževanja preko univerze v Novi Gorici, konzorcija za razvoj visokošolskega izobraževanja na področju naravoslovja in sodobnih tehnologij na Primorskem, visokošolskega izobraževalnega in raziskovalnega središča Primorske (VIRS).

V regiji bo ustanovljen razvojni sklad za podporo novim inovativnim podjetjem. Ta sklad bo ustanovljen na podlagi že delujočih skladov za razvoj drobnega gospodarstva in koncesijske dajatve od igralništva.

3.1.6.5 Učinki projekta

S tem projektom bo ustvarjeno 2.500 novih kakovostnih delovnih mest in ustanovljena bodo nova visoko inovativna podjetja, ki bodo zaposlovala usposobljene in razvojno motivirane strokovnjake, predvsem na področju gospodarskih panog z visoko stopnjo dodane vrednosti in razvojno usmerjenostjo. V času do leta 2023 bo dosežena dodana vrednost, s katero bo regija dohitela sosednjo Furlanijo Julijsko krajino.

3.1.7 Izgradnja gospodarskega središča OREH v Podravju

3.1.7.1 Predmet projekta

- Podjetniški inkubator
- Univerzitetni inkubator
- Znanstveni park
- Tehnološki park
- Kopenski logistični center
- Visokošolski center
- Center za obvladovanje lahkih in več-funkcionalnih materialov ALUREG – Slovenska Bistrica
- Industrijska cona v Ormožu

3.1.7.2 Cilj projekta

Splošni cilj vzpostavitve in spodbujanja nadaljnega razvoja gospodarsko razvojnega središča je izboljšati inovacijsko dejavnost in pospešiti rast novih in obstoječih tehnoloških in netehnoloških podjetij, povečati sodelovanje med podjetji in univerzami ter povečati domača in tuja vlaganja v ta del Slovenije.

3.1.7.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Podravska regija je po številu prebivalcev druga največja statistična regija (na območju regije živi 16,1 % slovenskega prebivalstva) in z 2170 km² obsega dobro desetino slovenskega ozemlja ter vključuje v svoje območje kar 34 občin. Po višini BDP na prebivalca je Podravska regija s 83 % državnega povprečja med najmanj razvitimi. Stopnja registrirane brezposelnosti, ki je že desetletje med najvišjimi v državi, ostaja taka kljub pozitivnim premikom v zadnjih letih (znižanje za 5,8 odstotnih točk) in še vedno močno presega državno povprečje: po najnovejših podatkih ZRSZ (junij 2005) znaša za Slovenijo 10,2 % in za Podravje 14,4 %. Po podatkih Slovenskega podjetniškega observatorija 2004 je bilo v letu 2003 12.686 podjetij, ki so zaposlovala 78.103 delavcev. V malih in srednje velikih podjetjih je bilo zaposlenih 49.378 delavcev.

3.1.7.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Podravska regija bo vzpostavila gospodarsko razvojno središče, ki bo zajemalo vzpostavitev podjetniškega inkubatorja in znanstveno-tehnološkega parka, nadaljnji razvoj univerzitetnega inkubatorja in kopenskega logističnega centra s poslovno industrijsko cono. Štajerski tehnološki park, ki bo v občini Pesnica, bo opravljal funkcijo regionalnega podjetniškega inkubatorja, katerega naloga bo izgradnja podpornega okolja za rast in razvoj podjetij. Univerzitetni inkubator Tovarna podjetij bo izgrajeval podjetniško zavest na Univerzi v Mariboru, izvajal podjetniška usposabljanja in svetovanja inovativnim posameznikom in nudil strokovno podporo pri nastajanju in izgradnji *spin-off* podjetij z Univerze v Mariboru. Znanstveni park bo vzpostavljen v Mariboru (Tezno), kjer bo deloval kot povezovalni mehanizem med subjekti inovacijskega okolja, fakultetami, inštituti in gospodarstvom, in bo usmerjen v regije, kjer je navzoča Univerza v Mariboru. Vse tri institucije so že sklenile dogovor o usklajeni izgradnji celovitih mehanizmov inovativnega okolja, s katerim so opredelile vloge in odgovornosti nosilcev inovativnega podjetniškega okolja. V občini Hoče-Slivnica bo ustanovljen sodoben kopenski logistični center, ki bo tja privabil tudi industrijo in druge spremljevalne programe (turizem, rekreacija). Lokacija centra je na stičišču transportnih poti (železnica, letališče, avtocesta) in v bližini mesta Maribor. Izgradnja industrijsko obrtne cone v Ormožu bo omogočila izboljšanje konkurenčnosti gospodarstva in imela ugoden vpliv na zaposlovanje ter s tem na regionalni razvoj na izrazito kmetijskem področju. Vsebinsko dopolnitev pomeni ALUREG - lokacijsko zakrožen v Slovenski Bistrici kot center za celovito obvladovanje lahkih in več-funkcionalnih materialov. V okviru ALUREG-a je predviden visokošolski center za razvoj inženirskih kadrov, tehnološki park, sklad tveganega kapitala in izgradnja industrijske cone.

3.1.7.5 Učinki projekta

V okviru kopenskega logističnega centra bo zagotovljen nadaljnji razvoj letališča in vzpodbujanje neposrednih tujih vlaganj v regijo. Tako bo nastalo 3.200 novih delovnih mest v regiji. S tem se bodo bistveno povečala vlaganja v raziskave in razvoj ter okrepile vezi med gospodarstvom in univerzami v regiji. To bo spodbudilo inovacije, kar se bo odražalo v nastanku novih tehnologij in storitev, vplivalo na rast in konkurenčno sposobnost obstoječih in novonastalih visokotehnoloških podjetij ter dvignilo raven R&R na univerzah. S spodbujanjem izgradnje in razvoja podjetniškega in inovativnega okolja se bodo ustvarjala tudi nova delovna mesta z visoko dodano vrednostjo.

3.1.8 **Izgradnja gospodarskega središča NOORDUNG na Koroškem**

- Velika poslovno-razvojna logistična cona Noordung s centri v Slovenj Gradcu, Dravogradu, Ravnah na Koroškem in v Radljah ob Dravi
- Mrežni regionalni podjetniški inkubatorji in nadaljevanje projekta v tehnološki park Noordung
- Visokošolsko središče v Slovenj Gradcu
- Tehnološki center v poslovni coni Otiški vrh II

3.1.8.1 Cilj projekta

Splošni cilj vzpostavitve gospodarskega razvojnega središča je povečanje inovativne sposobnosti in doseganje razvojnega preboja Koroške regije.

3.1.8.2 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Koroška regija spada med manjše statistične regije, sestavlja jo 12 občin s 73.905 prebivalci ali 3,7 % vsega prebivalstva Slovenije. Gospodarsko najmočnejša občina v Koroški regiji je mestna občina Slovenj Gradec. Večina območja regije se uvršča med območja s posebnimi razvojnimi problemi zaradi visoke stopnje registrirane brezposelnosti in visokega deleža kmečkega prebivalstva. Število zaposlenih v letu 2003 v malih in srednjih podjetjih je znašalo 12.517. Regionalni BDP na prebivalca znaša 78 % slovenskega povprečja. Že v letu 2006 se na podlagi sprejetega programa avtocest in hitrih cest potekajo intenzivne dejavnosti za umestitev hitre ceste — tretje razvojne osi — v prostor. S sprejeto Strategijo prostorskega razvoja Republike Slovenije je na relaciji Dravograd-Slovenj Gradec-Velenje Celje predvidena daljinska železniška povezava mednarodnega pomena, ki je s stališča uspešnega gospodarskega razvoja nujna. V neposredni bližini Slovenj Gradca je tudi letališče, ki je v fazi pridobivanja statusa javnega letališča. Z izgradnjo infrastrukture IKT za prenos znanja regija blaži obrobno geografsko lego in zagotavlja informacijsko povezanost s svetovno mrežno ekonomijo.

3.1.8.3 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

V regiji je nujna vzpostavitev vsaj ene velike poslovno-razvojno logistične cone, ki bi lahko združevala, zagotavljala in razvijala mrežne regionalne podjetniške inkubatorje, tehnološki park, visokošolsko središče, industrijsko-logistične cone in tehnološko razvojni center. V sklopu razširjenih con predvidevajo v regiji približno 250 hektarjev na območjih občin Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem, Dravograd in Radlje ob Dravi, ki bi izkoriščale dano lego ob meji, kakor tudi nove povezave v okviru hitre ceste, železniške povezave in tudi letalske povezave za potniški promet ter manjše tovore. Z aktiviranjem enovite poslovne cone v vseh občinah bo dosežena racionalizacija koriščenja že zgrajene cestno-komunalne infrastrukture. Logistična povezava bo idealno urejena, saj bo cona v celoti zgrajena ob neposredni bližini nove hitre ceste oziroma tretje razvojne osi. Zaradi tehnološkega podjetniškega inkubatorja bo v regiji dolgoročno razvit tehnološki park Noordung. Razvoj tehnološkega parka je odvisen od kritične mase znanja oz. naravoslovno-tehnoloških institucij znanja v regiji. To se navezuje tudi na delovanje visokošolskega središča s sedežem v Slovenj Gradcu in tehnološko razvojnega centra za Koroško v poslovni coni Otiški vrh II. Povezovanje vseh nosilcev regionalnega razvoja bo doseženo z vzpostavitvijo ustrezne infrastrukture IKT, katere geografski položaj bo v skladu s podlagami, ki jih je regija pripravila v okviru posebnih pripravljanih programov črpanja sredstev kohezijske politike.

3.1.8.4 Učinki projekta

S spodbujanjem izgradnje in razvoja podjetniškega in inovativnega okolja bo ustvarjenih najmanj 1000 novih delovnih mest z visoko dodano vrednostjo. Delovanje gospodarskega razvojnega središča bo razvilo čezmejne mreže gospodarskih odnosov med MSP in omogočilo povečanje vlaganj podjetij v dejavnosti R&D. S tem se bo povečala stopnja izobrazbene strukture s sedanjih 9,7 % višje in visoko izobraženih prebivalcev na 15 % do leta 2020. Projekt bo prispeval k prestrukturiranju večjih industrijskih podjetij v regiji, izboljšal stopnjo inovativnosti in tehnološke zahtevnosti proizvodnih procesov in proizvodov ter pozitivno vplival na trajnostni razvoj regije.

3.1.9 Izgradnja gospodarskega središča TEHNOPOLIS+ v Savinjski regiji

3.1.9.1 Predmet projekta

- Tehnološki park
- Univerzitetni inkubator
- Visokošolsko izobraževalno središče s spremljajočimi objekti
- Regijski mrežni inkubator
- Regijska mreža tehnoloških centrov
- Mreža regijskih poslovnih centrov
- Vzpostavitev velike poslovno-industrijsko-logistična cona nacionalnega pomena
- Center za design v Velenju (Gorenje)

3.1.9.2 Cilj projekta

Zgraditi osrednjo povezovalno točko tehnološkega razvoja jugovzhodne Evrope.

3.1.9.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Strateška lega Savinjske regije je za investitorja z globalnim pogledom gotovo zelo pomembna. Nahaja se na severovzhodu Slovenije, v osrčju Srednje Evrope. Območje zavzema 2.384 km², kar predstavlja 11,8 % površine Slovenije. V njej živi 257.000 prebivalcev, od tega 117.000 delovno aktivnih, stopnja brezposelnosti je 14%. Vsako leto prvo zaposlitev išče približno 3.500 mladih. 48 % aktivnega prebivalstva dela v industrijskem sektorju, 46 % v storitvenem. Najmočnejša industrijska panoga v regiji je proizvodnja strojev in naprav, ki zaposluje 8 % delovno aktivnih prebivalcev Savinjske regije. Regija ima trenutno 540 hektarjev industrijskih in poslovnih con. Ministrstvo za gospodarstvo je z različni projekti podpiralo obstoječe akterje tehnološkega razvoja v regiji (Ekoremediacijski tehnološki center, TECOS, zavod Ircon) in vlagalo v nastanek nekaterih novih: vzpostavitev *spin-off* inkubatorja, ki bo v letu 2006 začel delovati, prvo fazo gradnje tehnološkega mesta, v katerem bodo prostori namenjeni za inkubiranje podjetij, pomoč pri komunalni opremljenosti poslovne cone IC Celje vzhod.

3.1.9.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Projekt Tehnopolis+ je interdisciplinarni projekt, katerega največja poslovna, tržna in vsebinska vrednost je v tem, da ima vzpostavljeno krovno upravljanje projekta in s tem omogočen inženiring razvoja projektov izgradnje in zagona posameznih programskih sklopov. Projekt je v celoti usmerjen tržno v ustvarjanje novega gospodarskega razvoja regije. V njem sodelujejo občine, banke in gospodarstvo regije. Sodelovanje vseh akterjev je zagotovilo za uspeh projekta.

3.1.9.5 Učinki projekta

Projekt bo zagotovil ustanovitev 230 podjetij in institucij v tehnološkem mestu z 2.000 novimi delovnimi mesti. Poleg tega bo ustvarjenih 1.800 novih delovnih mest v poslovnih conah na 110 hektarjih površin.

3.1.10 Nacionalna širokopasovna mreža

3.1.10.1 Predmet projekta

- Pospešena gradnja širokopasovnih omrežij v manj razvitih regijah, še posebej na podeželskih območjih, in povezovanje teh omrežij z nacionalnimi hrbteničnimi omrežji
- Dopolnjevanje obstoječega stacionarnega širokopasovnega omrežja s stacionarnega ali brezžičnimi širokopasovnimi omrežji glede na ekonomsko upravičenost

3.1.10.2 Cilj projekta

Izvajanje programa bo omogočilo vsem končnim uporabnikom v Sloveniji, da dostopajo do svetovnega spleta preko širokopasovnih povezav, pripeljalo bo do enakomernejše prostorske razvitosti omrežij in storitev elektronskih komunikacij. Ciljni uporabniki so končni zasebni uporabniki, javne institucije in gospodarstvo. Do konca leta 2010 mora biti vsakemu prebivalcu omogočeno, da se poveže s svetovnim spletom s hitrostjo vsaj 512 kbit/s, najmanj 90 % prebivalcem pa s hitrostjo vsaj 2Mbit/s. Dolgoročna cilja sta omogočiti 90 % prebivalcem dostop do storitev trojčka »triple play« in hitrost vsaj 20 Mbit/s do leta 2015 in jim omogočiti optične povezave do doma do leta 2020.

3.1.10.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Za uporabnika je pomembna možnost dostopa do širokopasovnih omrežij oziroma do storitev, ki jih omogočajo širokopasovna omrežja, in možnost izbire med različnimi ponudniki, pomembna pa je seveda tudi hitrost prenosa podatkov. Zahteva za čim večjo hitrost se pri uporabnikih oblikuje najpozneje potem, ko uporabnik določene aplikacije že uporablja. Čeprav ima uporabnik morda že dostop do omrežja z nižjo hitrostjo prenosa podatkov, kljub temu povprašuje po višji kakovosti prenosa podatkov. V mestih z veliko zgoščenostjo uporabnikov v bližini glavnih telekomunikacijskih vozlišč ponudnikov je v Sloveniji moč izbirati med ponudniki različnih vrst širokopasovnega dostopa. Vendar je vzpostavljena konkurenca le med različnimi vrstami dostopa, kakor so xDSL, kabelski modemi ali brezžični dostop. Konkurenca znotraj posameznih vrst dostopa se v zadnjem času izboljšuje. Tako je danes na trgu že kar nekaj ponudnikov storitev xDSL. Boljše je stanje pri ponudnikih kabelskega interneta, saj je v okviru enega operaterja kabelskega omrežja ponekod že mogoče naročiti dostop do svetovnega spleta pri različnih ponudnikih. Zunaj mestnih naselij je položaj drugačen. Omrežja so na voljo predvsem tam, kjer je minimalna zgoščenost uporabnikov, ki še zagotavlja donosnost krajevnim operaterjem, ali pa so podjetja v sodelovanju s krajevnimi oblastmi investirala v lastno optično infrastrukturo. Najbolj razširjeni so telefonski bakreni vodi, ki sežejo skoraj v vsak slovenski dom tudi na podeželju, saj je del prebivalstva v preteklosti sofinanciral graditev telefonskega omrežja predvsem na podeželskih področjih. Ni pa mogoče povsod tam tudi pridobiti priključka xDSL ali priključka izvedenega v alternativni tehnologiji.

3.1.10.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Projekt predvideva več ukrepov. Gradila se bodo omrežja za brezžične širokopasovne dostope, spodbujala se bo konkurenca in zmanjševale ovire za gradnjo širokopasovnih omrežij. Ukrepi, ki vključujejo uporabo državnih in evropskih sredstev, se bodo izvajali na področju celotne države s poudarkom na pospešeni gradnji širokopasovnih omrežij v manj razvitih regijah, še posebej pa na podeželskih območjih. Vse aktivnosti bodo potekale na podlagi gradnje odprtih, konkurenčnih omrežij, do katerih bodo imeli dostop vsi operaterji omrežij in storitev, ne da bi dajali prednost določeni tehnologiji.

3.1.10.5 Učinki projekta

Doseženi cilji projekta, tako kratkoročni kakor dolgoročni, bodo spodbudili razvoj različnih storitev, povečali učinkovitost javnih institucij in gospodarstva, omogočili hitrejši dostop do znanja in razvoj podjetništva z visoko dodano vrednostjo tudi v manj razvitih krajih. Pozitivni učinki se bodo pokazali pri razvoju gospodarstva in bodo vplivali na razvoj v izobraževalnih, raziskovalnih, kulturnih in zdravstvenih institucijah. Pozitivni učinek bo tudi enakomernejši razvoj regij in podeželja. Zaradi

posrednih učinkov je pričakovati do 400 novih delovnih mest, enakomerno porazdeljenih po vsej državi, predvsem pa večja učinkovitost in uspešnost obstoječih delovnih mest. Samo izvajanje ukrepov bo prineslo vsaj 100 novih delovnih mest.

3.1.11 Slovenski jadranski otok

3.1.11.1 Predmet projekta

- Izgradnja slovenskega jadranskega otoka

3.1.11.2 Cilj projekta

Namen izgradnje umetnega otoka je združitev koristi rešitve problematike deponiranja gramoza s koristmi izgradnje velike turistične privlačnosti z možnostjo sprostitve, zabave in druženja.

3.1.11.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Turistična ponudba ob slovenski obali je pestra in na dokaj visoki ravni, na kar ugodno vpliva predvsem geostrateški položaj regije ob meji z ugodnimi naravnimi danostmi in razvojnimi možnostmi, dolgoletna turistična tradicija, razvita ponudba prenočitvenih zmogljivosti (predvsem hotelskih) in ponudba čez celo leto, razvita dopolnitvena ponudba (trgovina, storitvena dejavnost), pestrost in raznovrstnost ponudbe (športni, mladinski in kongresni turizem, igralništvo ...) in razpoložljive prireditvene zmogljivosti. Vendar pa hitrejši nadaljnji razvoj turizma preprečujejo določeni zaviralni dejavniki, kakor so slabo urejene plaže, pomanjkanje marin, pomanjkanje turističnih možnosti za podaljšanje turistične sezone, slabo razvit pomorski promet in premajhno vključevanje turistične ponudbe kraškega dela. Zelo veliko oviro predstavlja tudi slabo razvita cestna infrastruktura, ki povzroča v sezonskih mesecih in ob praznikih neznosne prometne zastoje. Rešitve zgoraj navedenih ovir bi bilo smiselno iskati v razvoju potniškega pomorskega prometa (nov potniški terminal – navtično mednarodno prometno središče, navezava na morske povezave), oblikovanju in razvoju sredozemskega klimatskega sončnega parka Ankaran-Debeli rtič-Jernejev zaliv, ureditvi in razvoju obalnih prostorov in marin, nadaljnjem razvoju potniškega prometa (kopnega, morskega in zračnega), vključevanju dopolnitvenih storitev v turizmu itd.

3.1.11.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Otok se bo razprostiral na 30.000 m² površine in bo vsaj 3 m visoko nad morsko gladino. Na samem otoku bo različna turistično zabavišna infrastruktura, razdeljena po tematskih področjih, gostinska ponudba in ustrezen pomol za dovoz obiskovalcev in sidranje zasebnih plovil. Z otokom bomo pridobili tudi dodatne kopalne površine, ki jih na naši obali primanjkuje. Predvsem pa je treba izpostaviti vrednost tovrstnega projekta kot privlačne znamenitosti, saj bo to edini umetni otok v tem predelu Jadranskega morja in bo zato gotovo pritegnil veliko število obiskovalcev.

3.1.11.5 Učinki projekta

Pozitivne učinke izvedbe projekta je možno videti na naslednjih področjih: ustvarjanje novih delovnih mest (približno 200 zaposlenih – neposredno in posredno povezanih z investicijo), oblikovanje novih turističnih zmogljivosti, s čimer se bo dodatno popestrila obstoječa turistična ponudba v tej regiji, dodatne možnosti za mala in srednje velika podjetja, hitrejši razvoj turizma na tem območju in posredno ugodni učinki na gospodarski razvoj celotne regije.

3.1.12 Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov krasa

3.1.12.1 Predmet projekta

- Izgradnja Evropskega parka krasa

- Obnova objektov kulturne dediščine v zavarovanem območju Kobilarne Lipica in investicije v povečano kakovost turistične infrastrukture
- Investicije v razvoj turistične infrastrukture in ponudbe ter izobraževanje za ohranjanje naravne in kulturne dediščine na širšem območju Škocjanskih jam
- Investicije v obnovo Štanjela
- Vzpostavitev institucije in infrastrukture regijskega kraškega parka

3.1.12.2 Cilji projekta

Z izgradnjo Evropskega parka krasa kot turistično-informacijsko-izobraževalnega središča in z razvojem z njim povezanih najpomembnejših turističnih točk na krasu doseči pomembno dopolnitev obstoječe turistične pobude v Sloveniji, izkoriščanje razvojnih potencialov območja, ki so edinstveni in hkrati predstavljajo primerjalno prednost Slovenije na področju turizma. Povezati obstoječe javne institucije na širšem območju slovenskega krasa, kar bi pomenilo pozitiven premik k celovitemu varstvu in razvoju krasa ter k aktivnejšemu čezmejnemu sodelovanju z Italijo in z zamejskimi Slovenci v Italiji. Z investicijskimi vložki v aktivno varstvo naravne in kulturne dediščine krasa razvojno aktivirati Lipico, Škocjanske jame in Štanjel ter z izgradnjo Evropskega parka krasa povezanih turističnih točk. Z vlaganji v izobraževanje za ohranjanje naravne in kulturne dediščine razvojno aktivirati lastnike, ki nastopajo kot investitorji in ponudniki, javne in zasebne institucije pa kot izvajalce programov in projektov.

3.1.12.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Kras je dober primer podregije, ki sodi v podeželski prostor in se sooča z drugačnimi razvojnimi problemi kot razvitejši del Obalno-kraške regije. Gre za območje, ki je s svojimi slikovitimi geomorfološkimi pojavi dalo ime tovrstnim pojavom po vsem svetu. Je tudi primer območja z razmeroma visokim deležem varovanih območij (Natura 2000, območje nacionalne prepoznavnosti). Na območju že obstaja razpršena turistična ponudba, ki vsebuje tudi znamenitosti svetovnega ali evropskega ranga (npr. Škocjanske jame, Kobilarne Lipice), kljub temu pa zaradi nepovezanosti turizem tu ne dosega pomembnejših gospodarskih rezultatov. Investicija v Evropski park krasa, ki bo imel vlogo turistično-informacijskega središča z moderno predstavitvijo kraških pojavov, bo obstoječo turistično ponudbo znatno obogatila, sočasno vlaganje v najpomembnejše »bisere« tega območja pa bo prispevalo k oblikovanju celovite turistične ponudbe, ki bo pomembno dopolnjevala turistično ponudbo širše regije. S celovitim pristopom k razvoju in trženju tega območja, ki temelji na naravnih in kulturnih danostih, bo oblikovan primer dobre prakse, uporaben tudi za druge dele Slovenije in zanimiv za zasebne vlagatelje po načelu javno-zasebnega partnerstva. Projekt bo znatno pripomogel k večji prepoznavnosti Slovenije na turističnem trgu.

3.1.12.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

S podporo turističnemu razvoju na temeljih poznavanja in razumevanja možnosti koriščenja in razvoja naravnih in kulturnih potencialov iz javnih sredstev ter s sodelovanjem z zasebnimi vlagatelji bo območje z novimi delovnimi mesti doseglo razvojni preboj.

3.1.12.5 Učinki projekta

Projekt bo prispeval k večji konkurenčnosti razvojnih regij na območju krasa, hkrati pa bo imel pomemben prispevek k turistični prepoznavnosti Slovenije in k višji dodani vrednosti v turizmu na širšem prostoru.

3.1.13 **Zabavišni park MEGALAXIA**

3.1.13.1 Predmet projekta

- Izgradnja zabavišnega parka »Megalaxia, Hajdina pri Ptuj«

- Komplementarni razvojno-investicijski projekt »Gaja Terme Janežovci (*Gaja – Spa Resort Janežovci*)« na območju občine Destrnik

3.1.13.2 Cilj projekta

Cilj osnovnega projekta je ustvariti zabavišni sistem, ki bo nudil zabavo, vznemirjenje, sprostitve in druženje ljudem iz vseh družbenih skupin in starosti. Hkrati pa se želi zagotoviti pestrejšo turistično ponudbo in prispevati k dvigu kakovosti turistične ponudbe na območju Severovzhodne Slovenije.

3.1.13.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Na širšem območju izvedbe obeh investicij je brezposelnost visoka in industrijski profil nizek, kar je posledica zaprtja mnogih velikih industrijskih obratov v preteklosti (zlasti v Mariboru). Velik problem predstavljata tudi t.i. »beg možganov«, zlasti zaradi premajhnih možnosti za ustrezno zaposlitev mladih po končanem šolanju, posledica česar je nizka izobrazbena struktura zaposlenih in to zlasti v turističnem gospodarstvu. Zanimariti pa ne gre tudi premajhne tržne usmerjenosti obstoječe ponudbe. Drugi del projekta (Gaja Terme Janežovci) bo zagotovil dodatne turistične zmožljivosti v severovzhodni Sloveniji, še zlasti na tržnem segmentu turizma, ki je vse bolj zanimiv, to je na področju zdraviliškega turizma in sprostitvenega (*wellness*) turizma.

3.1.13.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Območje obiskovalcev zabavišnega parka, na katere se cilja s projektom, je 300 km pas okoli kraja parka (14 milijonov prebivalcev). V tem pasu ni neposrednega konkurenčnega parka s podobno celovito ponudbo. Potencialna konkurenca bi lahko bili zgodovinski zabavišni objekti v Pratru na Dunaju ter morda tudi razni vodni parki, multipleksna kina in festivali. Komplementarni projekt pa bo prispeval predvsem k izvedbi strukturnih sprememb na področju turizma v Sloveniji, poleg tega bo pomembno prispeval k skladnejšemu regionalnemu razvoju. Prav tako bo omogočal izkoriščanje potencialov, ki bodo posledica prvega dela projekta.

3.1.13.5 Učinki projekta

Realizacija projekta bo imela izrazito pozitivne učinke na razvoj turizma na območju investicije in posredno tudi na širše območje.

Prvi del projekta bo prinesel:

- Ustvarjanje novih delovnih mest (najmanj 300 redno zaposlenih, več kakor 100 zaposlenih s krajšim delovnim časom in najmanj 2.000 posredno vključenih oseb v projekt)
- Vključevanje in boljše razvojne priložnosti za mala in srednje velika podjetja (zlasti iz storitvenega področja)
- Spodbujanje investicijskih ciklov in tujih kapitalskih investicij
- Ustvarjanje možnosti za vključevanje oz. navezavo drugih panog v projekt

Prispevek drugega dela projekta:

- 800 novih, kakovostnih ležišč
- Približno 200 neposrednih novih delovnih mest v Podravski regiji
- Neposredni in posredni pozitivni učinki na ohranjanje domače obrti, kulturnih običajev in ohranjanje in razvoj malih podjetij v okolici

3.1.14 Športno poslovni park Leona Štuklja

3.1.14.1 Predmet projekta

- Pokrit dvoranski kompleks za sejmsko, kongresno in športno-rekreativno dejavnost
- Nepokrit del kompleksa, prav tako namenjen sejmski in športno-rekreativni dejavnosti
- Nastanitvene zmožljivosti

3.1.14.2 Cilj projekta

Z razvojem osrednjega prireditvenega prostora postati pomemben nosilec povezovanja Slovenije z drugimi državami.

3.1.14.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Športno poslovni park Leona Štuklja bo namenjen sejamski, kongresni turistični, razvojno-tehnološki in športno-rekreacijski dejavnosti na območju Ljubljane. Ljubljana in nasploh regija močno zaostajata v sejamskem in kongresnem turizmu, pa tudi v športu in rekreaciji. Glavni razlog za to je pomanjkanje ustrezne infrastrukture. Z dograditvijo tega parka bi se močno povečale razvojne zmožnosti ne le Ljubljane, ampak tudi širše regije. Večnamenski razvojni park bi torej združeval gospodarsko-turistične, univerzitetne, športno-rekreativne zmožnosti, ki se danes zaradi slabe infrastrukture ne morejo uveljaviti.

3.1.14.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Gradnja bo potekala na podlagi javno-zasebnega partnerstva. Zasebni kapital bo gotovo zainteresiran, da se pridruži evropskim, državnim in lokalnim finančnim virom.

3.1.14.5 Učinki projekta

Športno poslovni park Leona Štuklja lahko tudi v gospodarskem smislu (sejamska, tehnološka, kongresna, festivalna dejavnost itd.) postane pomemben dejavnik sodelovanja Slovenije (in EU) z jugovzhodno Evropo. Poleg večjih sejmov, kongresnih in festivalnih prireditev se bodo v parku odvijale vrhunske športne (nogomet, atletika, dvoranski športi itd.) in rekreativne prireditve. Vse to bo močno povečalo tudi turistično ponudbo. Športno poslovni park Leona Štuklja bo povezan tudi s sekundarnim in terciarnim izobraževanjem.

3.1.15 Nordijski center Planica

3.1.15.1 Predmet projekta

- Obnova skakalnice (obnova letalnice, velike olimpijske skakalnice – stara Bloudkova velikanka, majhne skakalnice za trening)
- Oprema skakalnic – plastična masa in keramika, zasneževanje, osvetlitev, stroji za pripravo skakalnic
- Gradnja tekaškega stadiona in spremljevalnega objekta za tekaške proge
- Sistem za umetno zasneževanje, žičnice, atletsko-nogometni stadion, kolesarske in sprehajalne poti
- Park kulturne dediščine, informacijski prostor z gostinskim lokalom

3.1.15.2 Cilj projekta

Z dograditvijo sodobnega nordijskega centra ponuditi kakovostno turistično in športno storitev.

3.1.15.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Planica je znana ne le zaradi smučarskih skokov (upravičeno jo imenujejo zibelka smučarskih poletov – najprej po prvem skoku čez 100 metrov na svetu, nato pa po prvi veliki skakalnici in po največji skakalnici na svetu – velikanki, ki sta jo skonstruirala brata Gorišek), ampak tudi zaradi vseh dogajanj – zlasti negativnih, ki so povezana z urejanjem in vzdrževanjem skakalnic ter drugih objektov, infrastrukture in njihove okolice, prirejanjem tekem v skokih in poletih ter zaradi zapletov, ki so nastajali med različnimi združenji in organizacijami, ki so lastniki na območju Planice ali pa so kakor koli povezani z urejanjem Planice in prirejanjem športnih tekmovanj. Vrsta dejavnosti opravlja več kot deset organizacij, zavodov, združenj ali priložnostnih organizatorjev na zemljiščih, na katerih je okrog 100 individualnih lastnikov (povezanih v kmetijsko skupnost), nekaj individualnih lastnikov in občina Kranjska Gora; objekti so v lasti petih pravnih oseb.

3.1.15.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Rešitev: Planico bomo uredili kot nordijski športni center, ki bo živel pozimi in poleti, in sicer s temi programi:

- tekmovanja in priprave športnikov v nordijskih disciplinah (smučarski skoki in poleti smučarski teki) na najvišji ravni,
- poletni *grand prix* na 120-metrski skakalnici, ohranjanje finala svetovnega pokala,
- priprava športnikov v poletnem času,
- ponovna oživitev planiške skakalne šole – v povezavi s skakalnim centrom v Kranju, s katerim sodeluje ekonomska gimnazija s šolanjem mladih skakalcev,
- pogoji za zagotavljanje rekreativnih programov (teki, rolkanje, smučarski teki, alpsko smučanje, planinarjenje, igre z žogo, kolesarjenje),
- turistični programi, ki bodo zagotavljali privlačne vsebine in vključevali uporabo športnih objektov (ogledi, simulacije), zgodovine in tradicije,
- prireditveni programi, ki bodo izkoriščali dano infrastrukturo in popestrili ponudbo enodnevnim gostom,
- adrenalinski programi, ki bodo izkoriščali naravne danosti in izjemnost lokacije,
- prikazovanje neokrnjene naravne in kulturne dediščine (tematski parki z bioprogrami in ekoprogrami v povezavi s kmetijsko dejavnostjo).

3.1.15.5 Učinki projekta

Celovita ureditev Planice bo zagotovila tudi nova delovna mesta, ki jih bo zahtevala tako povečana športna, zlasti pa športno-rekreativna in turistična dejavnost. Glede na turistično in športno-rekreativno dejavnost vse leto je upravičeno pričakovati večje število obiskovalcev Planice in s tem tudi širšega območja, kar bo spodbudilo dodatni razvoj celotne Zgornje-savske doline.

3.1.16 Goriški turistični center³

3.1.16.1 Predmet projekta

- Gradnja igralniškega središča Goriški turistični center

3.1.16.2 Cilj projekta

Cilj projekta je vzpostaviti prvo središče (*resort*) zabavišnega turizma pri nas in največjo tovrstno središče v Evropi. Ob tem je pomemben cilj vzpostavitev tehnološkega stebra, da bo ponudba visokotehnološko igralniška ter povečala tuja vlaganja, znanje in bodo razvite nove veščine trženja.

3.1.16.3 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Središče kot oblika zabavišnega turizma je postalo vse bolj privlačno, saj klasične igralnice ne zagotavljajo več posebnega doživetja. V Evropi podobne igralniške ponudbe še ni, zato Evropa kot kraj igralniškega turizma ni posebej visoko umeščena. V središčih se najbolj uveljavlja t. i. izvozno igralništvo, saj uresničitev sloni pretežno na tujih gostih. Tovrstne oblike po izkušnjah ZDA in npr. Macaa ustvarjajo največ prihodkov in davkov. Uresničitev projekta bo pomenila preboj pri ponudbah zabavišnega turizma ter bistveno prispevala k večji turistični prepoznavnosti Slovenije kot turističnega cilja. Nikakor pa ne smemo zanemariti tudi širšega učinka, saj to pomeni tudi nadaljnji razvoj turizma ter drugih področij gospodarstva v širšem prostoru. Omeniti je treba predvsem koristi in poslovne priložnosti za mnoga partnerska podjetja, podeželje. Ob tako veliki investiciji nikakor ne moremo mimo učinkov na okolje, sociološkega in ekološkega vidika. Po izkušnjah je od vseh oblik igralniške ponudbe t. i. »celovit zabavišni center«, ki poleg igralnic, kongresnih, zabavišnih in

³ Projekt bo večinoma financiran s strani potencialnega zasebnega investitorja. Dokončna odločitev o projektu je odvisna od rezultatov pogajanj med Vlado RS in zasebnim investitorjem.

centrov za dobro počutje vključuje tudi površine, ki so namenjene športnim dejavnostim (golf ...), tista oblika, ki najmanj negativno vpliva na socialno okolje, saj je kompleks kot tak v prvi vrsti namenjen turistom.

3.1.16.4 Učinki projekta

Povečanje obsega turistične dejavnosti in svetovne konkurenčnosti slovenskega turizma. Ob tem načrtujejo milijon nočitev letno, kar bi bilo približno 10 % vseh ustvarjenih nočitev v Sloveniji.

Vpliv na lokalno okolje: investitorji nameravajo zaposliti neposredno 2500 oseb, spodbuditi razvoj turizma v širšem okolju ter pozitivno vplivati na razvoj trgovine in storitev. Ocenjuje se tudi pozitiven vpliv na nastajanje visokotehnoloških podjetij s področja video-telekomunikacijskih tehnologij.

Vpliv na širše okolje: investicija bi omogočila nove neposredne in posredne davke v slovenski proračun, omogočila nove poslovne priložnosti zamejskim Slovencem ter visoko umestila trženjsko znamko slovenskega turizma v svetovnem prostoru. Značilnost razvoja turistične dejavnosti je močna povezanost z okoljem. Turistična podjetja praviloma potrebujejo za svoj uspeh veliko boljše odnose, kakor to velja za proizvodna podjetja. Nosilec turizma praviloma podpira razvoj drugih dejavnosti s področja kulture in športa, kar nedvomno bogati lokalno okolje.

3.2 Vpliv projektov na kazalnike razvoja

S projekti bomo z gradnjo poslovnega okolja za proizvodne in storitvene dejavnosti povečali možnosti za razvoj malih in srednjih podjetij in zaradi ugodnejših razvojnih možnosti zmanjšali prenehanje delovanja nastajajočih podjetij. Razvoj znanstveno-tehnoloških parkov in podjetniških inkubatorjev bo ob postopnem razvoju visokotehnoloških podjetij in ob gradnji ustreznih poslovnih con pripomogel k večji dodani vrednosti in prispeval k tehnološkemu preboju ter svetovni konkurenčnosti regije. Posledično bo to ustvarilo vsaj 17.000 novih delovnih mest (in zadržalo kakovostno delovno silo) ter nastalo bo vsaj 2000 novih podjetij. S projekti se bo omogočilo povečanje vlaganj podjetij v raziskave in razvoj, dvignila se bo tudi stopnja izobrazbene strukture (visokošolska središča). S storitvenimi centri bomo spodbudili razvoj storitvenih dejavnosti, medtem ko bodo dosežki projektov še posebej spodbudili razvojni cikel v turizmu. Zaradi turistične in športno-rekreativne dejavnosti vse leto je upravičeno pričakovati povečano število obiskovalcev, kar bo spodbudilo dodaten razvoj turističnih regij. S koncentriranjem gospodarskega razvoja v regionalnih središčih bodo ta lažje dosegala osrednjo Slovenijo in omogočala tudi kakovostnejše življenje v slovenskih regijah in doseganje trajne gospodarske rasti. Učinki projektov bodo vidni v višji konkurenčnosti gospodarstva, preobrazbi podjetniških zmogljivosti, trajnostnem povečanju blaginje prebivalcev in prehodu v družbo, ki temelji na znanju.

3.3 Predstavitev projektov, ki podpirajo doseganje ciljev druge razvojne prioritete Strategije razvoja Slovenije: Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta.

S predlaganimi ukrepi želimo doseči, da bo Slovenija bolj kot do zdaj uporabljala domače in tuje znanje za svoj gospodarski in družbeni razvoj. S tem nameravamo spodbujati oblikovanje bolj inovativnega in tehnološko naprednega gospodarstva ter odpiranje bolj kakovostnih delovnih mest za izobraženo in usposobljeno delovno silo. Temeljna sprememba je krepitev sodelovanja med raziskovalnim in akademskim področjem in gospodarstvom. Skupno delo strokovnjakov in gospodarstvenikov pri razvoju novih tehnoloških, organizacijskih, oblikovalskih, trženjskih in drugih poslovnih rešitev je najboljša pot do večje inovativnosti in hitrejšega tehnološkega napredka gospodarstva. Del dejavnosti, namenjenih uresničevanju teh ciljev, je zajetih tudi v projektih v okviru prve razvojne prioritete, tu pa smo omenili predvsem tiste, ki so povezane predvsem z znanjem in izobraževanjem.

Preglednica 7: Aktivnosti SRS in resolucije v okviru druge razvojne prioritete: Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta

Povečanje gospodarske učinkovitosti in obsega vlaganj v raziskave in tehnološki razvoj

- *prioritetno usmerjati raziskovalno razvojne dejavnosti v tehnološka področja, kjer lahko raziskovalni potencial povežemo z gospodarsko dejavnostjo in dosežemo dvig dodane vrednosti;*
- *uvpeljaviti merila uporabnosti in dvosmernega pretoka znanja z gospodarstvom pri javnem financiranju;*
- *prilagoditi organizacijsko strukturo in financiranje raziskovalno razvojnega sektorja tako, da bo zagotovljena večja učinkovitost uporabe razpoložljivih sredstev za raziskave in razvoj;*
- *spodbujati zaposlovanje raziskovalcev v gospodarstvu;*
- *povečati javna sredstva na 1% BDP najkasneje do 2010, oblikovati ustrezen sistem spodbujanja investicij poslovnega sektorja, da doseže cilj 2 % BDP do 2010 ter povečati absorpcijsko sposobnost za rezultate raziskovalno razvojne dejavnosti;*

Izboljšanje kakovosti izobraževanja in spodbujanje vseživljenjskega učenja

- *povezati raziskovalne in pedagoške potencialne institutov in univerz ter preseči vzajemno oviranje prehajanja kadrov med univerzami in instituti;*
- *posebno na področju tehniških študijev povečati sodelovanje industrije in visokošolskih organizacij pri pripravi študijskih programov;*
- *povečati vpis na naravoslovno-tehniške smeri;*

3.3.1 Narodna in univerzitetna knjižnica Jožeta Plečnika

3.3.1.1 Predmet projekta

- Gradnja in ureditev nove Narodne univerzitetne knjižnice skupaj s Centralno tehniško knjižnico (CTK)
- Digitalizacija vsebin s področja kulturne dediščine in biodiverzitete Slovenije

3.3.1.2 Cilj projekta

Vzpostaviti središče narodnega, izobraževalnega, kulturnega in znanstvenega pomena – NUK Jožeta Plečnika skupaj s Centralno tehniško knjižnico. Razviti in zgraditi digitalizacijsko infrastrukturo (programsko in strojno opremo) za zajem, hranjenje, dostop in uporabo digitalnih vsebin, predvsem s področja *kulturne dediščine* in *biodiverzitete*. Izdelati digitalizirano učno gradivo s poudarkom na vsebini in didaktiki ter razviti izhodišča za upravljanje e-vsebin, vse s ciljem razvoja e-izobraževanja in e-kulture.

3.3.1.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Dosedanje razmere za narodne in univerzitetne dejavnosti Narodne univerzitetne knjižnice so v utesnjeni Plečnikovi stavbi vedno slabše, pri čemer ima že zdaj v najemu 6000 m² dodatnih dragih skladišč in nujnih poslovnih prostorov, ki niso primerni za njegovo delovanje. Podobno velja tudi za Centralno tehniško knjižnico, ki se je leta 1994 preselila na novo začasno lokacijo na TR 3 v drage najemne prostore, ki postajajo premajhni, saj so bili načrtovani za krajše časovno obdobje. Hkrati pa z razvojem informacijsko-komunikacijskih tehnologij prihaja do vse večje podobnosti medijev, proizvaja se vse več zmogljivih naprav in storitev, ki so cenovno dostopnejše, ljudje pa postajajo vse bolj vešč njihove uporabe. Posledično nastaja tudi vse več *digitalnih vsebin – e-vsebin*, ki so lahko digitalizirane (digitalne kopije pisnega gradiva ali analognih avdio-video zapisov) ali pa so že digitalno rojene (izvorno digitalno gradivo): digitalne knjižnice, arhivi Narodne univerzitetne knjižnice, avdiovizualni arhivi RTV Slovenija, Arhiv Slovenije, muzeji. Zaradi vključenosti različnih dejavnosti, kot so jezik in jezikoslovje, publicistika, založništvo, distribucija in prodaja, ki so nujni potrebne za uspešen razvoj in uporabo e-vsebin in storitev, e-vsebine pomembno spodbujajo tudi negospodarske dejavnosti. Evropska komisija še posebno pozornost posveča e-dostopnosti in e-vključenosti za osebe z omejenimi možnostmi (tj. invalidi), ki so pomembni uporabniki e-vsebin. Poleg tega da so e-vsebine izjemnega pomena za raziskovalno dejavnost in razvoj visoko izobraženih strokovnjakov, pomembno vplivajo tudi na dviganje splošne stopnje izobrazbe in strokovno izpopolnjevanje najširših krogov prebivalstva.

3.3.1.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Uresničitev programa bo na eni strani pripeljala do ustanovitve središča, ki bo na enem mestu zbiralo visokošolske, raziskovalne in aplikativne infrastrukture Slovenije. Infrastrukturni center Narodne univerzitetne knjižnice Jožeta Plečnika (v nadaljnjem besedilu: NUK JP) bo hranil vse gradivo, ki je zdaj v Narodni in univerzitetni knjižnici, najetih skladiščih in Centralni tehniški knjižnici. Tako bosta združeni sedanja Narodna in univerzitetna knjižnica in Centralna tehniška knjižnica. Stavba NUK JP bo v središču Ljubljane ob Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani in bo imela 38.000 m² uporabne površine. Na drugi strani pa bomo razvili in zgradili digitalizacijsko infrastrukturo za zajem, hranjenje, dostop in uporabo digitalnih vsebin s področja kulturne dediščine, biodiverzitete in drugih naravoslovno tehniških področij. Digitalizacija kulturne dediščine in nastale e-vsebine postajajo vedno pomembnejše za njeno predstavitev, širok dostop in uporabo v družbi ter razvoju turizma. S pomočjo različnih instrumentov bomo tako v okviru programa podpirali projekte Narodne univerzitetne knjižnice pri gradnji Digitalne knjižnice Slovenije, RTV Slovenije, drugih lastnikov, družbeno pomembnih pri vzpostavitvi digitalnih besedilnih in avdiovizualnih arhivov in zbirk, ter Arhiva RS pri zagotavljanju ohranjanja arhivskega gradiva v digitalni obliki ter gradnji arhivskega informacijskega sistema in pri vzpostavitvi avdiovizualnega arhiva Slovenskega filmskega arhiva pri Arhivu RS ter urejanja pri digitalizaciji premične kulturne dediščine. Z gradnjo celovitega sistema izobraževalnih e-vsebin je omogočena široka dostopnost do tega gradiva. Sistem bo temeljil na znanju s strokovnega, tehnološkega in didaktičnega vidika. S tem bo NUK JP opora ne le narodni samobitnosti in kulturi, temveč tudi raziskovalni dejavnosti, izobraževanju in pretoku tehniških in drugih informacij in izobraževanju. Kakovostno digitalno učno gradivo je bistveno za pospeševanje in uveljavljanje e-izobraževanja na vseh ravneh.

3.3.1.5 Učinki projekta

Narodna univerzitetna knjižnica Jožeta Plečnika, združena s Centralno tehniško knjižnico, je pomembna za vso Slovenijo. Narodna knjižnica je bistvena kulturna ustanova posameznih narodov in kot živo pričevanje kontinuitete slovenskega naroda izhaja iz duhovne izkušnje pristnega evropskega humanizma. Za družbo znanja, v katero se želi razviti Slovenija, je projekt NUK JP skupaj s CTK razvojna investicija življenjskega pomena, saj pomeni investicijo v znanje in pretok informacij. Kot orodje razvoja različnih področij družbenega življenja od kulture in znanosti do gospodarstva pomeni za Slovenijo vstop v informacijsko družbo. Več e-vsebin bo pomembno vplivalo na razvoj storitev, kot

so e-izobraževanje v učnih procesih vseh izobraževalnih ustanov ter v okviru vseživljenjskega izobraževanja, ki se nanaša tudi na strokovno izpopolnjevanje zaposlenih. Vse e-vsebine, ki bodo nastale po tem programu, bodo dostopne strokovni in širši javnosti, predvsem pa gospodarstvu, v skladu z veljavno zakonodajo.

3.3.2 Politehnika Ljubljana

3.3.2.1 Predmet projekta

- Fakulteta za računalništvo in informatiko
- Fakulteta za elektrotehniko
- Fakulteta za strojništvo
- Fakulteta za matematiko in fiziko
- IJS – Centre za nove tehnologije in design
- Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo in Kemijski inštitut
- Biotehniška fakulteta
- Nacionalni inštitut za biologijo z Botaničnim vrtom
- Spremljajoča aplikativno-pedagoška in raziskovalna središča na področju naravoslovnih, tehniških znanosti in znanosti o življenju (*life science*)
- Izgradnja namestitvev za študente

3.3.2.2 Cilj projekta

Vzpostaviti središče, ki bo s središčem v Ljubljani koncentracija visokošolske, raziskovalne in aplikativne infrastrukture Slovenije.

3.3.2.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

VIS (Visokošolsko inovacijsko središče) Politehnika Ljubljana je ogrodje razvoja visokošolske mreže ter hkrati nosilec povezave med visokošolskimi zavodi, JRZ, inkubatorji novih podjetij, tehnološkimi centri, centri odličnosti in gospodarstvom s področja naravoslovnih, biotehniških in tehniških znanosti. Trenutno so izobraževalni in raziskovalni zavodi za informacijske, računalniške ter naravoslovno-biotehniške znanosti na območju ljubljanske regije lokacijsko zelo razpršene. Tako se srečujemo s stanjem, da sta visokošolski zavod in raziskovalni inštitut za isto področje znanstvene dejavnosti na dveh med seboj oddaljenih krajih. Tako stanje onemogoča racionalno porabo sredstev, investicije in učinkovit pretok znanja med izobraževalnim, raziskovalnim in gospodarskim področjem, saj se podvaja zelo draga in veliko raziskovalne opreme, ki je nujna za raziskovalno in izobraževalno dejavnost. Poleg stroškovne neučinkovitosti tovrstna razpršenost negativno vpliva tudi na uspešnost raziskovalnih skupin, saj je izmenjava znanja in izkušenj med člani omejena na posamezne raziskovalne projekte. Učinek je še posebej negativen v izobraževalnem procesu, saj je študentom onemogočeno raziskovalno delo na raziskovalni opremi vseh omenjenih ustanov. Hkrati je tudi interes gospodarstva zaradi njihove razpršenosti manjši, kot bi bil pri njihovi koncentraciji na enem samem kraju.

3.3.2.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Politehnika Ljubljana bo sestavljena na eni strani iz kompleksa ustanov za informacijske, računalniške in mehatronske znanosti (Fakulteta za elektrotehniko, Fakulteta za računalništvo in informatiko, Fakulteta za strojništvo, Fakulteta za matematiko in fiziko, Računski center, IJS – Center za nove tehnologije in design ter druge s centri odličnosti, tehnološkimi centri in inkubatorji) in na drugi strani bo naravoslovno biotehniški kompleks (Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, Biotehniška fakulteta, Nacionalni inštitut za biologijo z Botaničnim vrtom, Kemijski inštitut ter centri odličnosti, tehnološki centri in inkubatorji). Kot vzvod za širjenje inovacijske in tehniške kulture med prebivalstvom, zlasti med mladimi, predvidevamo gradnjo hiše eksperimentov z laboratoriji za

pedagoško in raziskovalno delo z mladimi. Zato je njena umestitev v projekt Politehnika Ljubljana racionalna in smiselna.

3.3.2.5 Učinki projekta

Uresničitev projekta bo zelo prispevala k večji učinkovitosti pri prenosu znanja v prakso in tehnološkem razvoju, hkrati pa omogočila prostorske in druge razmere v smislu internacionalizacije slovenskega visokošolskega, raziskovalnega in inovacijskega prostora. Posebno vlogo pri uveljavljanju področij znanosti, ki bodo vključene v VIS Politehnika Ljubljana, imata hiša eksperimentov in nov botanični vrt. S popularizacijo teh znanosti v obeh ustanovah se namreč pričakuje večje zanimanje mladih za študij ter pozneje za raziskovalno delo. Hiša eksperimentov in nov botanični vrt bosta poljudnoznanstveno prikazovala dosežke svetovne in slovenske eksperimentalne znanosti z vseh znanstvenih področij. V obeh bo tudi dana možnost izobraževanja v smislu vseživljenjskega učenja.

3.3.3 Univerzitetni klinični center Maribor

3.3.3.1 Predmet projekta

- Univerzitetni klinični center Maribor

3.3.3.2 Cilj projekta

Povečanje učinkovitosti zdravstvenih storitev ter zagotavljanje visoko izobraženih zdravstvenih strokovnjakov za potrebe Slovenije.

Priložnosti in problemi, ki jih odpravlja projekt: v Sloveniji že vrsto let zaznavamo visoko deficitarnost pri nižjih in višjih zdravstvenih poklicih. Konec leta 2003 je bila zato v Mariboru ustanovljena Medicinska fakulteta Univerze v Mariboru, ki je v študijskem letu 2004/05 sprejela prve študente univerzitetnega programa splošna medicina. V študijskem letu 2006/07 je v Sloveniji na Univerzi v Ljubljani, Univerzi v Mariboru in Univerzi na Primorskem na dodiplomskem študiju razpisanih skupno 1311 mest za redni in izredni študij poklicev za medicino in farmacijo. Tako število še zdaleč ne zadošča potrebam na ravni države, kar kaže tudi primerjava odstotkov števila študentov na tem področju po državah EU. V Sloveniji na področju zdravstva študira 9,9 % vseh študentov, medtem ko je povprečje EU mnogo višje – 13,8 %, v najrazvitejših državah pa skoraj za faktor 3 (Danska 27,0 %, Finska 21,7 %, Švedska 21,5 %).

3.3.3.3 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Investicije v visoko šolstvo so prednostno usmerjene tudi k povečanju števila mest za študij visokih strokovnih zdravstvenih poklicev. Ta študij zahteva zelo veliko praktičnega usposabljanja študentov, ki ga lahko zagotovimo v raziskovalno in infrastrukturno centraliziranih kliničnih ustanovah, na laboratorijski opremi in s praktičnim delom z bolniki. Vzpostavitev Univerzitetnega kliničnega centra Maribor pomeni tudi dvig kakovosti študija medicine na obstoječi Medicinski fakulteti in Visoki šoli za zdravstvo, v kateri bo potekal kakovosten študij za prihodnje visoko strokovno zdravstveno osebje.

3.3.3.4 Učinki projekta

Vzpostavitev novega Univerzitetnega kliničnega centra v Mariboru je vsenarodnega pomena, saj se bo poleg učinkov na dvig učinkovitosti zdravstvenih storitev v regiji, ki je povezana tudi z novimi visoko izobraženimi strokovnjaki, izvedba tega projekta povezovala ravno s potrebami po reševanju njihovega pomanjkanja v vsej Sloveniji, med drugim visokega strokovnega zdravstvenega osebja, kot so fizioterapevti, medicinske sestre ipd. Ob demografskih gibanjih bo to visoko strokovno izobraženo osebje z zdravstvenega področja v prihodnosti izrednega pomena.

3.4 Vpliv projektov na kazalnike razvoja

S projekti tega sklopa bomo povečali vlaganja v terciarno izobraževanje in razvojno-raziskovalno dejavnost, kar nas bo približalo evropskim povprečjem. Z uveljavljanjem tehniških strok bomo izboljšali tudi strukturo diplomantov in jo približali potrebam trga. Z vlaganji v digitalizacijo gradiva bomo povečali dostopnost do e-izobraževanja vsem družbenim skupinam in ne nazadnje prispevali k večji povezanosti med podjetji in razvojnimi-raziskovalnimi ustanovami. Projekti se povezujejo tudi s prvo razvojno prioriteto in vzpostavitev gospodarskih središč. Za družbo znanja, za katero se slovenska družba zavzema, je projekt narodne knjižnice pomembna razvojna investicija, saj pomeni investicijo v znanje in pretok informacij ter kot orodje ekonomskega razvoja različnih področij za Slovenijo pomeni vstop v informacijsko družbo. Nov klinični center v Mariboru bo poleg učinkov na dvig učinkovitosti zdravstvenih storitev v regiji, ki je povezana tudi z novim visoko izobraženim strokovnim osebjem, izvedbo tega projekta povezoval ravno s potrebami po reševanju problematike pomanjkanja tega osebja v celotni Sloveniji.

3.5 Predstavitev projektov, ki podpirajo doseganje ciljev tretje prioritete Strategije razvoja Slovenije: Učinkovita in cenejša država.

Temeljna sprememba, ki jo želimo doseči na tem področju, je povečanje učinkovitosti države. Del nalog na tem področju zahteva predvsem spremembe ravnanja in organiziranosti državne uprave in javnega sektorja (profesionalnost in preglednost delovanja državne uprave, uvajanje sistema presoje vplivov predpisov). Na nekaterih področjih so za izboljšanje kakovosti in dostopnosti storitev javnega sektorja potrebna tudi precejšnja finančna vlaganja. Ker je terciarno izobraževanje zajeto že v drugi prednostni nalogi, se osredotočamo predvsem na projekte v zdravstvu in pravosodju.

Preglednica 8: Aktivnosti SRS in resolucije v okviru tretje razvojne prioritete: Učinkovita in cenejša država

Povečanje institucionalne konkurenčnosti in učinkovitosti države

- delno privatizirati upravne naloge prek prenosa z javnim pooblastilom in out-sourcingom, prenašati prakse upravljanja iz zasebnega v javni sektor;
- decentralizirati upravo.

Zagotovitev boljšega delovanja pravosodnega sistema

- povečati učinkovitost dela sodišč, državnega tožilstva in državnega pravobranilstva;
- pripraviti celoviti program zmanjševanja sodnih zaostankov za zagotovitev sojenja v razumnem roku z dolgoročno ciljem dokončne odprave zaostankov;
- prizadevati si za popolno informatizacijo sodišč (uvredba informatiziranih vpisnikov, polna uporaba elektronskega poslovanja med strankami in sodišči) z namenom krajšega trajanja postopkov ter preprostejšega spremljanja učinkovitosti, sodnih zaostankov in zastaralnih rokov.

3.5.1 Modernizacija sistema zdravstva e-Zdravje

3.5.1.1 Predmet projekta

- Vpeljava rabe komunikacijskih in informacijskih sredstev v zdravstvu

3.5.1.2 Cilj projekta

S širšo uporabo komunikacijskih in informacijskih sredstev zagotoviti učinkovitejšo javno zdravstveno storitev.

3.5.1.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Evropska unija v svoji strategiji e-zdravja jasno poudarja zahtevo po urejeni zdravstveni informatiki vsake države članice s ciljem povezave evropskih zdravstvenih informacijskih sistemov, ki naj omogočijo uveljavljanje zdravstvenega varstva kjer koli v EU. To zahteva semantično medobratovalnost zdravstvenih informacijskih sistemov in uporabo enotnih standardov. Razvoj informatike omogoča vnos podatkov v računalnike, pa tudi sodobno informacijsko hranjenje in varovanje teh podatkov. Mnogo sodobnih medicinskih naprav, ki jih zdravniki uporabljajo pri vsakodnevnem delu, že daje izhodne rezultate v digitalni obliki, tako je nujno njihovo arhiviranje v digitalni obliki. V Sloveniji imajo skoraj vse zdravstvene ustanove svoje lokalne informacijske sisteme, ki so med seboj nepovezani, pogosto imajo različna delovna okolja in različno opremo. Mnoge imajo svoje spletne strani, ki so neenotno urejene in nimajo skupne vstopne točke. Ne obstaja enotni standardni elektronski zdravstveni zapis, v katerega bi zdravstveno osebo enotno vnašalo zdravstvene podatke.

3.5.1.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Nadgraditev in usposobitev zdravstvenega sistema za hitro in učinkovito obravnavo urgentnih akutnih stanj zahteva organizacijo urgentnih centrov v piramidni strukturi s ključno vlogo centrov višjega reda. Projekt obsega ureditev urgentnih centrov v teh nivojih, lociranih v kliničnih centrih v Ljubljani in Mariboru ter v regionalnih bolnišnicah v Celju, Izoli, Jesenicah, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu in Slovenj Gradcu, ki bodo omogočili optimalno dostopnost do njihovih storitev. Poleg tega projekt obsega tudi zagotovitev zmogljivih in hitrih podatkovnih in transportnih povezav med urgentnimi centri. Pričakovani učinki programa so povečano preživetje bolnikov in razbremenitev neurgentne zdravstvene infrastrukture, odprava razlik med kakovostjo infrastrukture za urgentno medicino in posledičnih razlik v uspešnosti zdravljenja urgentnih akutnih obolenj med regijami v Sloveniji.

3.5.1.5 Učinki projekta

Projekt e-zdravje pomeni izvajanje konceptov e-Europe in e-Health, ki ju je sprejela Evropska unija in predvideva izboljšanje kakovosti življenja državljanov EU pri zdravju s širšo uporabo komunikacijskih in informacijskih sredstev. Po mnenju visokih predstavnikov Evropske komisije je mogoče zdravstvenim sistemom dodati največjo dodano vrednost prav z večjo in boljšo izrabo informacijskih in komunikacijskih sredstev v zdravstvenih sistemih. Projekt e-zdravje ne predvideva novih delovnih mest v zdravstvu, povečana pa bo storilnost zdravstvenega sistema. Število delovnih mest se bo povečalo v informacijskih storitvenih dejavnostih. Je prispevek tudi k regionalnemu razvoju, saj bo zdravstvena informatika pokrivala celotno zdravstveno mrežo, ki je regionalno organizirana. Zanesljivo bo medsektorsko vpletena v raziskovanje, izobraževanje in inovacije.

3.5.2 **Modernizacija pravosodnega sistema e-Pravosodje**

3.5.2.1 Predmet projekta

- Modernizacija zastarele programske opreme, na kateri so osnovani informacijski sistemi pravosodnih organov za uvajanje sodobnih informacijskih povezav

3.5.2.2 Cilj projekta

Uvedba e-pravosodje v skladu in po izkušnjah dobrih praks v svetu, ki omogoča elektronsko poslovanje pravosodnih organov na vseh segmentih sodnih postopkov ter sodnega registra in zemljiške knjige in to tako z državljani in zasebnim sektorjem kot tudi z organi javne uprave. Slovenija gradi moderno evropsko državo. Ta temelji na decentralizaciji upravljanja v javni upravi in večji učinkovitosti javnega menedžmenta v celotnem javnem sektorju. Zaradi izboljšanja konkurenčnega položaja mora Slovenija povečati kakovost storitev. Naloga države je učinkovito zagotavljanje primerne poslovnega okolja.

Za tržno gospodarstvo in demokratičen razvoj je ključno dobro delovanje pravosodja in javne uprave. Na področju pravosodja, zlasti sodstva, je mogoče povečanje učinkovitosti sodstva doseči z reorganizacijo, boljšim menedžmentom in večjo strokovno odgovornostjo sodnikov, vzporedno pa s prenovno postopkov in implementacijo najboljših delovnih praks. Temeljni dolgoročni cilji Slovenije na področju pravosodja so čim večja pravna varnost, to je zanesljivost in predvidljivost, ki temeljita na zakonitosti in nepristranskosti, in zagotovitev pravice do sojenja v razumnem roku in vzpostavitev večjega zaupanja v pravosodni sistem.

3.5.2.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Produktivnost javnega sektorja je bistvena za izvedbo reform in dobro upravljanje, posebno na področju gospodarstva, zaposlovanja, socialnega varstva, okolja in pravosodja. Zastavljene cilje je moč doseči le z radikalno modernizacijo postopkov, z učinkovito informacijsko podporo, z infrastrukturno podporo učinkovitemu pravosodju ter z izobraževanjem in usposabljanjem ljudi za pravosodne poklice. Ministrstvo za pravosodje je že pričelo s pripravo projekta za posodobitev oziroma popolno prenovu na področju informatizacije pravosodnih organov do stopnje, ki bo

primerljiva z najvišje doseženo stopnjo informatizacije v upravi Evropske unije. V teku je temeljita prenova celotnih informacijskih sistemov na sodiščih, državnih tožilstvih in državnih pravobranilstvih. Izboljšanje učinkovitosti in uspešnosti javne uprave in pravosodja bo izhajalo iz temeljnih ciljev dobrega vladanja (*good governance*), kot jih opredeljujejo mednarodne konvencije, ter iz načel odprtosti in transparentnosti, odgovornosti, odzivnosti, etičnosti in poštenosti. Visoka kakovost institucionalnega okolja predstavlja enega od nujnih pogojev vzpostavljanja konkurenčnosti in vzdržne rasti gospodarstva. Na učinkovitost gospodarstva in povečujejo blaginjo družbe kot celote vplivajo tudi kvaliteta, obseg in učinkovitost varstva lastninske in drugih pravic vplivajo. Prav pravosodje lahko pomembno prispeva h kvaliteti in učinkovitemu varstvu pravic, saj sodni zaostanki oz. število nerešenih zadev podaljšujejo postopke na sodiščih, zmanjšujejo pravno varnost in s tem število transakcij v družbi oz. povečujejo transakcijske stroške subjektom v družbi, kar negativno vpliva na družbeno zaupanje in posledično na blaginjo družbe kot celote.

3.5.2.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Za posodobitev informacijskih sistemov pravosodnih organov bomo vzpostavili sodobne načine neposredne (on-line) izmenjave podatkov na osnovi sodobnih spletnih rešitev. Za nemoteno delo bomo na Ministrstvu za pravosodje in pri pravosodnih organih zagotovili ustrezne datotečne strežnike, z ustreznimi enotami za varnostno arhiviranje podatkov ter uporabniškimi licencami za mrežni operacijski sistem ter licenco za program za izdelavo varnostnih kopij. Za vse lokacije bomo zagotovili tudi brezprekinitveno napajanje strežnikov v primeru izpada električne energije. Spletne storitve in spletna orodja omogočajo uporabnikom neposredne dostope do in med podatkovnimi zbirkami iz različnih resorjev, ki jih uporabljajo pri svojem delu. S tem se povečuje učinek dela in bistveno zmanjšuje čas delovnih procesov. Omogočene so neposredne povezave med posameznimi resornimi organi in Ministrstvom za pravosodje kot osrednjim informacijskim vozliščem, kar zagotavlja večjo preglednost obravnavanih postopkov. Za zagotavljanje dostopnosti in vključenosti čim širšega kroga ljudi v informacijsko družbo bo tako treba izdelati in vzpostaviti takšne tehnologije, rešitve, storitve in aplikacije, ki bodo primerne za uporabo najširšemu krogu uporabnikov in bodo omogočale večjo kakovost.

3.5.2.5 Učinki projekta

Pri zagotavljanju povečanja institucionalne konkurenčnosti in učinkovitosti države bo zagotovljeno boljše delovanje pravosodnega sistema in odprava sodnih zaostankov, kar bo zagotovilo večjo pravno varnost. Za večjo učinkovitost delovanja pravosodja bodo podprti projekti informatizacije sodišč (vsi sodni vpisniki, baze znanj - iudikativ, poslovni procesi), tožilstev, pravobranilstev ter projekt za zagotavljanje elektronskega komuniciranja znotraj komuniciranja z ministrstvi in organi RS (na primer Policija), organi EU ter z ostalimi udeleženci v sodnih postopkih (državlani, podjetja, odvetniki, notarji). Potrebno bo tudi izvajanje aktivne politike medresorskega vlaganja v pilotske projekte, ki pospešujejo e-dostopnost.

Vpeljava in obvezna uporaba računalniške in ostale tehnične opreme bo omogočila boljše, torej nesporno registracijo dogajanja in skrajševanje obravnav tako zaradi natančnejšega izražanja sodelujočih v postopku kot tudi zato, ker ne bo potrebno zamudno, prevečkrat tudi netočno in sporno diktiranje zapisnikov, izobraževanje in usposabljanje pravosodnih poklicev. Zagotavljanje boljšega delovanja pravosodnega sistema bo pomenilo tudi odpravo sodnih zaostankov, kar bo zagotovilo večjo pravno varnost. Projekt e-pravosodje ne predvideva novih delovnih mest v pravosodju razen v informacijsko storitvenih dejavnostih. Povečana bo le produktivnost pravosodnega sistema. Zagotovitev najsodobnejše informacijske tehnologije bo izboljšala pogoje za delo in s tem omogočila boljše delovanje pravosodnih organov, ki je predpogoj za tržno gospodarstvo, demokratičen razvoj in pravno državo, kar je tudi cilj za uresničitev Lizbonske strategije v Sloveniji.

3.6 Vpliv projektov na kazalnike razvoja

Zaradi vlaganj v elektronsko poslovanje osrednjih informacijskih hrbtenic bomo delovanje javnih storitev približali njihovim uporabnikom. Z vlaganji v elektronsko poslovanje se bodo zmanjšali tudi izdatki države za delovanje storitev. S tem bomo ustvarili razmere za konkurenčno in spodbudno poslovno okolje in kakovostnejše življenje v vseh okoljih države. Pri zagotavljanju povečanja institucionalne konkurenčnosti in učinkovitosti države bomo zagotovili boljše delovanje pravosodnega sistema in odpravo sodnih zaostankov, kar bo zagotovilo večjo pravno varnost.

3.7 Predstavitev projektov, ki podpirajo doseganje ciljev četrte prioritete Strategije razvoja Slovenije: Moderna socialna država in večja zaposlenost.

Osnovna evropska usmeritev na področju trga dela, ki jo povzemajo tudi slovenski razvojni dokumenti, je oblikovanje sistema tako imenovane »varne fleksibilnosti«, pri čemer gre za iskanje ravnotežja med prožnostjo zaposlovanja na eni in socialno varnostjo na drugi strani. Čeprav gre pri mnogih ukrepih na tem področju predvsem za spreminjanje uredbe, pa imajo enako težo tudi finančno zahtevnejši ukrepi, s katerimi država omogoča ljudem večjo prilagodljivost spreminjajočim se zahtevam delodajalcev na trgu dela. Prvo mesto med ukrepi na tem področju imajo vlaganja v razvoj sposobnosti in znanje ljudi z vseživljenjskim izobraževanjem in povezovanjem izobraževalnega sistema s potrebami trga dela. Temu je namenjen ukrep oblikovanja sklada za razvoj strokovnjakov in štipendiranje. V ta namen uvrščamo tudi investicije v zdravstvo, ki bodo na državni ravni izboljšale dostopnost do terciarnih zdravstvenih storitev in razmere za medicinsko raziskovanje in izobraževanje.

Preglednica 9: Aktivnosti SRS in resolucije v okviru četrte razvojne prioritete: Moderna socialna država in večja zaposlenost

Izboljšanje prilagodljivosti trga dela

- *prehod pasivnih v aktivne ukrepe na trgu dela, ki bodo zagotovili aktiviranje, zaposlovanje in socialno vključevanje; kombiniranje pasivnih in aktivnih ukrepov;*
- *zmanjšati bolezenske odsotnosti z dela in delovne invalidnosti, ohraniti zaposljivost delavcev z ukrepi zaščite in varovati zdravje delavcev in omogočati aktivno staranje;*
- *izboljšati zaposljivost težje zaposljivih skupin s kombiniranjem zaposlitveno izobraževalnega statusa in začasnega zaposlovanja v okviru netržnih zaposlitvenih priložnosti.*

Modernizacija sistemov socialne zaščite

- *socialno politiko bolj osredotočiti na prehode med življenjskimi obdobji (prehod iz šolanja v zaposlenost, prehod iz zaposlenosti v upokožitev, podpora geografski mobilnosti);*
- *enakomerneje porazdeliti tveganja na trgu delovne sile in socialna tveganja, ki jim je sedaj nadpovprečno izpostavljena mlada generacija;*
- *spremeniti sistem zdravstvenega varstva, temelječ na solidarnosti, dostopnosti, transparentnosti, kakovosti in učinkovitosti ter fiskalni vzdržnosti.*

Zmanjševanje družbene izključenosti in socialne ogroženosti

- *enakost dostopnosti storitev sistemov socialne zaščite, zdravstva, izobraževanja in kulture;*
- *širiti možnosti za dvig izobrazbene ravni in vključevati brezposelne v programe aktivne politike zaposlovanja.*

3.7.1 Sklad za razvoj kadrov in štipendijska shema

3.7.1.1 Predmet projekta

- Sklad za razvoj kadrov
- Štipendijska shema

3.7.1.2 Cilj projekta

Povečati pretok znanja med izobraževalnimi in raziskovalnimi ustanovami in gospodarstvom.

3.7.1.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja je neposredno povezan z drugimi razvojnimi prioritetami. V Sloveniji je potrebno povezovalno spodbujanje konkurenčnosti, znanosti, izobraževanja in usposabljanja, ki jih bo treba osredotočiti in uskladiti. Na 1000 zaposlenih imamo v Sloveniji okrog pet registriranih raziskovalcev; v EU-15 6,1 in v EU-25 5,4. Slovenija od razvitejših evropskih držav najbolj odstopa po majhnem deležu raziskovalcev v poslovnem sektorju. Med vsemi raziskovalci je bilo leta 2004 le približno 38 % (okrog 1900) zaposlenih v poslovnem sektorju – za primerjavo: v EU-15 53 % in EU-25 49 %. Če se osredotočimo na predelovalne dejavnosti, potem stopnja izobrazbe kaže vznemirljiv podatek. Podjetja v slovenski predelovalni industriji kot ena ključnih delov slovenskega gospodarstva imajo v povprečju 11,5 % zaposlenih z najmanj višjo izobrazbo, 21,7 % zaposlenih s srednjo izobrazbo ter 66,8 % zaposlenih z manj kot srednjo izobrazbo. Če se osredotočimo na vrhunske strokovnjake, torej pretežno raziskovalce razvojnike z najmanj končanim magisterijem, je v predelovalni industriji zaposlenih le 9,3. Delež magistrov in doktorjev v strukturi zaposlenih je med velikimi podjetji predelovalne industrije le okrog 7 promilov med srednje velikimi 4 promili ter med malimi podjetji samo 3 promili. Krepitev znanja v gospodarstvu je seveda nujno povezana z vlaganji v razvoj in s tem povezanimi investicijami, hkrati pa z ukrepi politik na trgu dela.

3.7.1.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Projekt povezuje različne instrumente razvoja človeških virov, ki bodo povečali učinkovitost vsake posamezne sheme. V enoten sklad bodo vključeni: poklicno in strokovno izobraževanje, izobraževanje odraslih, razvojniki za gospodarstvo (MG), krepitev podiplomskega znanja strokovnjakov v gospodarstvu, spodbujanje prehoda raziskovalcev iz institucij znanja v gospodarstvo, oblikovanje interdisciplinarnih skupin za delo na projektih v gospodarstvu, skladi za izobraževanje in usposabljanje za zaposlene, predvsem manj izobraženih.

3.7.1.5 Učinki projekta

Do leta 2023 bomo povečali število razvojnega osebja v celotnem slovenskem gospodarstvu z najmanj univerzitetno izobrazbo za vsaj 5000 oseb glede na leto 2005. Povečali bomo število razvojnega osebja v gospodarstvu s podiplomsko, naravoslovno tehniško izobrazbo za vsaj 3000 oseb glede na leto 2005. S tem se bo Slovenija uvrstila med tehnološko in gospodarsko najbolj razvite države sveta in z večjo usposobljenostjo povečala možnosti za zaposlitve in varnost zaposlitve.

3.7.2 Nov klinični center v Ljubljani

3.7.2.1 Predmet projekta

- Izgradnja novega kliničnega centra v Ljubljani

3.7.2.2 Cilj projekta

Odpraviti razlike med kakovostjo in zmogljivostmi terciarne zdravstvene infrastrukture med Slovenijo in drugimi članicami Evropske unije.

3.7.2.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Sedanji Klinični center Ljubljana opravlja del dejavnosti na sekundarni ravni kot splošna bolnišnica ljubljanske zdravstvene regije, del dejavnosti pa kot terciarni zavod za območje celotne Slovenije. Prepletanje različnih programov, ker osrednja Slovenija nima primerne splošne bolnišnice, ne omogoča najboljše dostopnosti in učinkovitosti terciarnih storitev. Za primerljivo kakovost terciarne dejavnosti bomo zgradili nov, samostojen klinični center, prometno dobro povezan s starim, stal bo med sedanjim kliničnim centrom in avtocestnim priključkom Ljubljana vzhod. Po njegovi dograditvi bodo ohranjene in posodobljene zgradbe sedanjega Kliničnega centra Ljubljana omogočale združitev vseh dislociranih dejavnosti na enem kraju in pogoje za izvajanje deficitarnih dejavnosti (dolgotrajna bolnišnična nega), zlasti pa bodo zagotavljale kakovostno sekundarno zdravstveno oskrbo prebivalstva ljubljanske zdravstvene regije.

3.7.2.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Zaradi utesenjenosti in omejitev cestnega omrežja na lokaciji sedanjega Kliničnega centra ni mogoče razvijati sekundarne in terciarne zdravstvene dejavnosti. Lokacija zadošča za racionalno zadovoljitev potreb sekundarne bolnišnice za ljubljansko zdravstveno regijo, od terciarnih dejavnosti pa samo za narodni onkološki inštitut, ki deluje neodvisno od preostalih terciarnih dejavnosti. Potrebna zmogljivost bolnišničnega dela novega kliničnega centra bo ena postelja na 3000 prebivalcev, skupaj 660 postelj, skupne neto površine bolniških, diagnostično terapevtskih, servisnih in drugih prostorov bodo znašale 80.000 m². Zmogljivost novega kliničnega centra bo približno 30 % zmogljivosti sedanjega. Vzporedno se zmanjšajo in posodobijo zmogljivosti sedanjega kliničnega centra, ki v okviru sedanjih in načrtovanih površin na osrednji lokaciji lahko pridobi normalne razmere za sodobno sekundarno zdravstveno dejavnost, dislocirane površine pa se opustijo.

3.7.2.5 Učinki projekta

Zagotovitev primerno velikega in sodobnega, izključno terciarnega kliničnega centra, namenjenega oskrbi prebivalstva celotne države, bo na državni ravni izboljšala dostopnost do terciarnih zdravstvenih storitev in možnosti za medicinsko raziskovanje in izobraževanje. Poleg mnogih ekonomsko razvojnih učinkov, ki jih ima investicija zaradi svoje vrste in obsega, bo kljub prezaposlitvi večine osebja s sedanjega v novi klinični center v obeh omogočila odprtje novih delovnih mest za zdravstveno in preostalo osebje ter povečanje obsega porabniških storitev. Kot vzporedni učinek bo omogočila tudi izboljšanje sekundarne zdravstvene infrastrukture v osrednji Sloveniji. Izboljševanje zdravja prebivalstva bo pomembno pomagalo gospodarskemu, socialnemu in okoljskemu razvoju ter razvoju odličnosti regij, utemeljeni na uporabi njihovih posebnih prednosti z zagotavljanjem sodobne in evropsko primerljive terciarne zdravstvene infrastrukture in storitev, ki podpira mobilnost bolnikov v Sloveniji in EU.

3.7.3 Mreža centrov za urgentno medicino

3.7.3.1 Predmet projekta

- Dograditev mreže urgentnih centrov po Sloveniji

3.7.3.2 Cilj projekta

Povečati hitrost in učinkovitost obravnave nujnih akutnih stanj v vsej Sloveniji.

3.7.3.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Obseg in kakovost (urejenost) zdravstvene infrastrukture v mreži urgentnih centrov v Sloveniji ne omogočata optimalne hitrosti in učinkovitosti obravnave urgentnih akutnih stanj. Zaradi neizenačenosti pogojev v različnih središčih obstajajo pomembne razlike v dostopnosti in posledično tveganju za uspešnost zdravljenja. Med regijami v Sloveniji so zelo velike razlike.

3.7.3.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Nadgraditev in usposobitev zdravstvenega sistema za hitro in učinkovito obravnavo urgentnih akutnih stanj zahteva organizacijo urgentnih centrov v piramidni strukturi s ključno vlogo centrov višjega reda. Projekt obsega ureditev urgentnih centrov v teh nivojih, lociranih v kliničnih centrih v Ljubljani in Mariboru ter v regionalnih bolnišnicah v Celju, Izoli, Jesenicah, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu in Slovenj Gradcu, ki bodo omogočili optimalno dostopnost do njihovih storitev. Poleg tega projekt obsega tudi zagotovitev zmogljivih in hitrih podatkovnih in transportnih povezav med urgentnimi centri. Pričakovani učinki programa so povečano preživetje bolnikov in razbremenitev neurgentne zdravstvene infrastrukture, odprava razlik med kakovostjo infrastrukture za urgentno medicino in posledičnih razlik v uspešnosti zdravljenja urgentnih akutnih obolenj med regijami v Sloveniji.

3.7.3.5 Učinki projekta

Poleg navedenih koristi projekt kot širše pozitivne posledice omogoča podaljšanje življenjske dobe in izboljšanje kakovosti življenja prebivalstva. Projekt omogoča tudi relativno povečanje števila delovnih mest in boljše delovne razmere zdravstvenega osebja. Projekt podpira krepitev povezanosti med regijami v Sloveniji in v čezmejnem omrežju ter gospodarski, socialni in okoljski razvoj z izboljševanjem zdravja prebivalstva.

3.8 Vpliv projektov na kazalnike razvoja

Zaradi vlaganj v elektronsko poslovanje osrednjih informacijskih hrbtnic in z vlaganji v zdravstveno infrastrukturo bomo delovanje javnih storitev približali njihovim uporabnikom. Z vlaganji v elektronsko poslovanje se bodo zmanjšali tudi izdatki države za delovanje storitev, na državni ravni se bodo izboljšale dostopnost do terciarnih zdravstvenih storitev in možnosti za medicinsko raziskovanje in izobraževanje. Kot vzporedni učinek bo projekt gradnje novega kliničnega centra omogočil tudi izboljšanje sekundarne zdravstvene infrastrukture v osrednji Sloveniji. Poleg navedenih koristi projekt kot širše pozitivne posledice omogoča podaljšanje življenjske dobe in izboljšanje kakovosti življenja prebivalstva. Projekt omogoča tudi relativno povečanje števila delovnih mest in boljše delovne razmere zdravstvenega osebja. Izobrazba je ključen dejavnik razvoja, zato bomo s projektom štipendijske sheme spodbujali izobraževanje na vseh ravneh in v vseh oblikah. Zaradi povezovanja izobraževanja z elektronskim gradivom bodo izboljšane možnosti za izobraževanje za mlade in starejše, na ta način pa se bodo odprle tudi izobraževalne možnosti za druge družbene skupine. Izobraževanje bo prispevalo k mobilnosti delovne sile in njeni lažji zaposljivosti. Do leta 2023 bomo povečali število razvojnega osebja v celotnem slovenskem gospodarstvu z najmanj univerzitetno izobrazbo za vsaj 5000 oseb glede na leto 2005. Povečali bomo število razvojnega osebja v gospodarstvu s podiplomsko, naravoslovno tehniško izobrazbo za vsaj 3000 oseb glede na leto 2005.

3.9 Predstavitev projektov, ki podpirajo doseganje ciljev pete prioritete Strategije razvoja Slovenije: Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja.

S to razvojno prioriteto želimo zagotoviti, da bodo ukrepi različnih politik poleg doseganja sektorskih ciljev usmerjeni tudi v zagotavljanje trajnostnega razvoja Slovenije. V resolucijo so uvrščeni finančno zahtevni projekti s področja prometa, energetike in kakovosti življenja. V prometu je poudarek na razvoju javnega prometa, multimodalnosti in železniški infrastrukturi, predvideva pa se tudi dograditev cestnega omrežja, ki lahko kljub okoljski ogroženosti z omogočanjem večje mobilnosti pomembno prispeva h kakovosti življenja in zaposlitvenim možnostim ljudi. V energetiki so predvideni projekti za učinkovito rabo energije in povečevanje trajnostnih in klasičnih virov, pri čemer je projekte o klasičnih virih treba razumeti predvsem kot izhod v sili, če pri trajnostnih virih ne bo pričakovanega tehnološkega razvoja. Na področju kakovosti življenja so predvideni predvsem projekti, namenjeni kakovostni in zdravi izrabi prostega časa, delno tudi v povezavi z nekaterimi gospodarskimi dejavnostmi.

Preglednica 10: Aktivnosti SRS in resolucije v okviru pete razvojne prioritete: Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja

<i>Trajno obnavljanje gospodarstva:</i> <ul style="list-style-type: none"><i>prilagoditi gospodarjenje s prostorom – ciljem splošne demografske in socialne politike ter predvidenim migracijskim gibanjem;</i>
<i>Skladnejši regionalni razvoj</i> <ul style="list-style-type: none"><i>krepiiti razvoj policentričnega urbanega sistema, razvoja regionalnih središč (zlasti središč nacionalnega pomena), oblikovati mestne (inovativne) regije in spodbujati regionalne ekonomije s tehnološkimi parki in podjetniškimi inkubatorji;</i><i>izboljšati prometno povezanost odmaknjenih, robnih območij z glavnimi prometnimi osmi vključno s krepitvijo in vzpodbujanjem javnega prevoza in trajnostnih oblik mobilnosti (“modal split”);</i>
<i>Integracija okoljevarstvenih meril v sektorske politike in potrošniške vzorce</i> <ul style="list-style-type: none"><i>povečati energetska učinkovitost in uporabo obnovljivih virov energije v javnem sektorju, zlasti na lokalni ravni;</i><i>spodbujati razvoj in uporabo okoljskih tehnologij;</i><i>reševati okoljske probleme transportnih koridorjev na evropski ravni, tudi z razvojem inteligentnih transportnih sistemov;</i><i>spodbujati uvajanje trajnostnih oblik mobilnosti in krepitve “modal-split” v korist rabe javnega prevoza ter boljše usklajevanje ponudbe prevoza s potrebami in javnim interesom; vzpostaviti in voditi nacionalni informacijski sistem za tla kot nujno podporo prostorskemu načrtovanju, varovanju podtalnic (z vidika izpiranja nitratov, pesticidov, onesnažil), pridelavi kakovostne hrane in zagotavljanju zdravega okolja.</i>

3.9.1 Trajnostna mobilnost: integracija prometnih sistemov in razvoj javnega potniškega prometa

3.9.1.1 Predmet projekta

- Uvesti sistem enotne vozovnice in obveščanje potnikov v javnem potniškem prometu
- Intermodalna stičišča
- Arhitektura inteligentnih transportnih sistemov

3.9.1.2 Cilj projekta

Cilj projekta je z zagotavljanjem trajnostne mobilnosti ustvariti razmere za razvoj konkurenčnega gospodarstva in dolgoročno zagotavljanje kakovostnejšega življenjskega prostora.

3.9.1.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Zaradi naraščajočega prometa in s tem povezanih težav (nesmotna raba prostora, povečanje potovalnih časov, onesnaževanje zraka) bomo v Sloveniji dolgoročno zagotovili usmerjenost v trajnostno naravnano, učinkovit, dostopen ter trajnostno transportni sistem. Nekatere občine in regije se že nekaj časa pripravljajo na uvajanje takih sistemov, ki pa jih bomo povezali ter s pripravo prometnih študij in zasnov zagotovili njihovo učinkovitost.

3.9.1.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Projekt integriranega sistema elektronske enotne vozovnice in sistema obveščanja potnikov v javnem potniškem prometu v Sloveniji je pomemben del zagotavljanja trajnostne mobilnosti. Projekt se bo osredotočil na izboljšanje ponudbe sistema javnega potniškega prometa. To bo doseženo z vključevanjem ponudbe sistema JPP – z uvedbo enotne tarife, enotne vozovnice, enotnega sistema obveščanja ter enotne organizacije sistema JPP. Gibanje emisij in stanje na cestah iz dneva v dan spodbuja javni potniški promet, ki je edina mogoča rešitev za izboljšanje kakovosti življenja v mestih in zagotovitev večje mobilnosti delavcev v skladu z usmeritvami strategije razvoja in povečanjem konkurenčne sposobnosti. Poleg tega se moramo zavedati, da povečan osebni promet povzroča izredno velike zunanje stroške, ki so vezani na zdravje prebivalstva v mestih, propad stavb ter kulturne dediščine zaradi čezmernih emisij v zrak. Zaradi zamud se povzroča tudi gospodarska škoda in nižja kakovost življenja delavcev, ki se vozijo na delo, to pa povzroča manjšo mobilnost delavcev in nižjo konkurenčno sposobnost.

Slovenija bo ustvarila razmere za kakovostno izvajanje logističnih storitev, da bi se obdržala koncentracija blagovnih tokov in posledično ustvarjala višja dodana vrednost ter dosegala višja stopnja zaposlenosti na tem področju gospodarstva. Za učinkovito oskrbo gospodarstva bomo spodbujali razvoj logističnih centrov, pretovorih terminalov in intermodalnih vozlišč, pri čemer se bosta s skupnimi vlaganji gospodarstva in države zagotavljala ponudba kakovostnih logističnih storitev in upravljanje oskrbnih verig. Z razvojem logističnih centrov se zagotavljajo možnosti za konkurenco na transportnem trgu in spodbujanje celovitih logističnih storitev v smislu načrtovanja globalne zunanje logistike, sodelovanja industrije in prevoznikov ter upravljanja oskrbnih verig; s tem bodo dosežene učinkovita oskrba gospodarstva, možnost zaposlovanja ljudi v transportnem sektorju in večja konkurenčnost slovenskega gospodarstva na svetovnem trgu. Intermodalni logistični centri se bodo razvijali v partnerstvu med državo in podjetji.

Sedanje in načrtovane prometne povezave Slovenije s sosednjimi državami v skladu z evropskimi smernicami in načrtovanimi koridorji z izhodom na morsko pot čez pristanišče v Kopru so razvojne zmožnosti, ki jih mora slovensko transportno in preostalo gospodarstvo v celoti izkoristiti, ker bo omogočil dvig ravni gospodarstva v celotni Sloveniji. Vsaka dodatna količina blaga (tona blaga) prinese slovenskemu finančnemu sistemu od 20,00 do 30,00 evrov, lahko pa bi bistveno več. Resolucija o prometni politiki RS govori o potrebi oblikovanja regijskih multimodalnih logističnih centrov, katerih naloga je povezovanje prometnih podsistemov in učinkovitejša oskrba regijskega

gospodarstva z logističnimi storitvami. Predvideva tudi razvoj distribucijskih središč, v katerih bo mogoče povezovati različne prometne podsisteme in ponuditi veliko dodanih storitev za oskrbo državnega in širšega vseevropskega gospodarskega prostora. Kakovostno prestrukturiranje prometnega sektorja je odvisno od zagotavljanja kakovostnih logistično distribucijskih storitev v distribucijskih centrih. Luka Koper, Slovenske železnice, Pošta, Adria Airways, Aerodrom Ljubljana in Maribor, špediterji, agenti, ladjarji se bodo tržili kot pristaniški, poštni, letalski, letališki logistični sistemi ter kot distribucijski ali multimodalni logistični centri, kjer kupci izberejo in nabavijo blago, ter kot organizatorji logističnih storitev, ki bodo usposobljeni, da z razvito logistično podporo blago dostavijo na cilj. Tej strategiji bodo sledile dejavnosti na področju informatike, ki bodo usmerjene v racionalizacijo in homogenizacijo informacijskih rešitev, podporo logističnih procesov, zagotavljanje zadovoljstva zunanjih in notranjih uporabnikov informacijskega sistema, zagotavljanje pravočasnih in kakovostnih informacij za pomoč sistemu celovitega vodenja ter zagotavljanje varnosti informacijskih sredstev po mednarodnih standardih. Prihodnji razvoj javnega potniškega prometa bo temeljil predvsem na povezovanju prevoznih storitev vseh prometnih podsistemov in uvedbi enotne vozovnice.

3.9.1.5 Učinki projekta

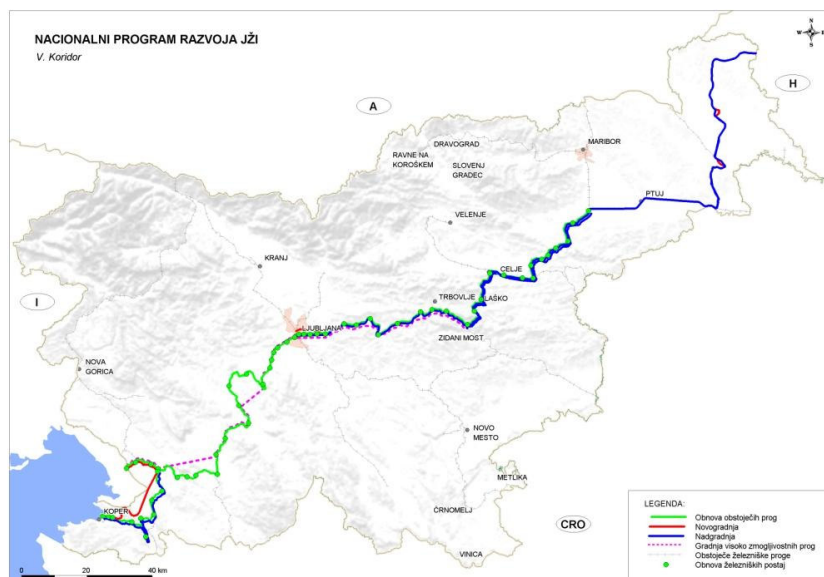
Z izvedbo projekta bomo v Sloveniji povečali rabo javnega potniškega prometa, s čimer se bo zmanjšala obremenjenost cest, to pa bo dolgoročno zmanjšalo obremenjenost okolja s hrupom in izpušnimi plini. Tako bo Slovenija zmanjšala obremenjevanje okolja po Kjotskem sporazumu in izboljšala kakovost okolja.

3.9.2 Modernizacija železniškega omrežja

3.9.2.1 Predmet projekta

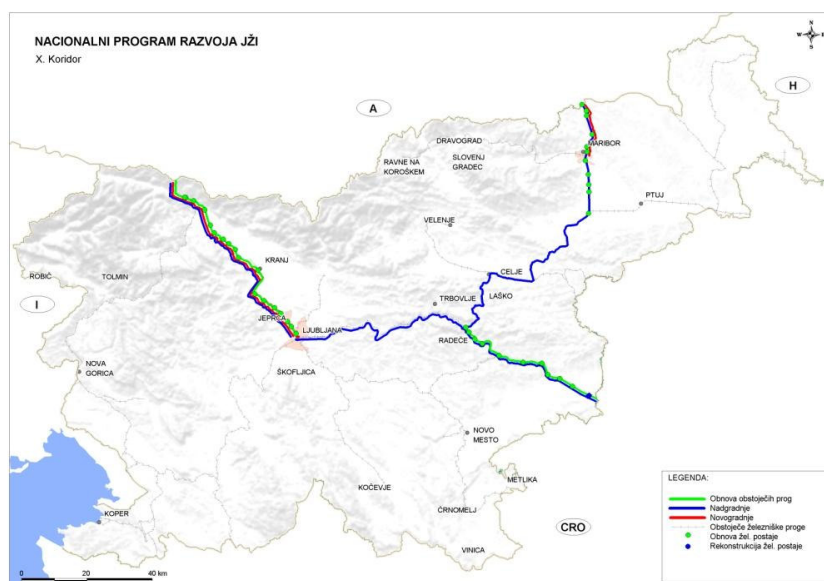
- Posodobitev in novogradnja na poteku železniške povezave V. koridorja Koper/Trst-Hodoš
- Posodobitev in novogradnja na poteku železniške povezave X. koridorja

Slika 3: Modernizacija železniškega omrežja V. koridor



Vir: Ministrstvo za promet

Slika 4: Modernizacija železniškega omrežja X. koridor



Vir: Ministrstvo za promet

3.9.2.2 Cilj projekta

Sloveniji zagotoviti obstanek med konkurenčnimi državami, saj bi slabšanje železniškega sistema zmanjšalo konkurenčne možnosti zaposlovanja slovenskega prebivalstva v prometni storitveni dejavnosti.

3.9.2.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Stanje javne železniške infrastrukture se zaradi dosedanjih nezadostnih sredstev za njen razvoj, vzdrževanje in posodobitev iz leta v leto slabša. Slabo stanje je razvidno iz številnih poškodb in napak, ki nastajajo na tirih, vozni mreži, signalno-varnostnih napravah, kretnicah in iz uvedenih počasnih voženj, vse to pa zahteva takojšnje ukrepanje. Nezadostno vzdrževanje in počasno posodabljanje železniške infrastrukture, ob povečani obremenitvi prog zaradi povečevanja obsega prevozov, se kaže v večjem številu izdanih odločb PIRS-a za omejitve hitrosti in osnih obremenitev, kar dodatno vpliva na kakovost prevoznih storitev. Zaradi takega stanja se že sicer težko konkurenčne prevozne storitve še bolj oddaljujejo od zahtev in potreb uporabnikov. Ob nadaljevanju negativnih gibanj ne bo mogoče doseči enega temeljnih ciljev prometne politike, torej obstaja resna nevarnost za doseganje zastavljenih ciljev glede obsega prevozov in povečevanja deleža železniškega prevoza, v skrajnem primeru pa lahko to privede do zapore posameznih odsekov prog. Zaradi nezadostnih dopustnih osnih obremenitev so posamezni tovari že usmerjeni na obvozne poti mimo Slovenije, kar pomeni izgubo tovora oziroma se vagoni celo na določenih smereh glavnih prog Zidani Most–Šentilj in Pragersko–Murska Sobota nakladajo za 15 % manj, kot bi bilo glede na njihovo nosilnost dopustno. Na omenjenih odsekih glavnih prog so na omrežju JŽI dopustne osne obremenitve nižje od sicer v mednarodnem okviru deklarirane nacionalne osne obremenitve slovenskih železnic D3 z 225 kN/os in 72 kN/m.

3.9.2.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Pri oblikovanju programa je upoštevana strategija razvoja evropske železniške infrastrukture, katere del so tudi glavne proge slovenske javne železniške infrastrukture. Ta strategija je opredeljena v vrsti razvojnih dokumentov, od katerih so najpomembnejši: Evropski sporazum o najpomembnejših mednarodnih železniških progah – AGC (UN-ECE, Ženeva, 1985), Evropski sporazum o pomembnejših progah mednarodnega kombiniranega transporta in pripadajočih napravah – AGTC (UN-ECE, Ženeva 1991), Sklepna listina panevropskih konferenc ministrov za promet (CEMT, Kreta

1994 in Helsinki 1997), Smernica Evropskega parlamenta in Sveta 2004/51/ES z dne 29. aprila 2004 o spremembi Smernice Sveta 91/440/ES o razvoju železnic v Skupnosti ter Smernice razvoja vseevropskega prometnega omrežja (Odločba Evropskega parlamenta in Sveta št. 884/2004/ES z dne 29. aprila 2004 o dopolnitvi Odločbe 1692/96/ES o smernicah Skupnosti za razvoj vseevropskega prometnega omrežja; UL L 167/1, 30. 4. 2004). Predlagana posodobitev železniškega omrežja temelji tudi na osnovnih usmeritvah evropske prometne politike, ki vključuje tudi predlog nacionalne prometne politike s ciljem učinkovitejše železniške infrastrukturne povezanosti Unije in uspešnejšega prenosa tovora s cest na železnico. Ob ugotovljenih prizadevanjih sosednjih držav po prevzemu blagovnih tokov, predvidenih v okviru V. in X. vseevropskega koridorja prek Republike Slovenije, obstaja nevarnost, da se bodo ob upočasneni dinamiki in zamiku posodabljanja železniške infrastrukture v Republiki Sloveniji blagovni tokovi umaknili na vzporedne poti.

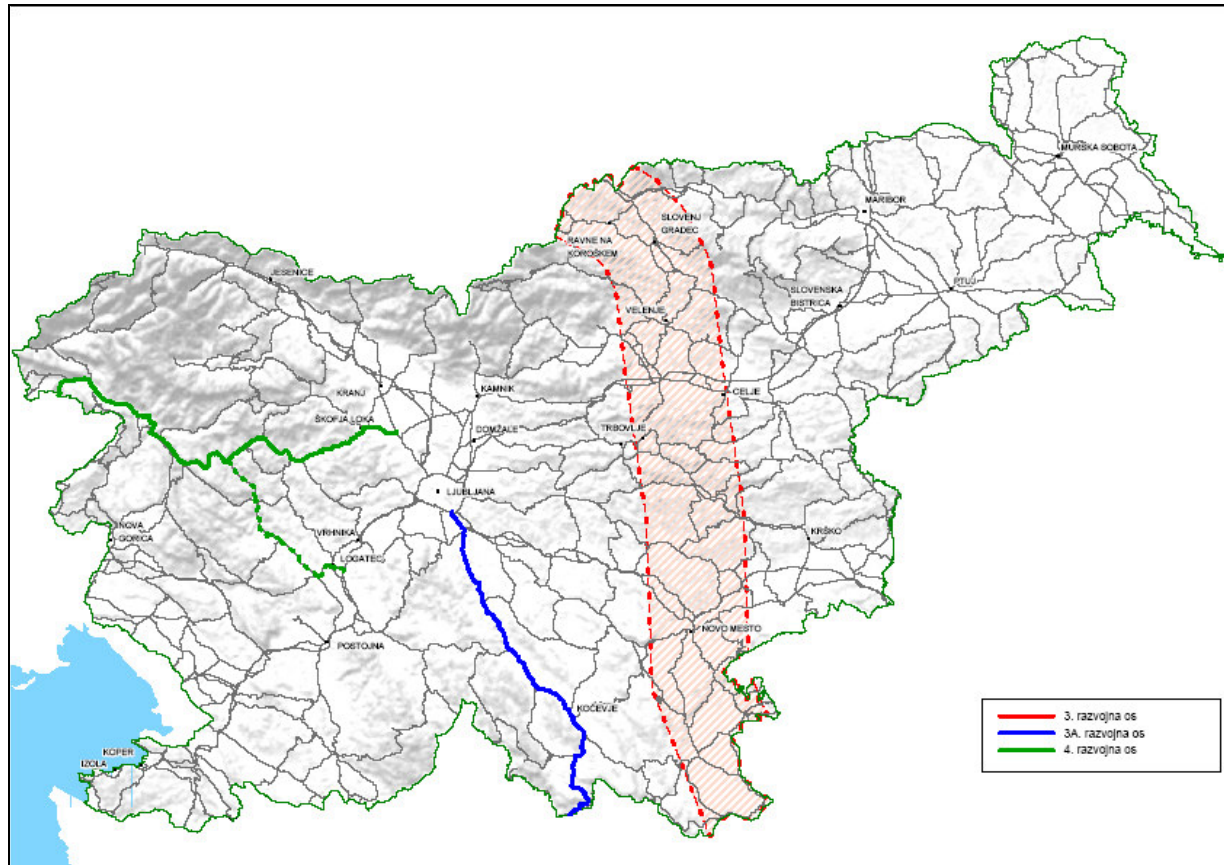
3.9.2.5 Učinki projekta

Z navedenim programom se zagotavlja javno dobro v obliki javne železniške infrastrukture, ki je eden od potrebnih (vendar ne tudi zadostnih) pogojev za doseganje ciljev celovitega in trajnostnega razvoja družbe. Za program so bili identificirani njegovi rezultati (neposredni in takojšnji učinki) ter vplivi (dolgoročni, splošnejši učinki). Program prispeva k doseganju konkurenčnosti, skladnejšega regionalnega razvoja, okoljski, prostorski in energetske politiki. Program je skladen z razvojnimi prioritetami Lizbonske strategije.

3.9.3 Modernizacija državnega cestnega omrežja na prioritetnih razvojnih oseh

3.9.4.1 Predmet projekta

- Izgradnja, posodobitev in obnova državnega cestnega omrežja na prioritetnih razvojnih oseh 3., 3a. in 4. razvojne osi



Legenda:

	ZAČETEK ODSEKA	KONEC ODSEKA
RAZVOJNE OSI		
3. razvojna os	Dravograd in/ali Holmec* (meja z Avstrijo)	Metlika in/ali Vinica* (meja s Hrvaško)
3.A razvojna os	Škofljica	Petrina (meja s Hrvaško)
4. razvojna os	Robič (meja z Italijo) Želin	Jeprca Logatec

*začetek in konec osi bo določen s sprejetjem DLN na podlagi študije variant

3.9.4.2 Cilji projekta

- Razvojne osi bodo razvojno gledano prispevale h koncentraciji gospodarskega razvoja na njihovih trasah, po drugi strani pa tudi izboljšale prometno varnost in pretočnost prometa.

3.9.4.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Z izgradnjo avtocestnega križa so nekateri deli Slovenije postali bolj in hitreje dostopni, kar je poleg drugih dejavnikov omogočilo njihov hitrejši razvoj. Prišlo je do koncentracije gospodarskih subjektov, poselitve in znanja ki so ključnega pomena za razvoj regije in večjih gospodarskih središč v Sloveniji. Nekateri deli Slovenije pa so tudi zaradi slabše prometne povezanosti izgubili razvojne potenciale in v teh je prišlo do razvojnih težav. Znatno je odliv kadrov, rast večjih, prodornih podjetij oziroma njihovo dolgoročno delovanje v teh krajih je bolj izjema kot pravilo, težave pa nastopajo tudi pri poselitvi saj se ljudje vse bolj priseljujejo v večja mesta. Umeščanje razvojnih osi v prostor pa ni le prometna politika države. Razvojne osi so razvojna vprašanja regij in krajev ob trasah razvojnih osi. Zato bodo v izvedbo teh projektov močno vpete regije in občine, kjer so projekti predvideni.

3.9.4.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Posodobitev cestnih povezav in deloma tudi izgradnja novih je že predvideno v vrsti državnih izvedbenih programov. Na trasah razvojnih osi je nujno izboljšanje zmogljivosti z odpravo ozkih grl na državni cestni mreži. Vzpostavitev prometne povezave bo usklajena z razvojnimi potrebami regij in mest ob trasi, posredno pa bo razvoj razvojnih osi omogočil izboljšanje konkurenčnosti gospodarstva (razvoj podjetij, razvoj poslovnih con, logistične storitve, turizem in drugo). V razvoju projekta bo zato velika pozornost namenjena ravno regionalnim vsebinam razvoja in prilagajanju infrastrukture potrebam in koristim. Ravno zaradi tega bodo postopki umeščanja tras v prostor širše načrtovani, da bo tako omogočeno vsebinsko in tudi infrastrukturno navezovanje projektov na razvojne osi.

3.9.4.5 Učinki projekta

Z navedenimi projekti razvojnih osi se zagotavlja javno dobro v obliki cestne infrastrukture, ki je eden od potrebnih (vendar ne tudi zadostnih) pogojev za doseganje ciljev celovitega in trajnostnega razvoja družbe. Projekti bodo prispevali k doseganju konkurenčnosti, skladnejšega regionalnega razvoja in k bolj uravnoteženi prostorski politiki. Predvsem bodo z izvedbo teh projektov bolje izraženi regionalni razvojni potenciali, kar bo omogočilo tako razvoj gospodarstva in tudi kakovostno življenjsko okolje za ljudi v regijah.

3.9.4 Dodatni avtocestni program

Slika 5: Dodatni avtocestni program



Vir: Ministrstvo za promet

Legenda:

DODATNI AVTOCESTNI PROGRAM	ZAČETEK	KONEC
Hitra cesta: Jadransko-jonska povezava	Divača/Postojna*	Jelšane (meja z R Hrvaško)
Hitra cesta: Koper-Dragonja	Koper	Dragonja
Avtocesta – razširitev v 6-pasovnico	Koseze	Kozarje
Phyrnska avtocesta	Draženci	Gruškovje (meja z R Hrvaško)
Avtocesta (dograditev ali rekonstrukcija)	Šmarje-Sap	Višnja Gora
Zahodna obvoznica Maribor	Streliška cesta	DBC (blagovno distribucijski center)
Navezovalna cesta	Dramlje	Šentjur
Navezovalna cesta	Povodje	Stanežiče
Navezovalna cesta	Južna obvoznica Ljubljana	Škofljica

3.9.4.1 Predmet projekta

- Gradnja in dokončanje izgradnje posameznih odsekov avtocestnega križa

3.9.4.2 Cilj projekta

Izboljšanje zmogljivosti cestne mreže bo imelo neposredne gospodarske učinke pri uporabnikih (znižanje stroškov prevoza), posredno pa bo omogočilo večjo konkurenčnost gospodarstva na tem območju in ugodno vplivalo na regionalni razvoj.

3.9.4.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Dodatni avtocestni program je del nacionalnega programa gradnje avtocest v Republiki Sloveniji, ki je bil prvič sprejet leta 1995. V tem programu so bile na podlagi analiz prometnih tokov določene glavne smeri avtocestnega sistema. S spremembami in dopolnitvami nacionalnega programa v letu 1998 so bile poleg glavnih smeri določene tudi navezovalne ceste, razbremenilne ceste in ukrepi na drugih državnih cestah. V nacionalnem programu, sprejetem z resolucijo v letu 2004, pa je bil na podlagi številnih in obsežnih strokovnih podlag (analiza izvajanja NPIA, analiza prometnih razmer na glavnih cestah, analize makroekonomskih učinkov, analiza možnih načinov financiranja, analiza vplivov na

okolje) določen še dodatni program gradnje avtocest. V postopku priprave nacionalnega programa so bile tako obravnavane možne različice programa s prometnega, tehničnega, ekonomskega, finančnega in okoljskega vidika, kar zagotavlja čim bolj optimalno doseganje postavljenih ciljev programa, to je zagotovitev ustrezne notranje in zunanje povezanosti države, spodbujanje nadaljnega gospodarskega razvoja države ter izboljšanje in povečanje ravni prometne varnosti udeležencev v cestnem prometu. Alternativne rešitve so do določene mere še možne na ravni posameznega projekta (določitev mikrolokacije trase, izbor najustreznejših tehničnih rešitev ipd.), na ravni programa pa predlagani program predstavlja najboljšo varianto.

3.9.4.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Dinamika gradnje avtocestnega omrežja bo temeljila na makroekonomskih zmožnostih Republike Slovenije, finančno bo podprta s čim večjim deležem lastnih finančnih sredstev, ki jih zagotavljajo Republika Slovenija in uporabniki s plačevanjem cestnine, preostali delež finančnih sredstev pa se zagotavlja iz drugih virov (zadolževanje, koncesije, drugi viri). Gradnja bo omogočila skladen in enakomeren regionalni in gospodarski razvoj vseh slovenskih regij, kot tudi nadaljnji razvoj države v okviru članstva v EU, omogočila bo prepoznavnost Slovenije v Evropi in svetu, predvsem s primernim upoštevanjem varstva in povečanjem dostopnosti do raznovrstne kulturne dediščine, ki temelji na pogojih njenega članstva v EU. Prioritetne gradnje avtocestnega omrežja bodo temeljile na merilih za določanje prednosti oziroma vrstnega reda gradnje tistih odsekov, ki še niso zgrajeni oziroma se še ne gradijo, gradnja bo zasnovana na ekonomsko in tehnično-tehnološko sprejemljivih rešitvah, ki so usklajene z makroekonomskimi zmožnostmi ter narodnogospodarskimi in varstvenimi interesi Republike Slovenije, potekala bo postopno, kjer je to ekonomsko upravičeno in tehnično-tehnološko izvedljivo, vodenje posameznih postopkov v fazi priprave za gradnjo posameznih odsekov bo potekalo sočasno.

3.9.4.5 Učinki projekta

Navedeni program zagotavlja javno dobro v obliki avtocest kot najzmogljivejše oblike cestne infrastrukture, ki je eden od potrebnih (vendar ne tudi zadostnih) pogojev za doseganje ciljev celovitega in trajnostnega razvoja družbe. Za program so bili ugotovljeni njegovi rezultati (neposredni in takojšnji učinki) ter vplivi (dolgoročni, splošnejši učinki). Program prispeva k doseganju konkurenčnosti, skladnejšega regionalnega razvoja in k prostorski politiki. Program je skladen z razvojnimi prioritetami Lizbonske strategije.

3.9.5 Trajnostna energija in ekonomija vodika*

*Možno substituiranje z načrtovanimi projekti na področju energetike, zlasti NEK!

3.9.5.1 Predmet projekta

- Uveljavljanje obnovljivih virov energije
- Aktivnosti usmerjene v učinkovito rabo energije
- Infrastruktura za vodikovo ekonomijo in vozila nove generacije
- Spodbujanje razvoja in prenosa tehnologij

Spodbujanje uporabe obnovljivih virov energije (OVE) z namenom spodbujati investiranje v naprave in sisteme za večjo uporabo obnovljivih virov energije. Glavna področja spodbujanja investicij v obnovljive vire energije bodo: proizvodnja toplote in elektrike iz lesne biomase, izkoriščanje geotermalne energije, izkoriščanje bioplina za proizvodnjo toplote in električne energije, izkoriščanje sončne energije. Dejavnosti, usmerjene v učinkovito rabo energije (URE), predstavljajo izvajanje nacionalnega energetskega programa na področju smotne in okolju prijazne rabe energije s cilji zagotavljanja zanesljive energetske oskrbe, varstva okolja, dviga konkurenčnosti in zaposlovanja. Namen podprograma je spodbujanje investiranja v naprave in sisteme za povečanje učinkovitosti rabe oziroma proizvodnje energije (npr. kogeneracija). Glavna področja spodbujanja investicij v učinkovito rabo energije bodo: energetska učinkovita obnova in trajnostna gradnja stanovanjskih in drugih stavb,

sodobni sistemi za proizvodnjo toplote, hladu in električne energije, ukrepi za zmanjšanje porabe električne energije v industriji, javnem sektorju in gospodinjstvih, infrastruktura za vodikovo ekonomijo (HE) in vozila nove generacije, vzpostavitev mreže postaj za napajanje vozil in naprav na gorivne celice z vodikom ter polnilna mesta za hibridna in v celoti električna vozila. Da bi zagotovili konkurenčnost gorivnih celic in vodika kot energenta ter električnih vozil, moramo vzpostaviti ustrezno nacionalno infrastrukturo na ravni plinifikacije in dostopnosti naftnih derivatov. Mreža se vzpostavi v več fazah: do 2010 osnovna mreža na logističnih in intermodalnih stičiščih ob V. in X. koridorju ter v mestnih občinah. Za Slovenijo zadošča 12 poskusnih napajalnih postaj. Partnerstva za vzpostavitev (nakup ali prireditve) začetnega voznega parka vozil na gorivne celice so v javnem potniškem prometu (mestni, primestni, medkrajevni, subvencionirani – npr. šolski prevozi ...). Javni potniški promet: sofinanciranje voznega parka s 300 vozili. Za domačo industrijo ukrep predstavlja potencialni investicijski zagon za raziskave in razvoj.

3.9.5.2 Cilji projekta

Cilji na področju energetike so povečati uporabo obnovljivih virov v deležu proizvodnje primarne energije, bistveno izboljšati energetske učinkovitost stavb, zmanjšati odvisnost Slovenije od uvoza fosilnih energentov, povečati samozadostnost Slovenije in zaokroženo oskrbo regij z OVE iz lokalno dostopnih virov. Cilji na področju prometa so vzpostaviti infrastrukturo za vozila nove generacije (hibridna vozila, gorivne celice), za mestne in medmestne prometne povezave vzpostaviti vozni park vozil na gorivnih celicah. Ti cilji so povezani s projektom resolucije o javnem potniškem prometu. Cilji na področju tehnološkega razvoja in podjetništva so povečati sodelovanje slovenskega gospodarstva v mednarodnih projektih za raziskave in razvoj na področju OVE, URE in HE, povečati udeležbo v 6 in 7 OP raziskav in v CIP. Pospešiti prenos HE-tehnologij in njihovo izvedbo. Cilji na področju okolja so bistveno zmanjšanje emisij ogljikovega dioksida. Tu je vezna točka dejavnosti OVE in HE, saj je z vidika trajnostnega razvoja bistveno, da proizvodnjo vodika večemo na obnovljive vire in ne na fosilna goriva ali jedrsko energijo.

3.9.5.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Številne države in pokrajine sprejemajo ambiciozne operative načrte za pripravo infrastrukture za ekonomijo vodika in za vozila nove generacije. Evropa in svet se soočata z bistvenim problemom učinkov tople grede in tudi Kjotski protokol ne zagotavlja več ustrezne rešitve. Visoki predstavniki vlad in multilateralnih institucij pozivajo k radikalnim ukrepom. V razvoj gorivnih celic in drugih pripadajočih komponent veliko vlagajo vlade ZDA, Japonske, EU in večina drugih držav ter skoraj vsa svetovna energetska in avtomobilska industrija. Slovenija ima na eni strani izjemne naravne danosti za OVE, na drugi strani pa beleži skokovito povečanje porabe energije ter obenem zaradi geostrateške lege na križišču V. in X. koridorja lahko pričakuje skokovito zvečanje tranzitnega prometa prek svojega ozemlja. Vzpostavitev infrastrukture za vozila nove generacije je strateški interes Slovenije, saj bo s tem privabila v logistične centre, intermodalna središča in poslovne cone podjetja, ki se že usmerjajo v prevoz z vozili nove generacije. S področja izkoriščanja geotermalnih virov v okviru revitalizacije obstoječih in novih vrtin v Pomurju, se bo pristopilo k uveljavljanju tovrstnih projektov (npr. GEOTERM).

3.9.5.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Dosedanje dejavnosti države na področju spodbujanja investicij za učinkovito rabo energije in večjo izrabo obnovljivih virov energije (OVE) ne zadoščajo, saj dosegamo manj kot 10 % letnih ciljev, ki izhajajo iz Nacionalnega energetskega programa (NEP). Kljub dejstvu, da se iz naslova takse CO₂, ki jo plačujejo porabniki energije, letno zbere okoli 10 milijard SIT (2005), so proračunska sredstva za programe URE in OVE omejena na pribl. 850 milijonov SIT na leto. Za doseganje ciljev iz NEP, ki pa so neposredno povezani tudi z doseganjem cilja iz Kjotskega protokola in izpolnjevanjem obveznosti iz direktiv EU (npr. letno doseganje prihrankov energije v višini 1 % v naslednjih 9 letih), je za novo finančno perspektivo nujno treba zagotoviti dodatna sredstva iz evropskega proračuna. Program bomo obravnavali predvsem kot gospodarski razvojni program, s katerim bomo nadomestili nakup goriv iz tujine z investicijami in storitvami ter uporabo domačih energetskega virov. PTE ima številne

narodnogospodarske učinke: dvig konkurenčnosti, nova delovna mesta, regionalni razvoj, manjša uvozna energetska odvisnost, pozitivni vplivi na okolje, manjši stroški za energijo prebivalcev itd. Za izvedbo programa so potrebna raznolika delovna mesta, med katerimi jih je znaten delež primeren za težko zaposeljive iskalce zaposlitve. Izvajanje programa je neposredno povezano s krepitvijo raziskav in tehnološkega razvoja na področju energetskih in informacijskih tehnologij, materialov ipd. na področju zagotavljanja obnovljivih virov (gozdarstvo, kmetijstvo) itd. Naše raziskovalne institucije so močne na področju bazičnih raziskav, kjer je že vpeljan razvoj nekaterih osrednjih komponent, kot so npr. membrane za prenos protonov. Naša industrija je fleksibilna in je že vpletena v razvoj sistemov gorivnih celic (Domel – sodelovanje s Hydrogenics iz Kanade) in podsistemov (Iskra Avtoelektrika). Ena od najmočnejših vej slovenskega gospodarstva je proizvodnja elektromotorjev (Iskra Avtoelektrika, Domel, Rotomatika, Kolektor ...). Močni smo na področju elektronskih krmilnikov in drugih elektronskih komponent. Eden od ključnih elementov pa so tudi inovacije na področju naj sodobnejših elektromotorjev za direktni pogon vozil

3.9.5.5 Učinki projekta

Dejavnosti bodo imele ugodne energetske in okoljske učinke, a v prvi vrsti predstavljajo program spodbujanja podjetništva za dvig konkurenčnosti gospodarstva, zaradi sorazmerne regionalne porazdeljenosti potencialov OVE in logističnih ter intermodalnih sečišč pa projekt predpostavlja izrazit prispevek k skladnemu regionalnemu razvoju. Bistveno se bo povečala izraba naravnih danosti, zlasti biomase, sončne energije, geotermalne energije in bioplina iz agroživilskih odpadkov. Bistveno se bo povečala poligeneracija toplotne in električne energije, zmanjšala se bo potreba po gradnji novih pogonov na fosilna goriva in jedrsko energijo. V novih razvojnih sektorjih se bo zaradi spodbud gospodarstvu povečala podjetniška iniciativa in s tem povezano zaposlovanje. To velja tako na eni strani za celotno verigo predelave lesa kot za visokotehnološka razvojna jedra na drugi strani.

3.9.6 Modernizacija električnega omrežja

3.9.6.1 Predmet projekta

V modernizacijo električnega omrežja so vključene naslednje prenosne zmogljivosti nacionalnega pomena:

- Daljnovod Krško – Beričevo
- Daljnovod Okroglo – Udine
- Daljnovod Cirkovce – Pince

3.9.6.2 Cilji projekta

Zagotoviti varnost in kakovost oskrbe z električno energijo.

3.9.6.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

DV 2 x 400 kV Beričevo–Krško bo omogočal prenos električne energije od virov na vzhodu do porabnikov na zahodu. S predvideno gradnjo povezave DV 400 kV Beričevo–Krško se obe povezavi Beričevo–Podlog in Divača–Melina razbremenita. Prav tako pa tudi izpad DV 400 kV Beričevo–Podlog ne povzroči več preobremenitve preostalih daljnovodov in razpada sistema. Novi DV Beričevo–Krško bistveno pripomore k zanesljivosti obratovanja notranjega prenosnega omrežja. Pri utemeljitvi DV 2 x 400 kV Beričevo–Krško smo izhajali iz izhodišč, da Slovenija danes nima zazankanega 220 kV in 400 kV omrežja, ampak poteka zaključevanje prek omrežja sosednjih sistemov. Od mednarodnih povezav EES Slovenije so najšibkejše in hkrati najbolj obremenjene povezave proti EES Italije. Oba daljnovoda z Italijo (400 kV Divača–Redipuglija in 220 kV Divača–Padriče) zaradi načrtovanih in nenačrtovanih pretokov moči večkrat obratujeta na meji zanesljivosti. Kot optimalna rešitev se kaže gradnja 400 kV daljnovoda Okroglo–Videm (Udine). Po zgraditvi daljnovoda 400 kV Okroglo–Videm (Udine) bo ta brez večjih težav prevzel izmenjavo moči katerega koli izpadlega daljnovoda z Italijo. Omogočal pa bo tudi povečanje prenosnih zmogljivosti med Slovenijo in Italijo ob razširjanju UCTE-omrežja na jugovzhod Evrope. Trenutno med slovenskim in madžarskim EES ni nobenih povezav. Gradnja 400 kV daljnovoda Cirkovce–Pince–Heviz ima velik

pomen zaradi zanesljivejšega delovanja slovenskega elektroenergetskega sistema, pa tudi dostopa do cenejših virov električne energije iz vzhodnoevropskih držav ter možnosti povečevanja tranzita v smeri vzhod–zahod. Predpogoj za gradnjo daljnovoda Cirkovce–Pince–Heviz je zgraditev 400 kV stikališča v RTP Cirkovce.

3.9.6.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Nabor projektov je utemeljen s potrebo po okrepitvi prenosnega omrežja za zagotavljanje potrebne prenosne zmogljivosti, potrebo po novih povezavah s sosednjimi elektroenergetskimi sistemi zaradi povečanja tranzita, potrebe po zagotovitvi ustreznih napetostnih razmerah predvsem zanesljivo, kakovostno in varno obratovanje celotnega sistema.

3.9.6.5 Učinki projekta

Neposredni učinki projektov so predvsem zagotovitev varne in kakovostne oskrbe uporabnikov električne energije. Širitev omrežja bo omogočila povezavo virov s porabo, s čimer se bosta povečali razpoložljivost z energijo ter zanesljivost delovanja elektrosistema, kar bo omogočilo gospodarsko rast države in višjo življenjsko raven.

3.9.7 Izgradnja novih proizvodnih objektov HE na Savi

3.9.7.1. Predmet projekta

Predmet projekta sta dva podprojekta:

- HE na Spodnji Savi in
- HE na Srednji Savi.

Podprojekt HE na Spodnji Savi tvorijo:

- HE Boštanj,
- HE Blanca,
- HE Krško,
- HE Brežice,
- HE Mokrice,
- Gradnja protipoplavne infrastrukture.

Podprojekt HE na Srednji Savi tvorijo:

- HE Tacen,
- HE Gameljne,
- HE Šentjakob,
- HE Zalog,
- HE Jevnica,
- HE Kresnice,
- HE Ponoviče,
- HE Renke,
- HE Trbovlje,
- HE Suhadol,
- Gradnja protipoplavne infrastrukture.

3.9.7.2. Cilji projekta

Boljša izkoriščenost obnovljivega in cenovno ugodnega vira energije je nacionalnega pomena, saj povečuje samostojnost, zanesljivost, stabilnost in konkurenčnost slovenskega elektroenergetskega sistema, zmanjševanje erodacijskega procesa, bogatenje podtalnice v Ljubljanskem bazenu, izboljšanje splošne poplavne varnosti in ustvarjanje možnosti koriščenja plovnih poti.

3.9.7.3. Priložnost oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Povečanje porabe električne energije zahteva potrebo po zagotovitvi dodatnih virov. Ti so lahko domači ali tuji. Interes vsake države je, da izrabi najprej ugodne domače vire in tako omeji uvozno prednost obnovljivim virom, kar je ekonomsko neracionalno. Podprojekt HE na Spodnji Savi je v izvajanju. Če je projekt HE na Spodnji Savi začetek smiselne izrabe vodnega potenciala z velikim konsenzom lokalnih skupnosti, bo projekt HE na Srednji Savi z desetimi elektrarnami (Tacen, Gameljne, Šentjakob, Zalog, Jevnica, Kresnice, Ponoviče, Renke, Trbovlje in Suhadol) projekt, ki bo izrabil vodni potencial Srednje Save. Veriga desetih HE bo tako dopolnila izrabo celotne reke v smislu, kot je to na reki Dravi, torej povečanje ekonomske učinkovitosti ne glede na lokacijo in s svojo proizvedeno energijo bo v veliki meri prispevala k zmanjšanju količine TGP. Veriga HE bo tako povečala učinkovito rabo vode v namene pridobivanja električne energije, oskrbo prebivalstva s pitno vodo, pa tudi varno in optimalno obratovanje TE in NE Krško II (projekt je v pripravljalni fazi).

Za podprojekt HE na Srednji Savi je izdelana dokumentacija, ki določa obsege posegov v okolje ter daje jasna izhodišča za definiranje vsebine koncesijske pogodbe.

3.9.7.4. Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Veriga elektrarn na Spodnji Savi obsega skupno šest stopenj, ki bodo po končani gradnji HE Boštanj, Blanca, Krško, Brežice, Mokrice (Vrhovo že obratuje) obratovala po principu pretočne akumulacije in s tem prispevale k pokrivanju variabilnega dela dnevnega diagrama porabe električne energije ter delno tudi k pokrivanju potreb po regulacijski energiji. Akumulacija HE Vrhovo bo po izgradnji celotne verige HE na Savi prevzela vlogo vmesnega izravnalnega bazena, medtem ko bosta akumulaciji HE Brežice in Mokrice prevzeli vlogo izravnalnega bazena za urejanje pretoka na mejnem profilu s Hrvaško.

Skupna instalirana moč novih petih elektrarn bo 189 MW, povprečna letna proizvodnja pa 716 Gwh. Pomembna sestavina podprojekta gradnje HE na Spodnji Savi je poleg gradnje novih energetskega zmogljivosti tudi gradnja protipoplavne infrastrukture, ki na obravnavanem odseku Save ščiti vsa urbana območja pred stoletnimi vodami, posledično pa se povečuje tudi poplavna varnost kmetijskih območij. Predmet urejanja bodo objekti državne in lokalne infrastrukture.

Tudi veriga elektrarna na Srednji Savi, ki obsega skupno deset stopenj, bo po končani gradnji HE obratovala po principu pretočne akumulacije in s tem prispevala k pokrivanju variabilnega dela dnevnega diagrama porabe električne energije ter delno tudi k pokrivanju potreb po

regulacijski energiji. HE so pretočnega tipa z akumulacijami, ki omogočajo dnevno izravnavo pretokov.

V neposrednem območju Srednje Save je rezervirana tudi lokacija za črpalno HE Požarje, ki pa zaradi narave koncesije ni upoštevana v številu planiranih elektrarn. Skupna instalirana moč novih desetih elektrarn bo 342 MW, povprečna letna proizvodnja pa 1030 GWh. Pomembna sestavina projekta gradnje HE na Srednji Savi je poleg gradnje novih energetskih zmogljivosti tudi gradnja protipoplavne infrastrukture v ravninskem delu. Območje ravninskega dela Save je načrtovano tako, da so varovana vsa urbana območja pred stoletnimi vodami. Predmet urejanja bodo tudi objekti državne in lokalne infrastrukture, kakor tudi sodelovanje pri urejanju preskrbe podtalnice ter rekreacijskih vodnih con v okolici Ljubljane.

3.9.7.5. Učinki projekta

Projekt bo poleg dodatne letne proizvodnje električne energije omogočal tudi boljši razvoj lokalnim skupnostim na območju novih hidroelektrarn, večje varstvo okolja obratujočih in na novo načrtovanih termo in nuklearnih energetskih objektov. Realizacija projekta bo izboljšala regionalno razvitost.

3.9.8 Izgradnja bloka 6 Termoelektrarne Šoštanj

3.9.8.1 Predmet projekta

- Gradnja bloka 6 TEŠ

3.9.8.2 Cilj projekta

Zagotoviti varno in kakovostno oskrbo z električno energijo.

3.9.8.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Povečanje porabe električne energije zahteva potrebo po zagotovitvi dodatnih virov. Ti so lahko domači ali tuji. Interes vsake države je, da izrabi najprej ugodne domače vire in s tem omeji odvisnost od uvoza. Zmanjšanje odvisnosti od uvoza narekuje potrebo po gradnji večje premogovne enote na domači lignit. Alternativna rešitev je postavitve velike plinsko-parne elektrarne na zemeljski plin, ki pa je zaradi odvisnosti od uvoza in naraščanja cen plina manj primerna.

3.9.8.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Analize in študije so pokazale, da je mogoče na obstoječi lokaciji postaviti blok z močjo 600 MW po moderni tehnologiji prašne kurjave z nadkritičnimi parametri in izkoristkom 43 % ob izpolnjevanju vseh okoljevarstvenih predpisov. Tehnologija je v svetu uveljavljena in preskušena, tako da je zagotovljena potrebna konkurenca ponudnikov. Opravljene študije kažejo, da vključitev nove enote v EE Slovenije ni problematična. Ekonomski izračuni dokazujejo konkurenčno proizvodno ceno električne energije. Povprečna letna proizvodnja bo znašala 3234 GWh na pragu elektrarne, za kar bo pokurjeno 2,93 milijona ton premoga iz premogovnika Velenje. V sklopu bloka 6 je predvidena toplotna postaja za daljinsko ogrevanje Šaleške doline z močjo 120 MWth in s povprečno letno oddajo toplote 50 MWth. Pri tej moči se električna moč bloka pri enaki obremenitvi kotla sicer zniža za 13 MW, neto izkoristek enote pa se dvigne na 45,6 %.

3.9.8.5 Učinki projekta

V sklopu bloka 6 je predvidena toplotna postaja za daljinsko ogrevanje Šaleške doline z močjo 120 MWth in s povprečno letno oddajo toplote 50 MWth. Pri tej moči se električna moč bloka pri enaki obremenitvi kotla sicer zniža za 13 MW, neto izkoristek enote pa se dvigne na 45,6 %.

3.9.9 **Izgradnja bloka 2 Nuklearne elektrarne Krško***

*Možno substituiranje z načrtovanimi projekti na področju energetike

3.9.9.1 Predmet projekta

- Izgradnja bloka 2 Nuklearne elektrarne Krško

3.9.9.2 Cilji projekta

Zagotoviti varnost in kakovost oskrbe z električno energijo.

3.9.9.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Povečanje porabe električne energije zahteva potrebo po zagotovitvi dodatnih virov. Ti so lahko domači ali tuji. Interes vsake države je, da izrabi najprej ugodne domače vire in s tem omeji odvisnost od uvoza. Trenutno se vsa potrebna energija zaradi povečane porabe uvaža, zato odvisnost od uvoza raste in odstotkovno presega sosednje države. Trajnostni razvoj je odvisen od razpoložljivosti in cene energije. Slovenija potrebuje že danes vsaj 400 MW v pasu za pokrivanje svojih potreb. V naslednjih letih pa bo zaradi dotrajanosti obstoječih objektov potrebovala še dodatnih 500 MW. Ob tem bo treba zagotoviti trajnostni razvoj ob vzdržnih minimalnih vplivih na okolje. Alternativni projekt gradnje II. bloka NEK bi lahko bila plinska elektrarna (ki pa je stroškovno manj ugodna in strateško bolj občutljiva) oziroma viri iz projekta trajnostne energije in ekonomije vodika. Uvoz energije ne pride v poštev, saj smo že zdaj zelo odvisni od uvoza.

3.9.9.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Jedrske elektrarne so čisti proizvajalci v glavnem pasovne energije. Zaradi visokih potreb po tej vrsti energije (400 + 500 MW) je potrebe po taki energiji najlažje pokriti s takim projektom, saj ob obstoječi jedrski elektrarni tak projekt ne pomeni premosorazmernega povečanja stroškov. Po gradnji daljnovoda 400 KV Krško–Beričevo je povsem dovolj zmogljivosti za odvod energije. Najprimernejša je opcija novega bloka jedrske elektrarne z naslednjimi podatki: tehnologija PWR, 1000 MW neto, letna proizvodnja 7,5 do 8,5 TWh, začetek gradnje leta 2013, začetek obratovanja leta 2017, uporaba kombiniranih suhih in mokrih hladilnih stolpov, postavitve ob vzhodni ograji NEK in reki Savi na jugu, priključitev na obstoječe stikališče 400KV ob NEK, pričakovana maksimalna polna cena od 35 do 40 €/MWh. Možno obratovanje v tedenskem trapezu ali v kombinaciji s črpalnimi elektrarnami.

3.9.9.5 Učinki projekta

Gre za projekt, ki temelji na uporabi najrazvitejše tehnologije, ki za vodenje zahteva tudi najbolj usposobljen in izšolan kader. Z realizacijo tega projekta se bo bistveno zmanjšala proizvodnja toplogrednih plinov, zmanjšala se bo odvisnost od uvoza električne energije, zaradi konkurenčne cene električne energije iz takega objekta pa se bo ohranila in povečala konkurenčnost gospodarstva. Izrabijo se sinergijski učinki na lokaciji z NEK in dosedanje izkušnje iz obratovanja, varovanja, vzdrževanja, radioaktivnih odpadkov, IJG ...

3.9.10 **Izgradnja skladišča plina**

3.9.10.1 Predmet projekta

- Izgradnja skladišča plina za nemoteno oskrbo

3.9.10.2 Cilja projekta

Pridobitev skladišča za potrebe rezerv v Republiki Sloveniji, povečanje zanesljivosti oskrbe z zemeljskim plinom.

3.9.10.3 Priložnosti oziroma problemi, ki jih odpravljamo s projektom

Termoelektrarna Brestanica (TEB) ima zaradi prilagodljive tehnologije (plinske turbine) in ugodne lokacije posebno mesto v slovenskem elektroenergetskem sistemu in zagotavlja HSE in drugim uporabnikom terciarno regulacijo, zagon agregatov brez zunanjega napajanja in otočno obratovanje (NEK, ostalo) ter proizvodnjo havarijske/vršne/konične električne energije. Termoelektrarna Brestanica je ena od večjih porabnikov zemeljskega plina v Sloveniji. Kot tipična konična elektrarna z velikimi urnimi in dnevnimi odjemi povzroča v relativno majhnem plinovodnem omrežju Slovenije precejšnje težave. Zaradi velikega odjema plina se takrat pojavijo omejitve pri dobavah zemeljskega plina, kar pomeni, da je obratovanje TEB na zemeljski plin praktično nemogoče.

3.9.10.4 Na kakšen način projekt odpravlja identificirane probleme oziroma izkorišča ponujene priložnosti

Tehnologijo skladiščenja zemeljskega plina z gradnjo ene ali več med seboj povezanih podzemnih komor, ki so znotraj obložene z jekleno pločevino, so razvili na Švedskem, kjer že od začetka leta 2003 obratuje podzemno skladišče take vrste. Na osnovi te tehnologije se načrtuje gradnja visokotlačnega podzemnega skladišča zemeljskega plina na lokaciji rudnika Senovo v zapiranju in povezovalnega plinovoda med plinohramom in TEB. Na podlagi dosedanjih rezultatov geoloških raziskav je na obravnavani lokaciji možno zgraditi podzemno visokotlačno skladišče zemeljskega plina s prostornino 91.200 m³ (4 komore) s skupno največjo skladiščno zmogljivostjo 21,6 milijona Sm³ in tlakom 20 MPa (200 barov).

3.9.10.5 Učinki projekta

Z gradnjo plinohrama se poleg pozitivnih učinkov poslovanja TEB pridobi še možnost uporabe skladišča za potrebe blagovnih rezerv v Republiki Sloveniji, poveča se zanesljivost oskrbe z zemeljskim plinom znotraj skupine HSE in v Sloveniji, izboljšajo se pogajalska izhodišča pri dobaviteljih zemeljskega plina in nastane možnost trgovanja z zemeljskim plinom.

3.10 Vpliv projektov na kazalnike razvoja

Z uresničitvijo projektov se bodo zmanjševale emisije toplogrednih plinov in povečala energetska učinkovitost gospodarstva. Zaradi nestabilnih razmer na trgu energentov bodo projekti povečali energetska samostojnost države. Neposredni učinki projektov so predvsem zagotovitev varne in kakovostne oskrbe uporabnikov električne energije. Širitev omrežja bo omogočila povezavo virov s porabo, s čimer se bo povečala razpoložljivost z energijo ter zanesljivost delovanja elektrosistema, kar bo omogočilo gospodarsko rast države in višjo življenjsko raven. Bistveno se bo povečala izraba naravnih danosti, zlasti biomase, sončne energije, geotermalne energije in bioplina iz agroživilskih odpadkov. Bistveno se bo povečala poligeneracija toplotne in električne energije, zmanjšala se bo potreba po gradnji novih pogonov na fosilna goriva in jedrsko energijo. V novih razvojnih sektorjih se bo zaradi spodbud gospodarstvu povečala podjetniška iniciativa in s tem povezano zaposlovanje.

4 Potrebni koraki za realizacijo resolucije

V skladu z *Ukrepom 18*: »Indikativni nabor projektnih idej za nadaljnjo razdelavo v osrednje projekte« iz Okvira gospodarskih in socialnih reform je bilo predlagano, da Vlada RS čim prej sprejme nabor potencialnih projektov za sofinanciranje iz naslova domačih sredstev in sredstev kohezijske politike. V okviru 10. delovne skupine: »Usklajevanje razvojnega načrtovanja države«, ki je bila vzpostavljena za medresorsko usklajevanje priprave ukrepov socialnih in gospodarskih reform, je bila izvedena vrsta korakov priprave projektov iz resolucije.

S samo pripravo Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih 2007-2023 je že bil dosežen cilj preliminarne identifikacije nabora velikih razvojno-investicijskih projektov. Na ta način je bilo v celotni državi opravljeno preverjanje stanja pripravljenosti razvojnih projektov in programov na področjih, ki jih zajema resolucija. Hkrati je bila ugotovljena faza pripravljenosti posameznih projektov za izvedbo. Poleg tega so bile analizirane finančne zmožnosti za izvajanje projektov. Ravno tako so bile povezane vsebine strateških razvojnih dokumentov države, od Strategije razvoja Slovenije do Državnega razvojnega programa in Nacionalnega strateškega referenčnega okvira ter razvojnih programov. S pripravo resolucije je bila analizirana tudi pripravljenost nekaterih razvojnih partnerjev za sodelovanje v velikih nacionalnih projektih.

Za nadaljnje izvajanje resolucije bodo izvedeni naslednji ukrepi:

A/ Izvajanje

- Za koordinacijo, spremljanje in vrednotenje izvajanja celotne resolucije je zadolžena Služba Vlade RS za razvoj.
- Za vsak posamezni projekt Vlada RS določi nosilno ministrstvo.
- Nosilno ministrstvo za vsak projekt ustanovi projektno skupino za izvajanje projekta. V projektni skupini sodelujejo: (a) vodja projektne skupine, ki prihaja iz nosilnega ministrstva, (b) po en predstavnik tistih resorjev Vlade RS, na katere se tudi nanašajo vsebine projekta, (c) en predstavnik regije/pokrajine, (č) en predstavnik občine, v okviru katere se izvaja projekt ali del projekta, (d) predstavnik zasebnega sektorja, kjer sodeluje zasebni sektor.
- Nosilno ministrstvo za vsak posamezni projekt predlaga sestavo projektne skupine v potrditev Vladi RS v 30 dneh po sprejemu resolucije.
- Projektna skupina se redno sestaja, vendar najmanj vsake tri mesece.
- V primeru, kadar študije izvedljivosti pokažejo, da je zaradi spremenjenih okoliščin kateri od projektov izvedljiv ali neizvedljiv v takšni obliki kot je bil predviden, se lahko spremeni vsebina in lokacija projekta.
- Pri projektih, ki jih lahko razumemo kot državne pomoči bo potrebno ne glede na vključenost teh projektov na listo resolucije, le te izvajati v skladu s predpisi, ki urejajo področje državnih pomoči in jih izpeljati na podlagi ustreznih drugih postopkov, ki urejajo tovrstne projekte.

B/ Spremljanje in vrednotenje

- Nosilna ministrstva redno spremljajo delo projektnih skupin in spremljajo izvajanje posameznega projekta.
- Služba Vlade za razvoj enkrat letno pripravi poročilo resolucije za Vlado RS.

C/ Poročanje

- Služba vlade za razvoj organizira redne sestanke vseh vodij projektov z nosilnih ministrstev.
- V okviru proračunske razprave se izvede tudi poročanje o izvajanju resolucije.

5 Ocenjena finančna preglednica nacionalnih razvojnih projektov

Preglednica 11: Ocena vrednosti nacionalnih razvojnih projektov v milijonih EUR

V mio EUR

		Skupaj	Čas		Proračun(4)		Evropski viri(5)	JZP	Drugo
	Naziv projekta	Vrednost projekta (2007-2023) v milijonih evrov	Začetek	Zaključek	Proračun RS	Proračun občin in pokrajin		JZP - zasebni viri	Drugo (kreditni...)
1	Izgradnja gospodarskega središča Jugovzhodne Slovenije	100	2007	2015	5	15	25	55	
2	Izgradnja gospodarskega središča PHOENIX v Posavju	160	2007	2020	8	20	40	92	
3	Izgradnja gospodarskega središča Gorenjske z mrežnimi podpornimi institucijami	160	2007	2023	7	21	39	93	
4	Izgradnja gospodarskega središča PERSPEKTIVA na Notranjskem	100	2007	2020	5	15	24	56	
5	Izgradnja gospodarskega središča OKO v Pomurju	100	2007	2015	5	15	26	54	
6	Razvoj gospodarskega razvojnega projekta IN-PRIME na Goriškem	160	2007	2020	8	25	46	81	
7	Izgradnja gospodarskega središča OREH v Podravju	160	2007	2015	8	25	41	86	
8	Izgradnja gospodarskega središča NOORDUNG na Koroškem	100	2007	2023	5	15	25	55	
9	Izgradnja gospodarskega središča TEHNOPOLIS+ v Savinjski regiji	160	2007	2015	8	25	40	87	
10	Nacionalna širokopasovna mreža	385	2007	2023	15		70	300	
11	Slovenski jadranski otok(1)	100	2009	2020	20	10	0	70	
12	Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov krasa	50	2008	2016	15		25	10	
13	Zabavišni park Megalaxia	150	2008	2011	6		19	125	
14	Športno poslovni park Leona Štuklja	340	2008	2014	20		29	291	
15	Nordijski center Planica	94	2007	2013	15		40	39	
16	Goriški turistični center	800	2008	2009	5		15	780	
17	Narodna in univerzitetna knjižnica Jožeta Plečnik	90	2008	2023	45	5	35	5	
18	Politehnika Ljubljana	72	2007	2013	16		50	6	
19	Univerzitetni klinični center Maribor	51	2008	2017	20	0	31	0	
20	Modernizacija sistema zdravstva e-zdravje	66	2007	2013	18	11	27	10	
21	Modernizacija pravosodnega sistema e-pravosodje	65	2007	2013	41		19	5	
22	Nov Klinični center v Ljubljani	269	2011	2015	269				

		Skupaj	Čas		Proračun(4)		Evropski viri(5)	JZP	Drugo
	Naziv projekta	Vrednost projekta (2007-2023) v milijonih evrov	Začetek	Zaključek	Proračun RS	Proračun občin in pokrajin		JZP - zasebni viri	Drugo (kreditati...)
23	Mreža centrov za urgentno medicino	78	2008	2012	25	22	31		
24	Sklad za razvoj kadrov in štipendijska shema	694	2007	2023	208		139	347	
25	Trajnostna mobilnost	526	2007	2023	53		112	361	
26	Modernizacija železniškega omrežja	8.884	2008	2020	4.044		398	4.442	
27	Modernizacija državnega cestnega omrežja na prioritetnih razvojnih oseh	1.516	2007	2020	1.033		283	200	
28	Dodatni avtocestni program	1.362	2009	2020				472	890
29	Trajnostna energija in ekonomija vodika(2)	3.908	2007	2023	306		170	3.432	
30	Modernizacija električnega omrežja	103	2008	2012				103	
31	Izgradnja novih proizvodnih objektov HE na Savi(3)	1.430	2007	2018	158			659	613
32	Projekt ČHE Kozjak	168	2007	2012				168	
33	Izgradnja bloka 6 Termoelektrarne Šoštanj	602	2008	2011				602	
34	Izgradnja bloka 2 Nuklearne elektrarne Krško	2.000	2015	2017				2.000	
35	Izgradnja skladišča plina	67	2009	2013	33			34	
	SKUPAJ	25.070			6.424	224	1.799	15.120	1.503
	SKUPAJ - v %	100			25,6	0,9	7,2	60,3	6,0

(1) Pri projektu je dopuščena možnost tudi za sofinanciranja s pomočjo EU virov (če bo to upravičena dejavnost)

(2) Ocena prihodkov v državni proračun iz naslova CO² taks, ki bi jih bilo lahko porabili za trajnostno mobilnost je 103 milijone € (medtem ko je celoten znesek zbran z CO² taksami 280 milijonov € in bi jo bilo treba namensko porabiti za projekte trajnostnega razvoja).

(3) Vir v proračunu Republike Slovenije je namenski in je predstavljen kot Vodni sklad.

(4) Dodatne predvidljive vire financiranja razvojnih projektov resolucije predstavljajo finančna sredstva kupnin iz naslova privatizacije.

(5) Gre za sredstva, ki se bodo črpala iz naslova operativnih programov Evropskega sklada za regionalni razvoj, Evropskega socialnega sklada in Kohezijskega sklada. Poleg tega je pri projektih, ki posegajo v časovno obdobje po letu 2013 predvideno nadaljevanje sofinanciranja iz naslova kohezijske politike. Do konca pogajanj z Evropsko komisijo, so navedene vrednosti zgolj indikativnega značaja.

Večina projektov se bo začela na začetku finančne perspektive 2007-2013, predvidena sredstva 23.920 milijonov EUR za vse projekte pa so relativno enakomerno porazdeljena v celotnem časovnem obdobju do leta 2023, kar je pomembno za zagotavljanje vzdržnosti javno finančnih tokov. Pri tem je pomembno, da se bo delež zasebnih vlaganj v drugem časovnem obdobju trajanja projektov sorazmerno povečal in bo ob koncu celotnega obdobja znašal 14.724 milijard EUR kar predstavlja 61,6 % zasebnih sredstev v celotnem predvidenem paketu financiranja. Povečanje zasebnih vlaganj načrtujemo zlasti na prometni infrastrukturi, postopno pa se bodo po sprejetju in uveljavitvi zakona o javno-zasebnih partnerstvih skupna vlaganja v velike projekte javnega in zasebnega sektorja povečala na vseh področjih.

Glede na sočasnost in koherentnost priprave Državnega razvojnega programa, Nacionalnega strateškega referenčnega okvira in pripadajočih operativnih programov za črpanje sredstev iz kohezijske ovojnice EU za Slovenijo, je predvideno črpanje sredstev EU v višini 1.799 milijonov EUR usklajeno in predvidljivo.

Dodatne predvidljive vire financiranja razvojnih projektov resolucije predstavljajo finančna sredstva kupnin iz naslova privatizacije, ki je v teku.

Vidnejše spremembe v celotnem proračunu lahko povzročijo predvidene spremembe pri projektih, ki so označeni s pripisom »*možno substituiranje«; nekateri projekti (zlasti na področju energetike) si bodo lahko po temeljiti presoji učinkov deloma ali v celoti alternativni (substituti).

ZAKLJUČEK

Strategija razvoja Slovenije (SRS) je strateški razvojni dokument Vlade RS, ki na podlagi razvojnih dosežkov in izzivov v državi ter svetovnih in evropskih gibanj opredeljuje vizijo razvoja, razvojne cilje, strateške usmeritve in razvojne prioritete ter temeljne naloge vlade za uresničevanje načrtane smeri razvoja. Državni razvojni program (DRP) je izvedbeni dokument razvojnega načrtovanja, ki s strategijo razvoja Slovenije sprejete razvojne prioritete operativno razdeli na indikativno finančno ovrednotene razvojne programe in projekte ter za njih predvidi tudi ustrezne vire financiranja (nacionalne in mednarodne, javnofinančne in zasebne). Pri pripravi razvojnih programov in projektov državni razvojni program upošteva sprejete mednarodne obveznosti, normativno ureditev Evropske unije, zlasti pri črpanju sredstev iz evropskega proračuna, ter razvojne pobude regij in nevladnih organizacij.

Resolucija o nacionalnih projektih povezuje SRS in DRP ter operativno opredeli osrednje slovenske projekte, ki so potrebni za doseganje ciljev SRS ter za preboj in prodor na svetovne trge. Projekti bodo financirani z javnofinančnimi sredstvi in predstavljajo izhodišče načrtovanja javnofinančnih izdatkov za razvoj v proračunskem memorandumu, državnem proračunu in načrtu razvojnih programov proračuna. Vsi navedeni projekti:

- imajo izrazite multiplikativne učinke,
- prinašajo predvidljive razvojne rezultate,
- opredeljeni so/bodo s fizičnimi in finančnimi kazalniki,
- primerni so za spremljanje uresničevanja in merjenje doseganja ciljev in učinkov,
- izhajajo iz realnih potencialov in potreb na nacionalni in regionalni ravni,
- predpostavljajo uveljavljanje načela partnerstva s socialnimi in lokalnimi partnerji ter s civilno družbo v postopkih priprave in izvajanja.

S tem ta resolucija predstavlja gravitacijski center Strategije razvoja Slovenije 2006-2013.

Če se osrednji projekti iz te resolucije ne bi izvajali, lahko pričakujemo bistveno slabšo osredotočenost razvojnih procesov države, s tem pa se bo konkurenčnost slovenskega izvoza zaradi relativno šibkejše razvojne naravnosti in togega domačega podjetniškega okolja posredno postopno slabšala, zato ne bo pospešene rasti izvoza, ki bi omogočila povečanje tržnih deležev na najpomembnejših izvoznih trgih. Zato tudi ne bo moglo priti do povečanja rasti produktivnosti nad sedanjo raven, bistveno manjše pa bo tudi število novih delovnih mest. Vse to bo močno oddaljilo uresničitev gospodarskega cilja SRS glede preseganja povprečne ravni gospodarske razvitosti EU in povečanja zaposlenosti v skladu s cilji Lizbonske strategije:

- Razvojni preskok zahteva prestrukturiranje gospodarstva v smeri močnejših storitvenih dejavnosti (povečanje deleža v strukturi dodane vrednosti na 67 % do leta 2013), kjer bi se obseg na znanju temelječih storitev povečeval znatno hitreje od obsega drugih storitev. Za to je potrebna večja koncentracija razvojnih programov s področja visokega šolstva, tehnološkega razvoja in podjetništva ter s tem pretok znanja in inovativnosti med gospodarstvom in univerzami.
- Hkrati bi z optimalno izvedbo ukrepov SRS in te resolucije tudi v slovenski predelovalni industriji lahko spodbudili razvojni preboj v smeri uveljavitve visoko in srednje visokotehnoloških panog, pri čemer pa se skupni delež predelovalnih dejavnosti kot celote v okviru proizvodne strukture BDP-ja ne bi povečeval.
- Prestrukturiranje predelovalnih dejavnosti in krepitev na znanju temelječih storitvenih dejavnosti bi bila omogočena s hitro rastjo izdatkov za raziskave in razvoj ter z vlaganjem v človeški kapital.
- Gospodarska rast in vlaganje v znanje bi omogočila tudi večjo zaposlenost. V obdobju pospešene gospodarske rasti bi lahko tudi letna rast skupne zaposlenosti presegla 1 odstotek, ciljno 70-odstotno stopnjo zaposlenosti pa bi Slovenija lahko dosegla do leta 2013.

- To bi omogočilo tudi postopno zniževanje brezposelnosti, ki bi se do konca obdobja lahko približala 3 odstotkom. Na strani povpraševanja bi konkurenčnejši izvoz proizvodov in storitev z višjo dodano vrednostjo ter internacionalizacija proizvodnje spodbudila krepitev tujega povpraševanja in rast tržnih deležev na največjih izvoznih trgih.
- Hkrati bi se s poviševanjem ravni dohodka, večjo zaposlenostjo in izboljšanjem podjetniškega okolja krepila tudi zasebno in investicijsko povpraševanje. Pri tem bi se v okviru investicijske porabe predvsem okrepil delež zasebnih investicij v opremo in stroje, sam delež investicij v BDP pa se zaradi intenzivnega kapitalskega poglobljanja v preteklih letih ne bi bistveno povečal.
- S pospešeno gospodarsko rastjo in rastjo produktivnosti bi se plače postopoma približevale ravni primerljivih gospodarstev, pri čemer naj bi realna bruto plača na zaposlenega v zasebnem sektorju naraščala hitreje kot realna bruto plača na zaposlenega v javnem sektorju v celotnem obdobju.
- S to resolucijo želimo povečati vhodne NTI (v letu 2005 je bila Slovenija neto izvoznica, odlivi so bili večji od prilivov), zmanjšati želimo zaostanek za povprečjem EU-25, kjer imajo NTI pri internacionalizaciji pomembno vlogo (trenutno zaostajamo za več kot 10 odstotnih točk pri vhodnih in za več kot 30 odstotnih točk pri izhodnih NTI).
- S projekti na področju energetike želimo zmanjšati energetske odvisnosti, razvijamo uporabo obnovljivih in alternativnih virov ter hkrati izvajamo ukrepe povečanja učinkovite rabe in soproizvodnje energije (ogrevanje, elektrika). Z opuščanjem nerentabilnih in starih proizvodenj ter povečevanjem produktivnosti se energetska intenzivnost predelovalnih dejavnosti od leta 1994 zmanjšuje, vendar se je v zadnjih letih ta proces upočasil. Slovenijo je treba v infrastrukturnem smislu pripraviti na decentralizirane, teritorialno gnezdene sisteme soproizvodnje energije in na uveljavljajoče se nove energente, zlasti v prometu (avtomobili na pogonska goriva nove generacije). Ti projekti so torej usmerjeni tudi k zniževanju emisij CO₂.
- Zaradi vsestranskih možnosti uporabe informacijsko-komunikacijskih tehnologij (IKT) in njihovega vpliva na inovativnost ter učinkovitost javnega in zasebnega sektorja predstavljajo investicije v IKT vitalen element vlaganj v znanje ter povečevanje gospodarske učinkovitosti. V resoluciji želimo s projekti na področju razvoja informacijske družbe preusmeriti nazadovanje po deležu IKT v BDP glede na EU-25. V letu 2004 so vlaganja znašala samo 5,2 % BDP (EU-25: 6,4). Na področjih, kjer so bila vlaganja v minulih 6 letih izrazito premajhna (zdravstvo, pravosodje, digitalizacija vsebin, širokopasovni dostop na območjih, kjer ni komercialnega interesa), želimo premostiti zaostanke.
- Dostopnost do zdravstvenih storitev je v Sloveniji relativno dobra, v primerjavi z evropskimi državami zaostajamo po številu zdravnikov na prebivalca (v letu 2004 na 100.000 prebivalcev 230 zdravnikov) in številom postelj na prebivalca (v letu 2002 na 100.000 prebivalcev 509 postelj), zato je toliko pomembnejša ureditev področja (mreža kliničnih centrov, klinični center Maribor, e-zdravje).
- Oceno poslovnega okolja bo popravilo tudi zmanjševanje sodnih zaostankov in večja učinkovitost, produktivnost, dostopnost in izboljševanje kakovosti dela v pravosodju.
- Promet predstavlja enega glavnih izzivov okoljske politike Slovenije in EU ter je velikokrat nujno potrebna odskočna deska za razvoj podeželskih krajev. Problem predstavlja struktura prometa, saj se krepí predvsem cestni promet, zaradi takih gibanj pa je treba skladno s politiko EU povečevati delež okoljsko manj obremenjujočih načinov prevoza (železnice, javni potniški promet). Osredotočeno in koherentno načrtovanje logističnih in gospodarskih centrov, intermodalnih sečišč in vozlišč javnega potniškega prometa skupaj s prostorskim umeščanjem novih prometnih infrastruktur je pri tem ključnega pomena, pri čemer izhajamo iz splošnega prizadevanja za preusmeritev prometa (zlasti tranzitnega tovarnega in notranjega potniškega) s cest na železnice.

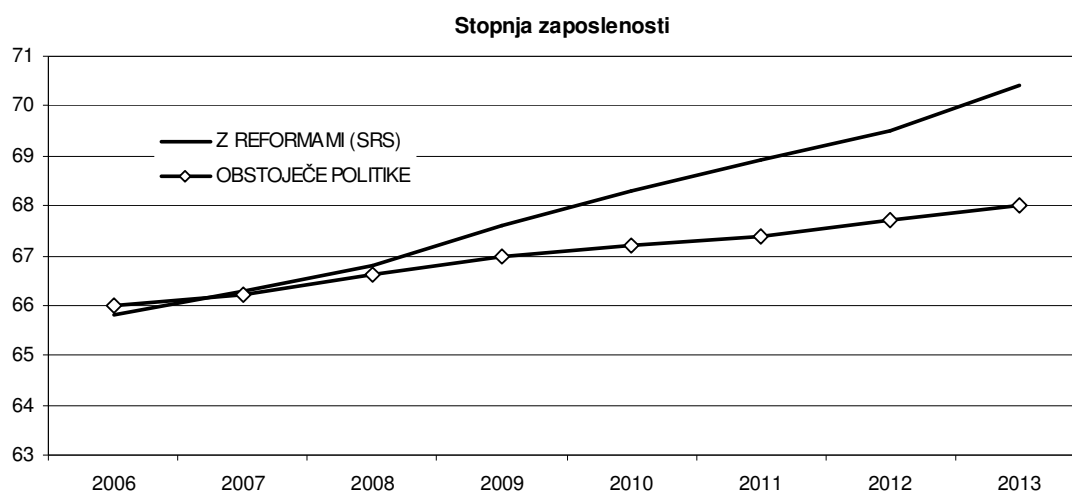
Preglednica 12: Ključni makroekonomski kazalniki do leta 2013 (ob izvajanju SRS in resolucije o nacionalnih razvojnih projektih)

Realna rast, v% (razen, kjer je posebej navedeno)

	Scenarij za obdobje 2009–2013	
	Pomladanska napoved	Izhodišča za ciljni razvojni scenarij SRS
Bruto domači proizvod	3,8	5,3
Izvoz proizvodov in storitev	7,3	9,1
Uvoz proizvodov in storitev	7,1	8,3
Zasebna potrošnja	3,2	4,9
Državna potrošnja	2,4	3,4
Investicije v osnovna sredstva	4,8	5,1
Zaposlenost, rast v %	0,6	1,1
Stopnja brezposelnosti po ILO, v %	6,4	3,7
Produktivnost, rast v %	3,1	4,1
Inflacija, v %	2,2	2,5

Vir: Projekcije UMAR.

Graf 12: Primerjava stopnje zaposlenosti z izvedbo reform in brez izvedbe reform



Vir: UMAR

SEZNAM GRAFOV

<i>Graf 1: Gibanje realne stopnje rasti BDP v Sloveniji v obdobju 1991–2005</i>	5
<i>Graf 2: Število registrirano brezposelnih oseb v obdobju 1991–2005 (na dan 31. 12.)</i>	6
<i>Graf 3: Primerjava višine realne bruto plače z izvedbo reform in brez njih</i>	8
<i>Graf 4: Realna rast bruto domačega proizvoda, 2005</i>	16
<i>Graf 5: Bruto domači izdatki za raziskovalno_razvojno dejavnost – BIRR (GERD) v BDP, 2004</i>	17
<i>Graf 6: Delež inovacijsko dejavnih podjetij, Slovenija in evropske države</i>	18
<i>Graf 7: Višina izdatkov namenjenih za pokojnine (ZPIZ) v obdobju 1992-2005 v milijardah tolarjev</i>	19
<i>Graf 8: Gibanje stopnje brezposelnosti po ILO v Sloveniji in EU-15 v obdobju 1995-2005</i>	20
<i>Graf 9: Starostna piramida prebivalstva Slovenije konec 2005 in po projekciji prebivalstva za leto 2020</i>	23
<i>Graf 10: Indeks staranja, Slovenija in EU-15, 1. januar 2004</i>	23
<i>Graf 11: Energetska intenzivnost gospodarstva</i>	24
<i>Graf 12: Primerjava stopnje zaposlenosti z izvedbo reform in brez izvedbe reform</i>	77

SEZNAM PREGLEDNIC

<i>Preglednica 1: Primerjava makroekonomskih kazalnikov v letih 1991 in 2005</i>	5
<i>Preglednica 2: Primerjava potrošnih dobrin v Sloveniji ter EU-15 in EU-25</i>	6
<i>Preglednica 3: Vključenost razvojnih projektov v ključne razvojne prioritete SRS</i>	11
<i>Preglednica 4: Vrednost nacionalnih razvojnih projektov v milijonih evrov</i>	14
<i>Preglednica 5: Primerjava makroekonomskih kazalnikov v državah članicah EMU in v Sloveniji</i>	15
<i>Preglednica 6: Aktivnosti SRS in Resolucije o nacionalnih projektih 2007-2013 v okviru prve razvojne prioritete: Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast</i>	26
<i>Preglednica 7: Aktivnosti SRS in resolucije v okviru druge razvojne prioritete: Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta</i>	43
<i>Preglednica 8: Aktivnosti SRS in resolucije v okviru tretje razvojne prioritete: Učinkovita in cenejša država</i> ..	48
<i>Preglednica 9: Aktivnosti SRS in resolucije v okviru četrte razvojne prioritete: Moderna socialna država in večja zaposlenost</i>	52
<i>Preglednica 10: Aktivnosti SRS in resolucije v okviru pete razvojne prioritete: Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja</i>	56
<i>Preglednica 11: Ocena vrednosti nacionalnih razvojnih projektov v milijonih EUR</i>	72
<i>Preglednica 12: Ključni makroekonomski kazalniki do leta 2013 (ob izvajanju SRS in resolucije o nacionalnih razvojnih projektih)</i>	77

SEZNAM SLIK

<i>Slika 1: Zasnova prometnih povezav</i>	13
<i>Slika 2: Stopnja brezposelnosti, statistične regije Slovenije, 2005</i>	21
<i>Slika 3: Modernizacija železniškega omrežja V. koridor</i>	58
<i>Slika 4: Modernizacija železniškega omrežja X. koridor</i>	59
<i>Slika 5: Dodatni avtocestni program</i>	62